

ئەگەر كوتۇن و كىرىار
نېبىھ ئېڭ كەنگالىت
كەل دۈرىقىدا فىئن

شىلىك 99

ئەپەن تامىندىرىپەل تۈركىيەنىڭ كۆرگۈچىسى

- جوينىت ھېتىيەتى
زىن و زيارا وان
- مەكىنەت بەرەمەتىنان
تىرورى
- ل سال 1919 (بەريوو)
ماردانا (يىن) جوهى ل
ئىنسانى ھاتبوو كوشتن
- دىناتىيا بىلىمەتان
- دو برا كەنالەكى تىقىن چىدىكەن

كۆلەتى ئىسلامىلى ئيراق و شامنى (طبىعىت) و خۇرائىرىيە كوردىن

ئەرگۈن و كىريازىنە ئىك دى شىڭالىت دى ل دويۇدا هىن

ئەو وەلاتىت كورد دناقىدا دېين ھەر دېھر دەمان ل سەر پىلانىت خۆ بۇ ژناقىبرنا مللەتى كورد، بىخش ئەو دوزىمن و ئەو وي مافى دەفعە خۆ و ئەو كولتور و ئايىدېولۇزىا وانه و ل سەر قىچەندى زى ژىيانى، بەلىن نە ئىكىرىزىيا كوردا خۇلىسىرىيەكە مەزىنە و نەخاسىمە ل قىرمۇشا كونوکە چىبىي د ئيراقى دا ب تەقاي و نەخاسىمە د كوردىستانىدا.

پىددقىيە كورد قىدرەفتى ژ ب چ رەنگان ژەمىتەدن، چىكى ئەقروكە ھەمى رىكخستىت مروۋاتى د دۇنيا يى دەلاتىت ئەوروپا و ئەمریكى ل گەل مللەتى كوردىن و پىشەقانىا پىشەرگەي دىكەن، بەلىن جەن داخى يە هەتا قىڭا ئەق دوزىمنىت كوردا ب پلان و پىلانىت خۆ يىت خاپىنوك يى كوردا ژىك دەزىن و پەرت و بەلاف دىكەن و ھەر دەمى دىت نىزىكبوونەك يا چىدىت، ھەمى ھىزا خۆ دەنە ڪارى ژبۇ ژناقىبرن و نەزدایكبوونا وى ئىكىگىرن و ئىكىرىزىي و دىسان يا ژ ھەمىي زى دلىشتر ئەوه كو داگىرگەرىت كوردىستانى ب رىكا سىخورىت خۆ شىيانى دەستى خۆ بىگەھىنە دنا فەرىت ھەنەك ھىز و رىخستان و وان بخۇ ژىك بىزىن و ھەقىرى و دوبەركىي دناقىبەرا واندا چىكەن و ئەقە ژى دەيتە ھەزىمان ب تەسترىن و بەقەترين رەنگى ئىكدانى، ئانكى دەستى وان گەھشتىيە ھەمى كۈزىت نافمالىا كوردان و ئەو نوکە ب ساناهى دشىن تەقىت خۆ راچىن و پىلانىت خۆ بجه بىن.

ئەگەر كورد قىڭا ئىك دەنگ بن دەكەل بەغدا دى دەستكەفتىت مەزىن دەست كەفن و دى بەنە دېفاكىتىيەك كو دوستىت مللەتى مەزى ب قانۇنى پىشەقانىا مە بىكەن، بەلىن ھەر لايەك ب تى دەكەل بەغدا ل دەستكەفتىت خۆ بىگەرىت، ب تى بۇ دەمەكى كىيم مفای ژى و مەربىگەرىت، بەلىن دیوارى سەر بەفرى يە و ھەرى ھەرفى يە. ئەقجا بلا بەس يارىا ب خوينا شەھىدا بىكەن، بەسە و بلا بەس بىت، مللەتى دېرۋۆكەكا پەزىمەت و دەرە سەرى دەتىيە، ئىدى ھەنەدارى دەكىشىت، ئىك دەنگ بن، ئىك دل بن، ئىك رەنگ بن، داكو خەلکى كوردىستانى ب جوانىا سروشى و سامانىت خۇ شاد بىن و جارمەكا دىت ئەۋ ئازادى و دەستكەفتە ل دەست مە نەچن. نە بىزىن دوهى بىغان ئالى شاشى كىرن، ئەم ژى دى تولى قەكەين، ئەو شاشىەكە مەزىتىرە ژ يادوهى كرى، ئاها ئەوه يادو زىمنا دەقىت، نامىسا كوردا ل سەنە و قامشلو ل مەباباد و مىردىن ل كوبان و شىنگال و ھەقلەرى ھەر ئىكە، رۆزانە ب دەمان خورت و گەنچ يىت بەنە قوربانى بۇ پاراستنا ئاخا پىرۇزا كوردىستانى، ھىشى يە و ھەوارە ئىك بىگەن بلا درویشم ھەر كوردىستان يان نەمان بىت.

راستە گەل و وەلاتى مە زىيانىت مەزىن قىكەقەتن و نوکە ئەم يىت شەرەكى دژواردا ل ھەمبەرى دەولەتەكەا پەچەك و تىرورىتى و ئەو بىرىنەت دەگىانى گەللى مەدا ھاتىنە كولان ب ساناهى دەرمان نابىن و ناهىيەنە ژىير كىرن و دىسان گەلەك ژ ھىشى و ئارمانجىت مە ھاتە گىرۇكەن و پاشخىستن، بەلىن ئەگەر ھەمى ھىز و ئالىت سىياسى يىت كوردىستانى ئىك دل و ئىك دەست بن، ھىزا كوردان دى خۇرتىرلى ھىت و ئەقە ژى دى بۇ مە بىتە سەرپۈرمەكە مەزىن و ئەم نەچارىن پىداچۇن دەگەلەك ڪار و كريارىت خۇدا بىكەين و پەت ژيانا خۆ يادا سىياسى و لەشكەرى رىكىيەخىن و بىناتى خۆ بىن ھىزى مەكۇمترلى بىكەين كو دېباشەرۇزىدا نەكەقىنەف ھەمبەر ج ھەزىانىت دىت و نىشانىت قىچەندى زى ھەر زوى دىيار بۇون و سەرگەردايەتىا كوردىستانى ياشىيار بۇو و زانى كىيماسى دەكىرىدایە و بەزمەكە نەچاھەقەرى كرى ب چارەكىرنا وان رابوو و جارەكەدا دىت ھىزا بەرەقانىي كەفە سەر سكى خۆ يى دروست و ب مىرانى بەرسىنگا داگىرگەر و تىرورستان گەرت و ب دژوارى ھاتە پاشقەبرن و دۇنيا ژى ھاتە نەچاركەن كو دەمان و ھەوارىت مە بەھىن.

مەسىد مەسىد

سیلاچ

مهه زمار
99
تەباظۇخ

خودانى نىمەتىيازى

مەھمەد مەسىن

سەرنەپىكار

خالد دىرىەشى

xaliddereshi63@yahoo.com

0750 464 2107

دەستەكا نېيكاران

عبدوللا وشەختى

د. ئاشتى عبدولەكىم

مەھمەد عبدوللا ئاهىدى

يوسف مەھمەد سەعىد

سەردار هيئوتى

دەرىيىانا ھونەرى

ريناس حەسەن

renasgurbawi@yahoo.com

چاپخانا خانى - دھوك

شىنەوارىت گۈندى مايى

بهايى سوراۋەكى ئىك ملىون دولاڑە

ئەدرىس: ئامىدىيى - كانيا مala

نىسيينگەدا دھوك- ماسىك نىزىك دىرا نەرمەنا

E-mail:goverasilav@yahoo.com
Tel:0627633369

سېلاچ ل سەر تۇرا ئىنتەرنېتىنى
www.amedye.com

- هەزىز بايدىتى دىگەھىتى سېلاچ. بېتىتە بەلاقىكىن. يان نە. بۆ خودانى ناھىتە زەفراندىن.

- ژىلى ئەو گوتارىت ناخىن سېلاچ ل سەر ئەم بەرپرسىيار نىنин ژ ناقىغۇرۇكى چ گوتار و بايدىتىت دەھىنە بەلاقىكىن

دەولەتا ئىسلامى ل ئيراق و شامى (داعش) و خۆراڭرييَا كوردان

ئيراقى و نەخاسىم يىت سنى هانا خۇ بىنه بەر هەر رەنگە گۆھۈرنەكى كو دربەكى ل مالكى" بەمن، ئەو بۇو ھەۋىكارى دىگەل رېكخستىيا تىرورىستىيا ب ناھى دەولەتا ئىسلامى ل ئيراق و شامى (داعش) ھاتەكىن ژلايى ھندەك گروپىت سىاسىيەت نەپەنى يىت سنى ل ئيراقى و شيان (داعش)اي راكىشىنە ناڭ ئيراقى ب رەنگەكى ب ھىزىترو ب چەند دەمئىرىھەكا مەزىتلىن بازىرى ئيراقى بىخنە دىن كونترولا فى رېكخستىيا تىرورىستىدا و ب دەممەكى كىم شيان (ئەبو بەكر بەغدادى) وەك و خەلیفى (داعش) ل مىسل رابىگەھىن. خوشبەختانە بىيارا سىاسى و ئەمنىيە وىرەكانە يا سەركىرىدىتىا كوردىستانى شىا ھەمى دەقەرىت قەقەتىاي ژ كوردىستانى كونترول بىكت، كو ئەقەزى بۇو جەن نەرمەھەتىا حەكومەتا فيدرال و نەخاسىم مالكى" و گەلهك گەشاشتن كىن دەسھەلاتا كوردىستانى خۆ ژ ئەفان دەقەران فەكىشىت، بەلى بەرانبەر ھندى سەركىرىدىتىا كوردىستانى گەلهك گەشاشتن كىن بۇ كىن رېقانىدومى ل سەرپاشەررۇزا ئەفان دەقەران و دىاربۇو كو نەرازىبۇونەكا دژوار ژلايى عەرەبىت ئيراقى فە ھەبۇو و ھەمى عەرەبىت دونيابى كو ھندەكا نەرازىبۇونا خۆ دىاركىر وەك و مسر و گومكارا عەرەبى و دىسان سورىي دوى روشا خۇ يا پر ئالۆزىدا نەرازىبۇونا خۇ دىاركىر، هەر دىسان پتريا وەلاتىت

خوه بەمن.

پشتى ئازادىا ئيراقى ل ۲۰۰۳ و تىكەلبۇونا كوردان د پرسەيا سىاسىيدا و پشکدارى يا ئىكسەر دىگەل ھىزىت ئەمرىكى ب مەرەما ژناقىرنا رېزىما بەعس، بىخش ئەو ھزرە تا مەودايدەكى ل دەف كوردان گوھارت كو كورد وەلاتىت پلە دوو و سى نە ل ئيراقى و ب تەقايى پشتى دەستورى ئيراقى ھاتىه ئەرى كىن مافىت باش بۇ كوردان ھاتە چەسپاندن و بۇو جەن رازىبۇون و دلخۇشىا هەر كوردهكى ل سەرانسەرى دونيابى، بەلى دىگەل پىكەئىانا حەكومەتىت ئيراقى يىت پشتى ۲۰۰۳ ب بەردموامى ھەول ھاتە دان ب تەرزىت جۆدا جۆدا بېپىكىرنا مافىت مللەتى كوردىستانى بەھىتەكىن و دىارە ژى ل سەر دەمى كايىنە يىت مالكى" گەھشتە بازىت نە چافەرىكىر، كو ئەف روشه ل ھەمى ئيراقى بەلافبۇو و كىتىجا خۆ كەرە سەر زىن و ئىيارا خەلکى ئيراقى ب تەقاي و نەحسم خەلکى كوردىستانى، ژېھر كو ب رەنگەكى ئىكسەر ژلايى مالكى" فە مەھىانە و بودجەيا كوردىستانى بۇ ھەيامى پتەر ژ شەش ھەيقان ھاتە قورتكىن، ژېھر ئەقى چەندى ژى رۆز بۇ رۆزى ئارىشەتىت سىاسى و تەناھىي كويىتلىيەت خراب بەرانبەر ھندەك كريارىت خراب بەرانبەر پىكەھاتەيى سنى ژى ھاتىنەكىن، كو بۇونە ئەگەر ھندەك ئالىتىت سىاسى ل

ھىشيار سسىعىد

رومَا ئەقىرۇ دۇنيا و دەقەر تىدا دبۈرىت و نەخاسىم رۆزھەلاتا ناھەراتىت ب ھەمى پېقەران ب تىرىتلىن روشه و بىخش كوردىستان ژى يا بى بارىنە ژ ئەقى روموشى و دىارە ژى كو بۇونە پارچەيەكا گىرنىڭ ژ ئەقى روموشى ل دەقەرى ژ بەر چەندىن ئەگەران. د دىرۈكە مللەتى كورد دا گەلهك روموشىت نەخۇش و ئاستەنگ و ئالۇزى پەيدابۇونە و ھندەك جاران بۇونە ئەگەرى ھندى كورد ژناڭ بچن و درىيەن كۈزەك قى بکەقىن و ب رېكىت جوداجودا، ھەبۇونا كوردان ل دەقەرا رۆزھەلاتا ناھەراتىت و گىرنىغا جەن كوردان ژرۇيى جىوبولىتىكى ۋە و ھەبۇونا سامانەكى گەلهك مەزن د وەلاتى كورداندا، بۇونە ئەگەرى ھندى دەھەمى قۇناغىت دىرۈكىيدا كورد باجا

و یا پىدۇنى بۇو دەسىھەلاتدارىت مە ل شنگارى مابانە دىگەل خەلکى خۇ ل چىايى شنگارى، ژىيرەنەكەين ژى كو دىشەر و بەرخۇدانىدا شىخەستن و سەرگەفتەن ھەنە و مە باومىيەكە مەزن بشيان و دلسۇزىيا پىشەرگەھى كوردىستانى يَا ھەى و ئەگەر ھىزىت پىشەرگەھى نەبان و بەرسىنگى (داعش) ئەگرتىان ئەفروزىكە رەوشانە دا گەلەك خراب بىت.

دەھمان دەمدا ل سەر مە پىدۇنىيە بەرھەقى و ھارىكەرىيەت خەلک و حۆكمەتا كوردىستانى ب باشى بىرخىنин، كو ب پىشوازىيەكە گەرم ھارىكەريا خەلکى مىشەخت دەمن ژ شنگار دەموروبەرىت مىسل ژ كوردىت ئىزدى بىگە و ژ برا مەسيحيان بىگە و پشتەقانىا خەلکى ل پىشەرگەھى. ھەبۇنا سەركەرىيەتەكە حەكىمانە ل كوردىستانى، بۇ ئەگەرەنلىدى بزوپىتىن دەم ھارىكەريا ناقدەولەتى و ئەمەرىكى بىنېتى كوردىستانى و بىچى رىيکى ژ بۇ جىهانى دىاركەت، كو ئەفروزىكە ب تى مللەتى كورد ل بەرسىنگى تىرورى راومىتىيە و كوردىستان بۇويە ئىكانە حەوينگەھ بۇ ھەمى خەلکى ئيراقى ب ھەمى پىكەتاتان ۋە نەخاسىم دەربەدەرىت كوردىت ئىزدى و وەلاتىت مەسيحى، بىخش ئەف چەندە ب باشى ھاتە ھەلسەنگاندىن ژلايى دۇنيايى ۋە پەترا وەلاتىت دۇنيايى دەبۇنا كوردىستانى ھاتن و گرنگىا ھەبۇنا كوردان و بەيىزكىرنا كوردان زانى، ئەقا ل شنگار و دەموروبەرىت مىسل رويداى دى بىتە ئەگەرە دەسکەفتىت سىياسى يىت گەلەك گرنگ و باش بۇ پاشەرۇزا كوردىستانى و دشىئىن بىزىن ئىكە ژ شورەشىت گرنگىت مللەتى كوردىستانى ل ئەقى سەردەمى.

دەولەتا ب ناھىيە (داعش) و ل سەرانسەرى دۇنيايى چەكدار دېشكەدارن دىگەلدا و پشتەقانىيەكە مەزن يَا مەعنەوى و ماددى ھەيە ژ گەلەك كەمسان و سازيان ل ھەمى دۇنيايى، كو ئەفروزىكە بۇويە مەزنتىن و ب تىستەن رىكەختا تىرورىتى ل دۇنيايى.

گەلەك كەيار و كارىت لەشكەرى و خۆكۈزى دىزى بەرژەمەندىت ئەمەرىكال ئيراقى كەرينى دىزى لەشكەرى ئيراقى و ل سورىي گەلەك كەيار كەرينى دەھمان دەمدا دىزى جىبهە النصرە ل سورىي شەرى دىكت دىزى كوردىت رۇزئافا و دىزى لەشكەرى ئازادى سۇرى شەرى دىكت و نوكە گەشتى ل سەر كوردىستانى دىكت و دەشەرىدا يە دىگەل پىشەرگەھى، كو ب راستى وەك دىيار كوردى ئىكانە ھىزە ئەفروز بەرسىنگى (داعش) كەرىتى و دورىت مەزن لىددەت و ئەقە بۇ ھەمى دۇنيايى دىياربۇو كو پىشەرگە يى بەرەقانىي ژ كوردىستانى دىكت و ژ ھەمى پىكەتاتان ل دەقەرى دىكت و بەرژەمەند و دەسکەفتىت خۇ ژ دەولەتەكە تىرورىتى دىپارىزىن نەك ژ رىكەختىتەكە تىرورىتى كو گەلەك پشتەقانى و ھارىكەريا دەرقە و ناخوخى بۇھەيە، نەخسم ژ هندهك ھوزىت عەرەبىت سىنى و هندهك كەقەنە ئەفسەرىت رېيما بەعسى، كو بەرژەمەندىت وان تىكچۈونىنە، يان د داخوازكەرىنى بۇ ھەمبەرى قانۇنى و ئەقە بىبۇ ئەگەرەنە ھەرە مەزن (داعش) بېت كونترولا پەريا دەقەرىت مىسل بىكت، ھەر دىسان ژى وەك بەرە نوكە مە دىياركى كو نە رىكەختا دروست يَا پىشەرگەھى و نەبۇونا ھەفکارىي و كىيم چەكى، مەزنتىن ئەگەرىت پاشقەكىشانى بۇون و پاشقەهاتتا پىشەرگەھى ل ئەقان دەقەران و نەخاسىم ل شنگارى

دەمەرەنە نە درازىبۇون ل سەر ئەقى پروزە، ھەر چەندە ب ئاشكەرايى خۇ دىارنەكەر وەكى ئیران و تۈركىيە.. هندهك وەلاتىت دۇنيايى ژى ل سەر ئەقى پروزە نە درازىبۇون، نەخاسىم دەقى رەوشى دا و ل ۋەختى كو دەليقە نەيىن گۈنچايدە وەكى ئەمەرىكا و ئەقە ھەمى بۇونە ئەگەر كارتا (داعش) بەھىتە ب كارتىنان دىزى كوردان كو دەليقە نە يى گۈنچايدە بۇ سەرەخوپى و ژلايى چەندىن دەزگەھىت سېخۇرىي فە ھاتە كەيس كەن، ل دەمەكى كو ل كوردىستانى ھەمى بەرھەقى بۇ پىشەتەكە ھوسا نەھاتبۇونەكەن، كو بخۇ دەنلىيات دا پىشەرگى كوردىستانى ئارىشە ھەبۇونە وەكى كىيم چەكى و مەھىيانە و بودجە و نە ئىكەيت پىشەرگەھى راستەقىنە يَا ئىكەيت پىشەرگەھى و ئەف چەندە ئەسەح بۇ دەھىرە بەرەنگاربۇونىدا دىزى (داعش)، ل دوماھىيى (داعش) شىا گەلەك دەقەر و گوند و بازىرەكەت گرنگ ژ دەستىت پىشەرگەھى بىنېتە دەرى و سەر پشقا وان شىڭال.

بەرى بەحس ئەگەر و پالدىرىت پاشقەكىشانى پىشەرگەھى بىكەين ل ئەقان جەھان و دىسان ئەگەرىت پىشەتەتاتا (داعش) ب فەر د بىنم كورتەيەكى ل سەر ئەقى رىكەختىتى بەحس كەم..

ئەف رىكەختىتە دەھەندىن قۇناغاندا بۇورىيە و پارچەيەك بۇويە ژ رىكەختىتى قاعىدە ب سەركىشىا بن لادن ئى بەرى ۲۰۰۳ ئى، پاشى هنگى ب سەركىشىا ئەبۇو مصعىب زەرقاوى ل ۲۰۰۴ ئى رىكەختىتە تەوحىد و جىهاد راگەھاند و پاشى رىكەختىتە قاعىدە ل بلاد الرافدين ل ۲۰۰۶ ئى راگەھاند و دىسان زەرقاوى رىكەختىتە مەجلس شورى المجاهدىن راگەھاند، تاكو ئەفروزىكە بۇويە

مەکینەییت بەرھەمئىانا تىرورى

فەھىل فەھان

سەھرى مروقىت بى گونەھ ژىدكەن ب
بەھانەيا پاراستا ئايىنى.

نوکە ل كوردستانى هزىمارەكى
مشە ژ لاوان ل مەزگەفتان هاتينه
تاشاندىن، ل سەر سىاسەت و تەرزى
رىكخستىت جىهادى، وەكۆ ئەنیا
نوسرە و دەولەتا ئىسلامى ل عىراق
و شامى و هاتينه هنارتىن ژيۇ سورىا
و ل وى وەلاتى نوکە شەرى دكەن،
-ھەلبەت ئەف شەرە ل دژى كوردىت
رۇۋئافارى دەيتە كىرن، ئەف لاوه ل
شەفتىت قەندەھار و بىبابانىت ئيراقى،
ب مەكينەيىت وەبابى و سەلەفييىت
سعودى نەھاتينه تاشاندىن ل سەر تىرورى،
بەلكول مزگەفتىت كوردستانى و ب
دەستىت كوردان هاتينه بەرھەقكىرن ژ
بۇ سەرژىكىرنا مروقان.

نوکە ب تىرسىرىن گەف كول سەر
مە كوردان هەھىءە، ب تى ئەو مەكينەيا
ھەزىيە ل كوردستانى كۆ ب دەستىت،
ھەندەك كوردان تىرورى بەرھەم دئىنەت،
ب تى وەسا بەيىز ئەف ھەزرا ئىسلاما
سياسى يا تىروريستى د سەھرى خۆرتىت
كورددا دروستكىريە كۆ ۋان خۆرتان
بۇ وەلاتىت دەرفەزى دەھنېرەن بۇ مەرەما
كرنا ڪارىت تىروريستى، ھەلبەت
ئەف ڪارە دژى بەرژەمنىت ملەتىنیا
كوردانە.

ئەف رەوشە گەلهەك ياب ترسە،
نەخاسەمە كۆ د نوکەدا ھەرچار
دەوريت كوردان ب بزاڤىت جىهادى يىت
دۇزارىت ئىسلامى هاتينه دورپىچكىرن
و ئەگەر زەرەيەكى دەلىقى بىبىن
دى كوردان تىروركەن و ميناڭ ژى
دەمشەنە وەكۆ (پەقىنەت ھەقلەرى) و

مروقىت بى گونەھ و ب دروندەترين
تەرزى مروقان سەرژى دكەن و وەلاتان
ب تمامى ويّران دكەن.

گەلە كورد كۆ قوريانىي مەملەنلى
يىت وەلاتىت دىتە گەلهەك جاران توشى
خۆپانىت مەزن بۇويە ژ لايى ۋان بزاڤىت
دۇزارىت ئايىنى ۋە، كۆ دناف ۋان
وەلاتاندا دەيىتە فيرگەن، ھەرۈمىسە
چەند جاران وان وەلاتان ب خۇ ڪارىت
دژى مروقاھىيى دەرھەق گەلە كورد
كىرىنە، بۇ ميناڭ گەلهەك جاران ئايىنى
ئىسلامى بۇويە كەرەستەكى سىاسى و
ب ناقى سورەتەكى كۆ د قورئانىدا
ھاتىيە ب ناقى ئەنفال كۆ ۋان وەلاتان
ل دويىش ھەزرا خۇ ياخىشىتى شەرقە
بۇ ۋى سورەتى كىرىنە و گەلە كورد
ئەنفال كىرىتە دەھمان دەمدا ۋان
وەلاتان قىياھە قى فەلسەفا خۇ ياخىشىتى
سىاسى ياخىشىتى مروقاھى دناف مەزىي
كەسى كورددادا بچىن و باندورى ل
سەر دروست بىكەن و جەن داخىيە كۆ
ئەو دەقى د سەركەفتى بۇويە دەقى
كارى ب ترسدا.

جارا دەمى كەسى كۆ خۆدان
رېدىن دەتە دەتن دناف جەڭلىكى
كوردىدا گەلهەك رېزلى دەتە گەتن
و ب مروقاھىكى حەكىم و زانا دەتە
نیاسىن و جەن باوەرىي بۇون و كېم
كەس ژى هەبۇون ب ڪارى راپىان،
لى نوکە دەمى ل ھەر جەن كەن
كەسى كۆ ب رىيە، نەخاسە ئەھوپىت
گەلهەك ژ دېمى قى جەڭلىكى دويىن
تى دەتن، بىخش ئېكىسەر ئەو كەس
دەيىنە بەرچاڭ كۆ د گەرتەيىت
قىدىيىدا ب شىر و كېرمان بى رەھمانە

نوکە ل دونيابىي دەرەتكى كۆزەك
ھەھىءە و رۆز ب رۆز بەر ب زىدەبوونى
دەپەت، كۆ ھەمى سەنورىت روشتە و
وېزدان و مروقاھى تىپەراندىيە و بۇويە
سەدەمەنلىك ترس و تىكىداندا تەناھيا
جەڭلىكىت دونيابىي. ب سىاسىكەن و
ئاراستەكىرنا ئول و دەقىت ئاسمانى
ژ پىخەمەت بەرژەمنىت نەخاسە، و
ب وى يەكى خاپاندىندا دەتە تەقايىي و
راكىشاندا ھەست و سۆز و پشتەقانىا
وان كەسان كۆ گەرەدایي ئول و
پەرتوكىي ئاسمانىنە، بۇويە ئەگەر
دروستكىرنا بزاۋەك دۇزارا ئايىنى
دەھىي دۇنيابىيدا، ئەو كەس، يان
رىكخستىت كار ل سەر وى يەكى
دكەن گەلهەك ب زانابۇون كار
دكەن، ب تەرزەكى كۆ كېنچەجا وان
وەكۆ پەنچەشىرى يەل سەر وى گەل
و وەلاتى ئەو دكەنە ئارمانج، مينا
نوکە د (ئەفغانستان و پاكسەستان و
سومال و يەھەن و عىراق و سورىا و ليبىا
) و گەلهەك دەقەرىت دى يىت دونيابىي
رەنگەمەداندا خۇ ھەھىءە، ئەف دەرە نوکە
دناف كوردانىدا يەپەيدا بۇيى و بۇويە
ئېك ژ كۆزەكتەرىن دەرد و دەرمەسەرە
بۇ ۋى گەلە، رىكخستى و بزاۋەت
سەلەفى و جىهادى و تەكەپەرى، كۆ
وەك دروندا بەرپۇونە گىيانى مروقاھىيى
و ھەر جەن كەن ئەو بکەنە ئارمانج
دئپ بىت ژ گومىت خوينى و وەك
قەسایت گىانەمەرا بەردىنە گىيانى

زەھمەت بىت بۇ حکومەتى ژېرکو لوزىكا كەسى كورد نەگەھشىتىه وى بازى كو بشىت قىچەندى ب پەزىزىت كو حکومەت رىكى ل پارتىت ئىسلاما سىاسى بىگرىت و دى قىكارى ب دژايەتىكىرنا ئايىنى ئىسلامى دەنە زانىن، ئەقە ژلايەكى و ژلايەكى دى ئەقە دى بىتە دەلىقەك بۇ پارتىت دى كو قىكارى حکومەتى ب دژايەتىكىرنا ئىسلامى شروقە بىكەن و بىكەنە مزايدەيا سىاسى و ل دژى پارتىت دەسەھەلاتدار بكاربىنەت ژېرکو ئەم دېبىنەن پارتىت سىاسى ل كوردىستانى ھەمى رىكان بكار دېنن بۇ گەھشتىا كورسيا دەسەھەلاتى و ل جەم وان ئارماج دەمۈرى سەرەكى دېبىنەت، ئانکو رىكى گەھشتىن ب قى ئارمانجى (دەسەھەلاتى) گەلەك گەنگىيا خۇنىنە دەف پارتىت سىاسى يىت باشۇرى كوردىستانى، ئەف چەندەزى ھەمى حىزىتى كوردىستانى ۋەدگەرىت بى جوداھى نەخاسىمە پارتىت ئۆپۈزسىيون.

ئىدى دوماھىيە بۇ ھەمى ئارماجىت كوردىستان ماھنە.

ژېر قىچەندى مادمەل مزگەفت و بارگەھىت رىكخستىت دىنى بىت كوردىستان، لاۋىت كوردان ب قى رەنگى بھىتە تاشاندن كو بچە سورىا و ئەفغانستانى و خۇب مروۋانقە ب پەقىن و مروۋان سەرژىيەن، ئانكى دى بساناھى شىن دشەف و رۆزەكاندا ولاتى خۇزى كەنە گوما خوينى.

ل قىرە دىاردېيت كو پىددىيە حکومەتا كوردىستانى ب ۋواترىن رەنگ روپىروپى ئان رەنگە كەس و رىكخستى و پارتىت سىاسى بىت، كول سەر وى ئىكى كاردىكەن لاۋىت كورد فيرى تىرور و كوشتا مروۋان دەن، لى پىيارا ل قىرى سەرھىددەت ئەوە ئەرى گەلە حکومەتا كوردىستانى دكارىت ب تەرزەكى ئىكەن سەر مولەتا كاركىرنا وان پارتىت سىاسى ژى وەرگەرىت كو ب قىچەندى دەگونەھبارن؟!، بىخش ئەقە دى كارەك پر ئاستەنگ و

كەركىك و سليمانى و گەفيت ئەو كوردىت دناف رىزىت وان ئالىت تىرورىدا ل كوردان دەن).

لەوا گەلەك يا گەنگە كول كوردىستانى ب ھەمى رەنگەكى بزاق بھىتە كرن بۇ ۋناقىرنا قى دەردى كۈزەك و نەھىلانا وان بنىات و هەزرىت دەسپىكى كو دخازن وەلاتى بىكەنە جەن ترومېلىت بومبەكى و كەسىت خۆكۈز و قەسابىت مروۋاھىي، هەرومسا دېيت رىكى ل وى ئىكى بھىتە گرتىن كو رەسەنى و ئيرادىما ملەتىنى و نىشىتمانى و رەمەتى يا لاۋىت كوردان ب گۈھۆرن و وەك هەندەك ملەتىت دى يىت دەقەرى بىكەنە دروندە.

گەنگە سازىت ئىمناھى و سەيدايىت ئايىنى و رەوشنەزى و رىكخستىت سىاسى و سقىل و چاپەمنى، ھەمى دېزاقىت رېزىدابن ژ بۇ بهرسىنگەرتنە قى دەردى و ۋناقىرنا قى لۆزىكا ب ترس، ئەگەر نە ئىدى كوردىستان يَا تەنا و رەحەت نایت و دى بىتە ب تىرىتىن جەن دەقەرى و

جویست هیئتی، زین و ڈیارا وان

دشین گهلهک پشتا خو پی گهرم بکهين
گورستانه جويانه ل هيئتي، ئەف گورستانه
ھەنی ب دويراتيا ئىك كيلومەتر دكەفيته
رۇزئافا گوندى هيئيتنى و يا بهرياسە ب
جخينا سەر سېقى و د رىكا قى گورستانى
دا مرۆڤ دچىتە سەر گەرا ل هيئيتى. ئەف
گورستانه هەتا نوكە ڙى يا ۋەدەرە و نە
يا نىزىكى چ جەھكىيە، ڙ بەركول ھەر
جەھكى گورستانه جويان ھەبىت پىچەك
قەدەر و دوير مەرىيەت خو دقەشارتن.

جویست هشتاد

ل هیتیتی گورستان جویان یا ههی و
ئەفه ژی باشترين گروقهیه د دەستی مەدا
کو بەل ل ۋى گوندى و د سەردەمیت
كەقن دا جوی لى دزیان، ژ بلى ۋى يەكى
ھەتا سالىت دوماهىكى ژ مانا جویان ل
کوردستانى دوو مالباتىت جوی ل هیتیتی
ھەبۈز:

پترا جوییت هیئتی دیاره د ناف سالیت
 سیهان دا ئهف گوندہ هیلاينه و بهرهف جهی
 مه بهستداری خو چوینه، چمکی هندی مه
 بزاف کرن دا ناقیت وان بزانین دیاربوو کو
 دانه عهمریت هیئتی ناقیت وان زییر کربوون،
 لی ب تی مالباتا گهدو و حهناپیکی بهری
 سالا ۱۹۵۱ ل هنتیتی ماپوون.

مالباتا گهدو ژ ڦان ئهنداما پیک دهات
 (گهدو مالخی مالی بوو، فلی ڪابانيا مالی
 بوو، خيچك ئيڪانه ڪچا گهدوی و فلی
 بوو، سلحُو ڪوري مهزنی مالی بوو و عهڦر
 ل سهر چافه کی وی بوو، عمران ڪوري
 بچيڪی گهدوی بووا). ڪاري سهريشك
 يئي گهدوی چيڪرنا به رگيزان بوو و
 ڪهسه کي گهله کي دهست رهنجي بوو
 د ڦ، ساڻدا.

هەرەمسا مالباتا حەنانيكى ب رەسەناتىيا
خۇ خەلکى گوندى مېركىيە ل دەشتازى،
لى كوچبارى هيئىتى بۇوينە و نەھاتىه زانىن
كانى ناقىيت وان چنه، بەس وەكى دەھىتە
گوتە ئەم مالبات بۇوينە بوسلمان كول

مال و پاره‌ی ژی ل ئيراقى دكەل خودا بېنه
وەلاتى خو يې نوي.

جویت کوردستانی ب هه دوو ریکیت
وهلاتی ئیران و تورکیا ۋە گەریانه ئیسرائیلی
و دگەل ۋە چەندى دا ئەو زىدە د پىڭر
نەبوون ب بىرىارىت حکومەتا ئيراقى، پەريا
وان مال و ملکى خو كەرە پارە و دگەل
خودا بىرە ڙ دەرفەی کوردستانی.
چاوانيا ئاکنجىبۈونا جويان ل دەفھەرا
زايى و دەشتازى:

وەکی بەری ھاتیە گوتن کو جوی ژ
بۆ پەیداکرنا دەبارا ژیانا خۆل ھەممى وەلاتى
کوردان بەلاقە ببۇون و پشتى ھاتتە خارا ئولا
يەھود ژى گەلەك ژ کوردان باوھرى دا ۋى
دینى ئەسمانى، دەقەرا روپىارى زى (زاپ) و
دەشتازى ژى دەگەل دەقەرىت وەکى ئەرمدى
و بامەرنى و ئامىدېلى بۇويە جەھى قەھەواندىن و
پويتەپىّدانا جويان، چەمکى دشيان ب ئازادانە
كار و ژیانا خو تىدا دەرباس بىكەن.

ھتھیت و حویٰ ..

هیئت جهه‌کی تاسییه و خودانیت ۋى
گوندى كەسیت ب ھیز و خودان شيان
بوون، ئەف گوندە د رەسمەناتىا خۇدا يى
(پىرى شەمە) بۇو، ئەف كەسە ئولدارەكى

پشتى ئاڭنجىبۇونا ھېتىتىيان و ھاتتا
وان ل ناف مزىرى ژۇورىان گۈند سەر ژ
نۇي ھاتىيە ئاڭاڭىرن و پويىتە ب خودان كرنا
تەرس و تەوالى و چاندىنى ھاتىيە دان، ھېتىت
گەلەك جاران بۇويە جەھى ۋەھەواندىن و
پاراستا فەلەيىت نىرۇھىان، دەمما كو ژ بەر
زورداريا رىقەبەریت خو يېت سەردەمى گەقنى
توشى كوشتن و مال خرابكىرنى دبوون.

نهیا دیاره کانی گهنه و چاوا و
ب چ رهنگ جوی هاتینه هیتیتی، چونکی
دیرؤک ب دروستی نههاتیه قهیدکرن و
کهسیت دانعهمر ژی کیم پیزانین ل سهر
هنه ژ بهرکو گلهک بهریا پهیدابونا وان
جوی ل هنتیتی ههبوون، لی تشتی کو ئەم

سہردار ہیئتہ توں

جوی په یەرمویت ئایینی یەھود، دیروکا
ئاکنجیبۇونا وان ل کوردستانی و ل دویش
وان پىزانىنیت تەلمۇد بۇ بەرى ۲۸۰۰ سالان
قەدگەریت، ئانکو بۇ سەردەمى پاشایىن
ئاشۇرى شەلمەنسەر، ئەو ژى دەما کو ھەر
دەھ ھۆزىت ئىسرايىل ل سالىت ۷۲۱ ھەتا
۷۱۵ بەرى بۇنى ھاتىنە ئىخسىرگەن و
قەگوھاستن بۇ دەقەریت مىدىا و مەزوپوتاميا
و ئاشۇورىان، ئانکو ئەو دەقەریت کوردستانا
نوكە پىك دئىن و پتريا وان ل دەقەریت
بەھدىنان ل باشۇورى کوردستانى ھاتىنە
ئاکنجىگەن، ژ بەرگو ئەف دەقەریت ھەننى
خۆدان ئەردهكى پرى ب بەرەكت و خىر و
بىر بۇو، ل عەردى بەھدىنان ئاڭ مشە يا ھەي
و زەقىيەت چاندىن و خۆدان بەرەكتەكە

هەروەسا ژ بلى باشۇورى كوردستانى، ل
ئيراقى ژى جوى بەلاف بىبۇن و نەخاسىمە ل
بابل زىدە هەبۇن و دىگەل قىنەندى ل
ناقىن و باشۇورى ئيراقى ژى جوى هەبۇن.
قەڭەنە حەزانە ئەنس دائىا :

جوييٽ كوردستانی ددوو گهراندا بو
وهلاتي ئىسرائيلى هاتته ۋە گوهاستن، كو
ئىك ڙ وان ل ناقيينا ساليٽ سيهاندا بول
چەرخى بىستى و پىلا دووپى يا ۋە گوهاستا
وان ل نافبەرا ساليٽ ۱۹۴۸ تاكو ۱۹۵۱ دا
يوون.

ل وى سەردىمى دەستھالاتدارى ل ئيراقى
مەليكى بۇو، بەلى ب تمامى ئەف دەستھلاتە
ل سەر ھەمى وەلاتى يا حاكم نەبۇو، ب
بىريارەكَا وى سەردىمى يا حکومەتا ئيراقى
داخاز ژ جويان ھاتە گەرن كۈن ئەگەر
بېشىت ۋە گەرن ئىسرائىللى دەپىت دەستپېرىكى
دەستا ژ ناسناما خو يا ئيراقى بەردىن و پاشى
ۋە گەرن وەلاتى خو، بەلى ئەفە ب تىن مەرج
نەبۇو، بەلكو نابىت ئەف كەمسىت ھەنى چ ژ

دی تاییت وی کەفن و لى نامین.

زىدەر:

*کورد و جوهى.. هەقبەندىيەن دىرۋۆكى و جىنى، بەرھەقكىرن و ورگىران ژ ئىنگىزى شەمال ئاكرەمى، كوقارا مەتين، ھەزماھ ۲۱۲، شوات ۲۰۱۲.

*جوھىيەن كوردىستانلى قۇناغا فەگوھاستى ژ كوردىستانلى بو ئىسرائىل، موردوخاي زاکىن، ورگىران ژ ئىنگىزى شەمال ئاكرەمى، كوقارا مەتين، ھەزماھ ۲۱۷، خىزىران ۲۰۱۲.

*بامەرنى ل سەردەمى جوهيان، كارزان مەحمدەد حسین بامەرنى، كوقارا سىلاڭ، ھەزماھ ۶۸، كانونا ئېكى ۲۰۱۱.

*ھەقدىتەك دىگەل خالد عەزىز ل جەقاتىگەها هىتىتى ل رۆزى ۲۰۱۴/۱/۱۶.

*ھەقدىتەك دىگەل حاجى ئىبراھىم دەرۈش، ل ناحيا دىرەلوكى رۆزى ۲۰۱۴/۱/۲۱.

*ھەقدىتنەك دىگەل شەمسەدين حسین، ل جەقاتىگەها هىتىتى دېيت ل رۆزى ۲۰۱۴/۷/۱۸.

*ھەقدىتەك دىگەل زلف مەممەد شىخ سىئىن ل جەقاتىگەها هىتىتى دېيت ل رۆزى ۲۰۱۴/۷/۲۰.

*ھەقدىتەك دىگەل وەلى يوسف میران ل رۆزى ۲۰۱۴/۷/۲۰ ل جەقاتىگەها هىتىتى.

سەرگوندى هىتىتى و باشترين ميناڭ ژى بۇ قى يەكى پارچە ھەلبەستەكا كەفنه دەما كو دېيىزىت، (عىسى و مىسى ... بچىكىت) چەركىسى ... بۇ هىتىتىدا راکىن ناموس) ئەف ھەر دوو كەسە جوينە و ل هىتىتى بۇون، دىيارە عىسى و مىسى دوو كەسەت ل سەر كەننەت مىرا كوشتىن دەما كو عەشيرا وان دخاست دەستا دانە سەر زوما كەننەت مىرا.

ھەرەمسا جویىت هىتىتى كارى وان يى سەرپىشك ژ بلى بخودانكىرنا تەرس و تەوالى و چاندى، چىكىرنا شەل و شەپك و بەرگىزا بۇو، وان مويى پىدىقى بو قى كارى بەرھەف دىكىر و پاشى پشى دشوىشت، ھشك دىكىر و ئەف كارە د چەند قۇناغان دا دەرىياس دبۇو.

ھەرەمسا ل رۆزى شەمبىي جویىت هىتىتى چ كارەك نەدەكىر هەتا ئاگر ژى پىنەدەكىر د وى رۆزىدا ل سەر مالىت بوسەلمانىت هىتىتى دا بەلاف دبۇون و خارن و فەخارن ل وان مالا د خار و بۇ شەكاندنا وى رۆزى چاھەرى دىتىا سىتىرا ل ئەسمانى دەكىن.

ھەرەمسا ژ بلى قى يەكى دىگەل كو وان زمانەكى تايىھەت ب خو ھەبۇو، بەلى ب كوردى د ئاخىقىن و ب كوردى ستران دىگوتىن و دەما كو تا دهاتە كەسەكى (تايىت سىرۇ) دهاتە گوتىن ئەگەر كەسى توشى تايى بۇ كوتلەكىت شەمبىي بخۇون

وى سەردەمى جويا دىگوتە وان كەسىن دىبە بوسەلمان (قەربىلەھە) ئانكى نىزىك يى بۇوە موسەلمان.

ژ بلى قى يەكى چەندىن ژنەت جويان ژى ل سەردەستى هىتىتىان بۇوینە بوسەلمان وەكى (احەلەما يوسف ئىبراھىم) كو نافى وى يى جوی (مرىيەمك يوسى ئەمەرەم)ە و (ئامىنا) كو ئەف ھەر دوو زەنە دوتەمامىت ئىك بۇون و نوکە ژى خازىزىت وان ل هىتىتى نە.

وەك شەمسەدين كو خازىزى جويانە بۇو مە دىاردەكت خالىت وى ل وىلە (كۈنەتكى فەلانە) دېيان و رەوشَا وان يَا ئابۇورى كەلەكا باش بۇو و د ھەمان دەم دا وان چ نەھەزى و نەقىانەك ل بەرامبەرى خىشقا خۆ و خازىزىت خو نەبۇون كو بۇو بوسەلمان، لى شەمسەدين وى راستىي ژى نافەشىرىت دەما كو بو خالىت وى بىيار هاتى كو فەگەرنە ئىسرائىل خەلکى وان دەرۈوبەران غەدرە ل وان كر و پەز و دەخل و دان و زەقىيەت وان لى نەكرين و زيانەك زىدە كەھشەتە وان.

جویىت هىتىتى و كار و كرياريت وان:

ديارە كو جویىت هىتىتى ژى وەكى هىتىتىا خو ب خۇدانى عەرد و ئاخ و ئافا قى كۈنەتكى دىزانىن، چەركى وان ژى پەشكەدارى د ھەمى وان شەران دا كەرىنە يىت كو ژ لايى عەشىرمەتى دەرۈوبەر قە دهاتە كەن بۇ

گریا سربخو بونا کوردستانی د سهروبېرى جیوپولیتیکا ئمپریالیزمى دا

ژلایی داگیر که رانقه، ئەو ژی ب نەرازیبۇونا
ئیراقى بۇ فەگەريانا كەركۈيکى وەك
دەفەرەك بۇ سەر گورستانى، دا پىكھاتا
ژىرىيى كورستانى ياخوچىلىق بىمېنیت
كىيم، نەشىيەت خۇ راگەھىنیت وەك
وەلاتەك سەرىخۇ. نەرازىبۇونا تۈركىا و
ئيرانى بۇ فەگەريانا كەركۈيکى بۇ
سەر گورستانى هەر ئەو پوليتىكە.
تۈركىا ھەتا نوکە تۈركومانىت ئیراقى
ب گارئىنائىنە بۇ دەۋايەتىكىرنا فەگەريانا
كەركۈيکى. ئيرانى ژى ب ھەۋكارى
دەگەل دەستەلەلاتا بەغدا پىڭىرى كىرىيە.
قەھومىنیت ۱۰ ئى خزىرانى دەرىارەمى
ژىرىيى كورستانى ئەف يارىيە سەروپىنگىر،
ھەرىما كورستانى ئىكىسەر كەركۈيک
ئىخستە دېن كونترولا خۇدا. ھەممى ئالى
فەرىزا قىچەندى دزانن، ئەو ژى جودابۇونا
ژىرىيى كورستانىيە ئیراقى، لەوا ئىكىسەر
ئيرانى پەنجىت خۇ دەرىئىخستن و دەست ب
پلانا كەركۈيکى دا راگەھاندىن
كۆ دەزى سەربخۇيا كورستانى يە. وەك
بەردەۋامى د وى سیاسەتا جىوپوليتىكى
دا بۇ پىڭىرنى د سەربخۇيا ژىرىيى
كورستانى دا دویر نىنە ئيران پلانەكى
دارىزىت بۇ دەرىئىخستا كەركۈيکى ژ
دەست دەستەلەتداريا كورستانى، دېيت
ئيران بۇ قىچەندى وە كالەتى ژ تۈركىا
ژى وەرگەرت، ب ھەۋكارى دەگەل بەغدا
سیناريویەكى يىكىنیت.

ئىك ژ چەندىن پلان و سيناريويىت ئيرانى بۇ ۋەگەراندىن كەركۈيکى بۇ ژىر دەستى حکومەتا بەغدا تىكدان و پشىكىرنا ناڭ مالا كوردىيە، لەوا ب ئاشكرايى گفاشتى دئىخىيە سەرپارتىت ژىرىنى كوردستانى يېت نېزىك ئيرانى

رۆژئافا پىددىھى بەھيزەكى بۇو ژیو رېگرتى ل كىنجا روسيا ل ژىرما تخوبىيەت وى، ل ۋىرى جيopolitiكا ئيرانى و ترکيا ب قەلافەتى نۆكە وەك دو جەڭلىك بوسلمان، ب كىنج و دەستەھەلاتا كولتوري روسيما رازى نابن، رۇلەكى گرنگ دىت بۇ پاراستا بەرژەوندىت ستراتيژى يىت رۆژئافا بەرامبەر مايتىكىرنا روسيا ل رۆژەھەلاتا ناقەراشت، دەقەرا دەريايى يا رۆژئافا ئاسپا و رۆژەھەلاتا وەلاتى عەرەبى يا ب پەترولى زەنگىن. دىسان ب كارئىنانا ئيرانى وەك كارتەكى گەشاشتى ل سەر وەلاتىت كەنداقى بۇ بەرھەف كرنا پەترولى. لەوا ترکيا و ئيران ب پوليسىت رۆژئافا ل دەقەرى دناسىيارن، ب ۋى قەلافەت و بىاۋى جوگرافى يى مەزن ماينە راگرتى، دەقەرىت كوردى ماينە دىن دەستى وان دا، ۋى چەندى تارياتىا خۇ دايىه سەر ژىرى و رۆژئافا كوردستانى ژى. ئەف چەندە گونەها ئەمپريالىزما رۆژئافا بەرامبەر كوردستانى دەقتە دياركىن. ئەف پىددىھى هەتا نوكە يا بەرەۋامە، ئيران و ترکيا ب شەھرمزاين ۋى پىددىھى رۆژئافا پىكدىنин، بۇ بەرژەوندىت خۇ دەھزىخن. ژېھر ۋى چەندى و ژېلى چەندىن ئەگەرىت دى، جوگرافيا ئيران و ترکيا يادخزمەتا دەنەناھى و بەرژەوندىت رۆژئافا دا بۇويە، رېگره درىيا سەربخوبۇونا كوردستاندا مەزن دا. ھەروەسا ژېھر ۋى چەندى دىت تا ژىرىي كوردستانى بشىت پشتگىرىيا رۆژئافا بەدەستقە يىنىت، دەقىت گرەقا بۇ وى چەندى يىنىت كە ئەو نابىت گەف بۇ سەر جوگرافيا ئيران و ترکيا . دىسان يارىا جيopolitiك ئېكسەر ژى دەگەل ژىرىي كوردستانى ھاتىيە كىن

نازف جہمیل

جیوگرافزانی سیاسی یى سویدی
(رودولف چهلهن) زاراڻی جیوپولیتیک
ل دهستپیکا سالیت ۱۹۰۰ ټیخستیه
ناٺ زانستی سیاسی دا. ژ وی سه رده همی
وهره بوویه پشکهک ژ خاندندیت بلند ل
کولیج و په یمانگه هیت زانستیت سیاسی.
رودولف دڦی بیافی دا مفا ژ ژ کتیبا
جوگرافیا سیاسی کو ژلایی نفیسه ڦانی
ئهلمانی (فرهدریک راتزل) افه ل سالا ۱۸۹۷ ی
هاتیه نفیسین، وړگرتیه. ئهڻ زانسته یى
گریدایه ب خاندنا ڪينجا جو گرافیا
وهلاتا ل سه ر سیاسه تی، برپیا شروعه کرنا
وهلاتا وهک جفال، ئايدیولوجی، میژوو و جه
وو شیانیت وان.

ڙيهر ڪو ئهوروپا چهندين جار ڪهفيه
بهر ئيرش و دا گير ڪرنا ئيمپراتوريت
ئسلامي، ڪولونialiزمما ئهوروپي بُو
پٽگرتن ل بهرام بهري ڪو جاره ڪا دى
سـهـرـهـلـدانـ وـ ئـيـكـگـرـتـنـاـ هـيـزاـ جـفـاـڪـيـ
ئـسلامـيـ،ـ ئـاخـاـ ئـيمـپـراـتـورـيـاـ ئـوسـمـانـيـ پـارـچـهـ
پـارـچـهـڪـرـكـرـ.ـ هـزـرـڪـرـنـاـ زـانـسـتـاـ جـيـوـپـولـيـتـيـكـ يـاـ
بهـرـچـافـهـ دـقـيـقـهـ ٻـارـچـهـ ڪـرـنـيـ دـاـ ڪـوـ بـ پـهـيـمانـاـ
ساـيـڪـسـ پـيـكـوـلـ سـالـ1916ـيـ ڪـرـيـارـ پـيـ
هـاتـهـ ڪـرـنـ،ـ زـيـانـ ڦـيـڪـهـفـتـيـ هـهـرـيـ مـهـزـنـ.
ڙـ ڦـيـ ٻـارـچـهـ ٻـارـچـهـ ڪـرـنـيـ ڪـوـردـ بوـوـيـنهـ.
ئـيـكـگـرـتـنـاـ ڪـوـمـهـ ڪـاـ مـرـوـقـاـ يـاـ هـنـدـهـ
مهـزـنـ (ـدـنـيـاـيـاـ ئـسلامـيـ)ـ دـبـيرـڪـرـنـهـ ڪـاـ
ئـيـكـگـرـتـىـ دـاـ ڪـوـ دـيـنـيـ ئـسلامـيـيـهـ،ـ لـ
سـهـرـ تـخـوـبـيـيـ ئـهـوروـپـاـ ئـيرـشـهـ ڪـاـ بهـرـدـمـوـامـهـ،ـ
مهـرـمـ ڙـيـ بـ سـهـرـداـ گـرـتـاـ وـيـ دـيـرـوـ ڪـيـيـهـ،ـ
گـرـوـقـهـ ڙـيـ بـوـ ڦـيـ چـهـنـدـيـ دـمـشـهـنـهـ.

سوریا و ئیراقى دا، بەرفرەبۇونا گفانى كىيچ و هەودانىت وى. ئیران ل سەر بازى دنیايى ژى دچەندىن قەتلابازىاندا دژيت، ژىھەر بەرنامى خۆ يى ئەتمومى كو بۇويە ئەگەرى سەپاندىنا چەندىن سزاپىت ئابوورى ل سەر و هەر ژىھەر وى چەندى ل ژىر چاڤدىرى و خشەكە باهدمادىا. دىسان كوردستان پشکەك نىنە ژ ئاخا ئیرانى و ل دويىق قانۇينا نېقىنەتەمەمىي بۆ وى نىنە مايى خۆ تىدا بىكەت. لەوا ئىدى ئیرانى گەلەك بىزارە نىنەن ھەمبەر سەربخۇيا ژىرىي كوردستانى پاوهستىت.

كورد بشىن كونترولا كەركۈيکى بىكەن دەمى نىزىك يان دويير سەربخۇيا ژىرىي كوردستانى مسوگەره، بەرۋاڦى قى چەندى ژەمىتىدا كەركۈيکى جارەكە دى دى چارەنىسى ژىرىي كوردستانى كەفىتە دەقىت كورد بىزان دى چاوا كونترولكىرنا كەركۈيکى راگەن گەرگى سەرسەكە يا سەربخۇبۇونا ژىرىي كوردستانى.

كەن فەدەر ژقان گۆھەرینا، دىسان سەنگا ژىرىي كوردستانى يى پەترولى گۆھەرین ب سەر دىزايىن جىپۆپولىتىك يى بەرژەندىت رۇزئاڭادا ئىنایە، تۈركىا ژى دىگەل دا. هەرومسا پىشىغەچۈونا رەوشى سورىي و ئیراقى تىكەلکىرە، سونە ل ژان هەردو لايىن كەفتىنە دناف ھەشقەكارىي دا، هەرومسا شىعە ژى دزى ئىكۈدونە، قى چەندى رەوشەكەنوي دروستكىرە، كۈچ ژقان هەردو ئالىيان د بەرھەقىنەن خۆ بىدەست ئالىيى دېقە بەردەت. ئەف ھەقىرىكىيە دى چەندەها سالىت بەيىت بەردمامبىت. دەقەرىت سونى ل ئیراقى و سورىي ژىن دەسەھەلاتا ديمەشق و بەغدا دەركەفتىنە، ھەكە داعش نەمەننەت ژى سونە سەرھەلدا ئەن خۆ بى دەستكەفت ناهىلەن. قى چەندى نەخشەكى نوى يى جوگرافى و سىاسى دروستكىرە، سەربخۇيا كوردستانى كەفىتە دەقىت كورد بىزان دى چاوا كونترولكىرنا كەركۈيکى راگەن گەرگى سەرسەكە ئەن نامىن بەرامبەر مaitىكىرنا ئیرانى د

كۆ پشکەكە گەنگ ژ ئيرادا ژىرىي كوردستانى پىكەدىن. دو ژوان كارىت خۆ پىدەقى دەكەن نوكە بۆ بەرەنگارىبۇونا ئیرانى ئەقەنە. كارى ئىكى پارتى وەك خۇدانى پروزى سەربخۇيى ب روھەكە مللەتىنى، پارتىت دى بىت كوردستانى ب رەنگەكى ب كىيىج دەقى پروزەيدا پشکداركەت، بۆ پاراستا رۆمەتىا وان و ل دوماھىي پەيداكرنا پشتگىريما وان و سەروبەركرنا ناڭمالا كوردى، كارى دويى هەرىما كوردستانى ترازيكىرنەك و دىالوکەكە تەنە و پروفېشنال بۆ سەردىرىكىرنى دىگەل ئیرانى و پلانىت وى ھەبىت، هەرمەسا دىگەل وەلاتىت دى بىت شۇلەزى.

گەلەك فاكەتەرىت ھارىكەر ھاتىنە پىش كۈرەنادەن پىلانىت ئیرانى سەربىگەن، دەقەر يا سەر ل نوى خۆ فورمۇلىرە دەكتە، كورد پشکەكەن ژقى خۆ فورمۇلىرەكىرنى و دشىاندا ئىنە سەردىرى دىگەل كوردستانى بەيىت

پرا کوچكا ددو یقچوونه کا ديرۆكيدا

سامى بنىامىن (ىكاني)

زېرکو روپيارى شين دبوو ئاستەنگ درىكى دا، لهوا نەچار بۇ کو دەست ب چىكىرنا پران بكت و پرا کوچكا ژى ئىك زوان بۇ کول سەر دەمى وى هاتىه چىكىرن، ھەروەكى شىنوارناس و مىزوناس (محمد عبدالله ئامىدى) ژى دەما من پىزانىن ل دوور قى پرى ژى و مرگرتىن و دىرىتىن پرا کوچكا پرمكا كەفناوه و بۇ سەردەمى ئوسمانىا فەدگەريتىن و بەرى پرا كەلەيا ژى هاتىه چىكىرن و ئەۋۇزى دىرىتىن وەكى من گوھ لى بوى كو شىخومەر ئاغايى ھەركىيَا ياخىرى دەما پر هاتىه چىكىرن د وى دەمى دا گوندى سىتهى چول بۇ و نەھاتبۇ ئافاكرن كو بەرى وى دەمى ل ل جەھەكى بۇون دىگۈوتىن (انھشت) پشتى چىكىرنا وى پاشى گوندى سىتهى بۆيە گوند ل دوور ناقى پرى ژى هاتىه گوونت ژېرکو ل سەر کوچا هاتبوو لهوا ناقى وى ب کوچكا هاتىه نافىرەن ئەگەر گوند ل وى دەمى دا بى ئاقابا دا ناقى پرى بىتە پرا سىتهى. پر ل سەر پىنج کوچكان هاتبوو ئافاكرن، كو سى زوان ل سەر ئەردى گوندى سىتهى فە هاتبوونە دروستىرن و ئىك زوان ژى ل سەر بەرەكى دناف روپيارى دا و يادى ژى ل سەر بەرەكى مەزن كو بتى جەھى گاريتا هاتبوو چىكىرن، ژئالىي دى بى ئاقى كو دەفەرا بارزانە پر (پىنج) بەنگا پىكەتابوو، ھەربەنگەيەك

كوردستانى فە دەھىتن و ل گوندى چەم توى ل دەفەرا دوسكى ژوورىدا دەھىتە دناف ئاخا باشۇورى گوندى مىز ل دەفەرا رىكان و ل دەفەرا ھەركى يا، ئافا كانىا سې ئەوا ژكەفرى دەردىكەفيتىن درېتىه سەر و ل گوندى سىتهى ل دەفەرا رىكان رووکى ماركى درېتىه سەر و ل بازىرکى سىرىي دەگەل روپيارى زى تىكەل دېتىن و ئەف روپيارە دېتىه سنورەكى سروشتى و كارگىرى دنافەرا ھەردوو پارىزگەھىت ھەقلەر و دەھوكى و درېزاھيا وى دەھىتە (58) كيلومەتران وچەندىن پرىت كەفناوه سەر هاتىنە دروستىرن.

ديرۆ كا ئافاكرن اپرى

ھەروەكى مە ل سەرى دايە دىاركىرن چ پىزانىنیت دروست نەھاتىنە زانىن كاڭ كىيىز دەمى ئەف پەھاتىه ئافاكرن، بەلۇ ل دويىش دويىشچونا مە بۇ كرى كو دانعەمرىت گوندى سىتهى دەمنە دىاركىرن كو ژلايى شىخومەر ئاغايى ھەركىيَا و ل سەر كىستى خو چىكىريە و وھېتۈنیت كىلىنە ھەر ل وى جەھى هاتبۇنە چىكىرن و جەھى وان ھېتۈننان ھېشتا بى دىارە و ب بەرىت بازى و كىلىنە ھاتىه چىكىرن، ل وى دەمى دا پەزى خول وەرزى پايىزى دا بەرەف دەشتى فە دېرە ل بوهاران ژى دزفاندە زوزانان و بەلۇ

پر جەھەكى ستراتىزى يە بۇ پىكەھە گرېدانا دوو دەفەران كو ڪاروبارىت ھەر دوو دەفەران ب ساناهى بىرېشەچن و تىكەلەيا جەڭلى و بازىرگانى و ئولى تىكەلە ئىك بىن. پرا کوچكا زوان پرىت كەفناوه و نوکە بۆيە ئىك ژشىنوارىت دەفەرا رىكان، ل دويىش گوتىت دانعەمرىت گوندى سىتهى و ئىك ژنېسىران دېرەن ل سەر دەمى شىخومەر ئاغايى ھەركى هاتىه چىكىرن.

جەھى پرى

پرا کوچكا دەھەفيتە دناف سروشەكى جوان و دلەھەكەر و ل سەر روپيارى شين دنافەرا گوندىت سىتهى بى سەر ب دەفەرا رىكان و گوندى بالندا سەر ب دەفەرا بارزان فە ھاتىه چىكىرن و ھەردوو پارىزگەھىت دەھوك و ھەقلەر پىكەھە گرېداينە. روپى شين

روپى شىن ئىك ژروپيارىت گرنگىت كوردستانى و دەفەرا ئامىدىي يە و ژىندرەكى سەرەكى يە بۇ ئافا ۋەخوارنى كو نوکە پروزەيەكى ئاقى ژلايى حکومەتا كوردستانى فە ھاتىه چىكىرن و ئافا في پروزەي بۇ بازىرکى سىرىي و سەنتەرى ناحىيا شىلالدزى دەچىتن. سەروكانيا في روپيارى ژياكوري

دیدارهک دگھل :

- ۱- حجى عبدالله خالد سيتهى
ژدایك بويى ۱۹۳۷

-۲- شوکەت تەيپ سيتهى ۱۹۳۳

-۳- حجى عبدالباقي نەسروللا
سيتهى ۱۹۴۶

-۴- ديدارەك دگەل شينوارناس
محمد عبدالله ئامىدى

-۵- ديدارا ديروكى ل دوور
ئامىدى، ژوهشانىت لقى ۱۸ يا
زنجيرە (۸) سالا ۲۰۰۹ يى چاپا ئىكى.

-۶- سەرەدانەكە مەيدانى ل سەر
پرى دەما من ژنیزىك جەن وى پىقاى و
قەكولى: ا، سەر كەن:

را بچویکترن و ههرب ههمان تهرز
ههتا کو سهري ڪوچڪي بهريت
بچویکتر داناینه، بهلي ڙبهرکو
بدريزا هييا سالان و هاتنا بارانيت دڙوار
ل دهقهري بوينه سدهما ڙناقبننا ههمني
ڪوچڪان بتني ئيك ڪوچك يا ڙي
مائي، ب بلنداهييا (5,50) سهنتيمه ران،
ستويراتييا وي (14,20) سهنتيمه ترانه
ول دويٺ ئهندازهيه کا پيشكهفتني يا
وي دهمني هاتبو دروستكرن و ئهوزي
ياب مردف نهماني ڦه دچيتن ئهگهر
جهيٽ پهيونديدار خولي نه ڪنهنه
خودان. خرابيوونا ٿي پري ڦهدگهريتن
به سالٽ دنافه، 1945 و 1947ء.

ژیلر:

ڙوان نیزیکی دهه مهتران بُویه،
ههربه نگهیه ل ب گاریتیت مهزن
و ستور هاتبُونه تانکرن، ئانکو
نهانکرن، پر ب ئهندازمیه کا
پیشکه فتی هاتبُو دانان و ب بهریت
بازی و کسلی هاتییه ئاقاکرن و
ل سهر رویبهره کی بھرفرهه کو
ئاف کینجا خو لی نه که تن، ڙلايڻ
سهری یڻ رویباری ڦه، مينا سڻ
گوشیه کی هاتینه چیکرن و ئاف
دهه رد و لایا ڦه دبه ررا دچو دانه بیته
ئه گه ری شکه ستتا وان ئه و بهریت ل
بنی کوچکان هاتینه دانان گهله ک
دمه زن و نیزیکی ٦٠ سهنتیمه ترانه و
دریزاهیا (۱) مهترانه ریزا ددویث وان

زبارىت گوندان بەر ب نەمانى دچن

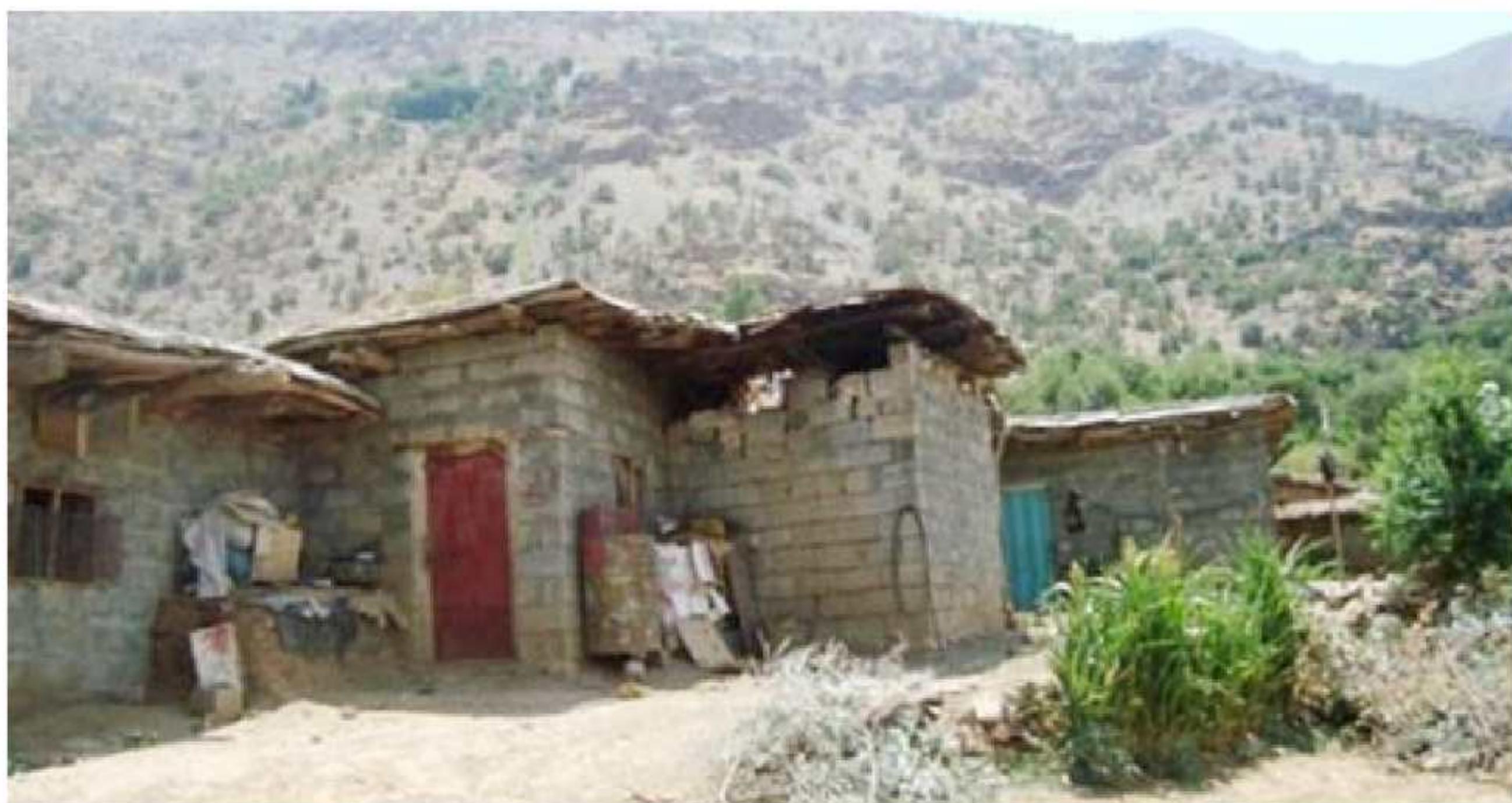
چەندە دھىيە دىتن، ژېرکو خەلکى گوندان د بەرىدا گەلهك ھارىكاريا ئىكدوو دكر و كەس مەحتل نەدبوو، ھەمى گونديان دەستى ھارىكارى بو ئىكدوو درىز دكر، زىدمبارى كو ڪاريٽ وان پتر بۇون، چونكى ل وى سەردەمى زىلى چەند كەل و پەلىت كىم، نەچار دبۇون ژيانا خۆ و مالباتا خۆ ل گوندى پەيدا بىكەن، لەوا گەلهك پىددىنى ب ئىكدوو ھەبۇو. ناھاتى ئەۋۇرى خوياكر: خەلکى گوندان پەز و كەوال بخوداندكىن و رەز و يىستان شىن دكىن و پىددىفيت خۆ بىت سالى ژى پەيد دكىن، بەلى ژېرکو ھەمى مالا ئەف شيانە نەبۇون، ژېر كىماسيا رىنجبهران، يان بوشاتىا مالى و ملك و كەوالى، هان خۆ دېرنە بەر گونديان

د بەرىدا گوند ب کانيا دلىاقىزى و ھەۋكارىيى دھاتنه نىاسىن و خەلکى وان گەلهك سەرەدانا ھەۋدو دكىن و ب شەقى گونديا قەستا مالەكى دكىن و چىروك دھاتنه گوتىن و ھەرودسا شەقىرەك و شەقەرۈك دھاتنه گىران، ل دەميٽ خوارنان دا ل مالەكى كومقە بن و پىكقە خوارنى خۆن و ل زبارىت چلى و گىا و دەخلى و درىنى و ل ئاخەبابان، گونديا ھەميا ھەۋكاريا ئىك و دو دكىر و پىر مەۋقايىنى دناقىبەرا واندا ھەبۇو ژفى سەرەدىمى، بەلى نوكە ئەفە ھەمى نەماينە. ھەر كارى دھىيە كىن دېلىت پاره بەھىتە دان و ھەۋكارى نەمايمە.

ئانا توڭى

سەردەميدا سەحكەينى ئەف كارە ناھىيە دىتن، ئانكى نەمايمە، ئەفە وى چەندى دىگەھىنەت كو ھەۋكارى د گونداندا گەلهك كىم بۇويە، لەورا ژيانا ۋى سەردەمى گوھۇرىن ب سەردا ھاتىنە و ل گوندان ژى ژيان ب ساناهىتىر كەفتىيە، گونديا ژى وەكى بەرى ھند پىددىنى ب ئىك دوو نەمايمە و گوتىزى: بەلى ئەگەر دېلىت

ل دوور فى مژارى ئەكرەم بىدوھى دېلىت: ل گوندان د بەرىدا زيارە ھەبۇون و ئەفە ئىك ژرمۇشتىت بلندىت خەلکى گوندا بۇو ئەف كارە دسەردەمىت كەقىدا گەلهكى بەرچاف بۇو، بەلى ئەگەر دېلىت

هەمى ڪاريٽ دى يىٽ گونداتىي، هەفكاريا ئىكدوو دكر و دبەرڙەندىا ئىك دا بۇون، بەلىٽ پشتى رەوشان خەلکى خوش بۆيى و زيان ل گوندان ژى بەرهف پىشىفچى، ئىدى پەيوەندىيٽ جشاڭى و هەفكارى ل گوندان ژى بەرهف نەمانى ۋەچو، هەر ئىك ئاگەھەز حالى خۆ ھەيمەن و ڪادى چاوا زيانا خۆ بۇرىنىت، لەوا سەرمان و مروقاينى بۇ وان نە گەلهەكا گرنگە. نافھاتى ئەورى گوت: ھندى زيان بەرهف خوشىي ۋە بچىت، پەيوەندى و سەرمان و قيانا گونداتىي دى كىم بىت، لەوا دلوقانى نەمايدە ل گوندان و وەكى بازىران لى ھاتىي، ئىدى گەنان ژى ل گوندان حەزا ڪارى نەمايدە و نەشىن وەكى بەرى ڪار بکەن و هەر ئىك بخوقە يى مژوپەلە و گوندان تام و رەنگى خوه يى گونداتىي ژەستدايە و بتنى ناف مايدە. ئىدى زيان و هەفكاريا بەرى ل گوندان نازقىرت.

و خەلک زوى ب زوى سەرمانا ئىكدوو ناكەن، هەر ئىك بكارى خوقە يى مژوپەلە، لەوا ھەردەمى خەلک ل گوندان بى ڪار ژى بن دەمى خۆ ب تۈرىتچاڭى ۋە دبورىن و ئىدى زبارە و مروقاينى و شەقەرۋەك و چىرۇك و سەرھاتى و كومقەبۇون ل مالەكى بۇ وان خەم نىنە، بتنى خەما وان ئەمەن كو ژ جشاڭى دوور بن و بەرهف جشاڭەكى نە ساخلمەن بچن.

ئدرىس موسا ئەمەن كەمسەكى دىترە دېيىزىت: زيانا نوكە و بەرى گەلهەك جوداهى ھەنە، ژېرکو دبەرىدا ل گوندان ھند راديو و تەلەفزىيون و تىشتىت سەردمەن نەبۇون و بتنى چاھى خەلکى ل ڪارى وان بۇو، لەوا خەلکى ب شەقى سەرمانا ئىكدوو دکر و گىز و مىۋىز دبەر گوتنا چىرۇك و سەرھاتىارا دەتتە خوارن و شەقىرىيەت خوبىنى رەنگى دبۇراندىن و دياركىر ژى: دبەرىدا زيان يابزەممەت بۇو، لەوا گوندىا ل زبارە و گىا درىنى و

و زبارە بو ئىكدوو دکرن و ھەمى گوندى داھىنە ئاگەھداركىن كو فلان روئى زبارا فلانىيە و بى جوداھى ئەف ڪارە دهاتە كرن، يان دابىزىن ئەف شەقە دى ل مالا فلان كەمسى كومقەبىن و ھەرەرسا بۇ ساڭار قوتانى و شەقەرۆكان ژى ھەمما ھەفكاريا ئىكدوو دکر و نوكە ئەقە ھەمى نەماينە و گوندا تام و خوشيا خوه ژ دەستدايە.

شىان سليمان ل شىلالدى دېيىزىت: ل گوندان پترنياسىنى و ھەفكارى و مروقايەتى ھەبۇو، بەلىٽ پشتى خەلکى قەستا بازىران كرى و پتر گرنگى ب بازىران ھاتىي دان و شىانىت بازىران پتر لىھاتى و نە پىتەدان ب گوندان و زيانا ب زەممەتا گوندان وەكىر كو ئىدى خەلک ب گوندان رازى نەبن و ھارىكاريا ئىكدوو نەكەن و گوتزى: لەقى سەردمەن زيانا خەلکى خوش بۆيە و پتر خەلک بەرهف بازىرا فە دچن و هەر ئىك ئاگەھ بتنى ژ خوه ھەيمە، دلوقانى كىم بۇويە

ڙ شينهواريت ده ڦهرا ئاميڏدي.

شیخه واردیت گوندی مایت

ل گوندي ماين (سى) ناوسل لى
هنه، د گهل پاشماين (حوجرا) ئايىنى
(كول دويش گوتتا سەيدا عاصىم ماينى
دكەقندى ئەو دىر بۇو)، كۆ ئەقە ژى
گرنگيا ۋى گوندى ددهتە خۇياكىن
ژ لاين ديرۈكى ۋە، لەوما پىيىدەن ب
پويىتەدانى يە، ژ لاين شىنەوارناسان ۋە.
ناوسك:

ل رۆژئاڤایی گۆندى ب دویراتیا
نیزىكى (۱۵۰م) دوو ناوىسک لى هەنە،
ھەر دناقبەرا ۋان دوو ناوىسکان دا، دەرى
ناوسكەك دى ڙى ھاتىيە كۈلان، بەلى
نەھاتىيە تمام كىرن، جا دېيت بەرى رەق
بىت نەھاتىيە كۈلان، لەوما ھىللايە ب
رىچە.. ئىك ڙى دكەقىتە ب رەخ گۆندى
ب خۇقە، كۈ (۳۰م) ژ جادى دویرە.
ناوسكا ژمارە (۱):

پیرا بوو ئەف مشەختىا دەلىٽ ھەر وەكى
دىيار د چەرخىٽ (۱۶)ايى دا رويدايم (۲)..
دىيارە ئەف گۈتىيەت ھە دەھىنە سەلماندىن
ل دويىش گۈتنا (مەلا ئەنۇمىرى) دەمىز
دېيىزىت: (پشتى شىيخ تاها مايى باوهىناما
جىهانى ل دەف (عەبدوللا عومەرى)
وەرگرتى، زقىرى گۈندىٽ مايى و خۇ ۋالا
كىر بۇ گۈتنا وانىيەت ئايىنى، بەلىٽ ئەقىٽ
چەندىٽ گەلەك ۋەنەكىشا، چونكە
رېكا نەقشەبەندى ئەم بۇ خۇ كىشا،
ئەمە هاتە فيرگەن ل سەر دەستىٽ شىيخ
محەممەد بامەرنى، كۆ ئەم ئىكەمەن
كەس بوو زانست و صوفياڭىلى نك
پەيدابۇوين ژ خىزانما مایى يا ئايىنى، ئەوا
هاتىيە ئاشكەراكەن ل سالا (۱۰۶۰) امش
-. (۳) (۱۶۸۲).

ڙ شينهواريت ڦي گوندي:

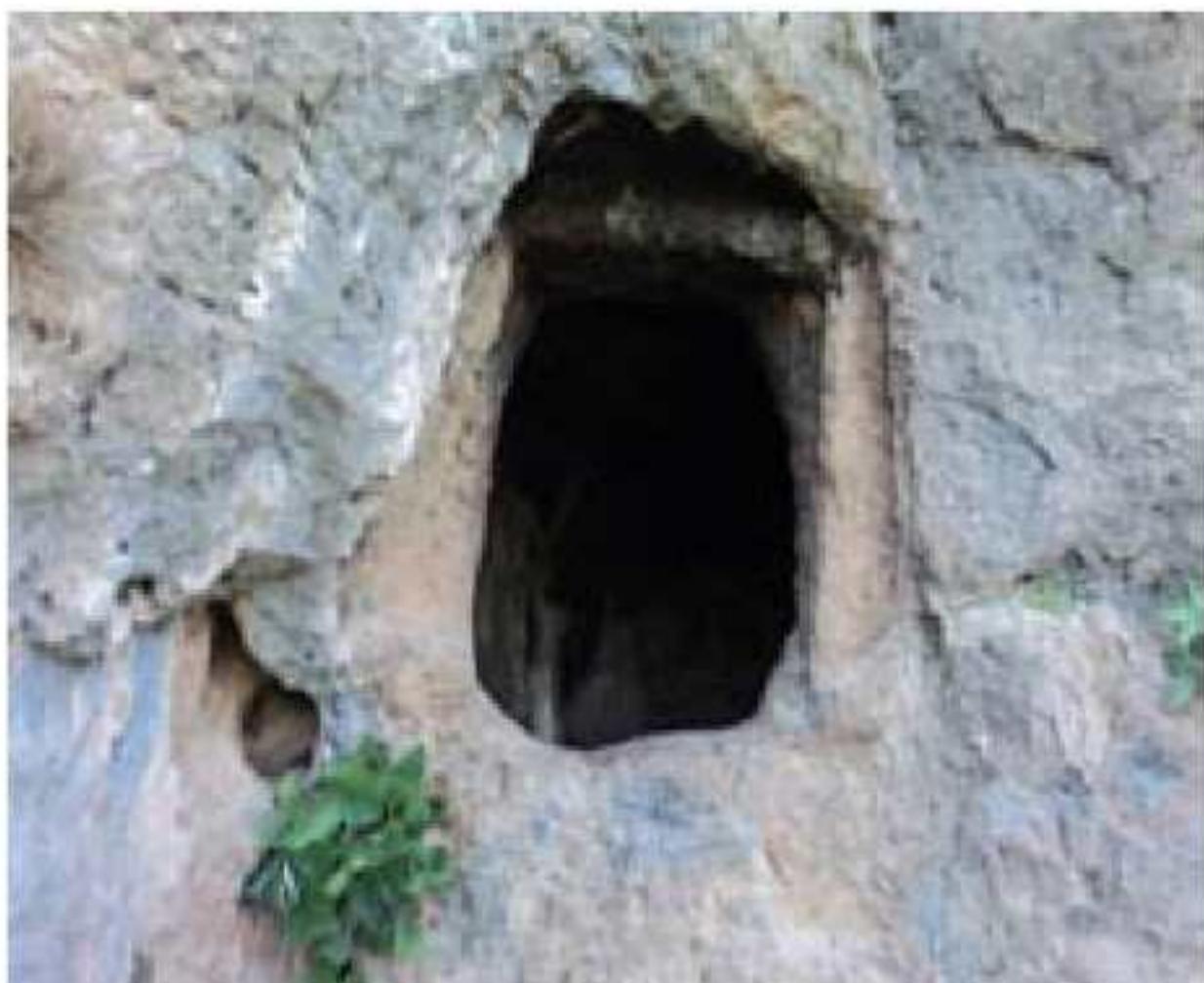

جهانی ملک شیلازی

جوگرافیا گوندی:

دکھفیتہ لایی روتاٹایی ناحیا کانی ماسی ب دویراتیا نیزیکی (۲۱ کم)، روژھهلاتی وی گوندی دیریشکی یہ و باکوری وی گوندی بیدوھی یہ، روژٹاٹایی وی گوندی بنافی یی یہ، باشوری وی گوندی تورمهدادا یہ.

کورتیہل دیرؤکی:

نهختی لایی باشوری: ئەف تەختە،
 (ام دریزه × ٧٠ سەرمەھه × ٦٠ سەم
 بلنده)، بلنداھيا كەمانى هندادى تەختى
 (ام) بلنده.. د گەل ھەبۈونا
 پەنجەركەك كەمانى ب رەخ تەختى ۋە،
 پەنجەرك (ام دریزه × ٩٠ سەم بلنده).

ئەف شىكەفتە ب رەنگى چاركۈزى
هاتىھ كۈلان، رووبەرى وى ١,٩٠١م
درىزە ١,٩٠م فرەھا، و بلنداهىيا بانى وى
١,٧٠م(بلندە.. و ل بەر دەرى ناوسىكى
بۇ لايى ژناقىدا بەرەكى چاركۈزى ل
بەر دەرى دارىزتىھ، وەك پەيسك.. هەر
لايى رۆزھەلاتى دەركەھى سەر و بنىن
دەركەھى دوو كون تى چىكرينە ژ
بۇ ئىخستا چارچوقى دەركەھى، ژ بەر
ئىناندىن و يەنى:

ناوسکا ژماره (۳):

ئەف ناوـسـكـه دـكـهـقـيـتـه بـ رـهـخـ
گـونـدـى بـخـوـقـه بـ لـايـ رـوـزـئـاـفـاـيـ، بـهـرـىـ
دـهـرـىـ وـىـ دـكـهـقـيـتـه رـوـزـهـهـلـاتـىـ، نـيـزـيـكـىـ
(ـمـ3ـ0ـ) ژـ جـادـىـ دـويـرـهـ، نـوـكـهـ رـوـزـهـهـلـاتـىـ
وـىـ (ـبـهـرـ دـهـرـىـ وـىـ) بـ دـويـرـاتـياـ (ـمـ5ـ5ـ)
خـانـيـهـ لـ بـهـرـ دـهـرـىـ وـىـ هـاتـيـهـ ئـاـفـاـكـرـنـ،
وـ گـەـلـەـكـ دـهـسـتـكـارـىـ دـ قـىـ نـاوـسـكـىـ
داـ هـاتـيـهـ كـرـنـ، بـهـرـ دـهـرـىـ وـىـ بـ بـهـرـيـتـ
دارـپـرـتـىـ (ـبـازـىـ) هـاتـيـهـ چـىـكـرـنـ دـگـەـلـ
دـهـسـتـكـارـىـ كـرـنـ دـ نـاـفـاـ نـاوـسـكـىـ دـاـ.
بـهـرـىـ دـهـرـىـ وـىـ دـكـهـقـيـتـه لـايـ
رـوـزـهـهـلـاتـىـ، پـيـقـانـيـتـ دـهـرـىـ وـىـ نـاـھـيـنـهـ
زاـنـيـنـ ژـ بـهـرـ دـهـسـتـكـارـىـ كـرـنـ دـدـهـرـىـ

ڙناٺدا بهره کي چوار گوشه ل بهر دهري
دار ڀڙتیه، و هك په یسک.. د گه ل هه بونا
(كونه کي) بو ده رکه فتنا ناڻي ب رمخ
ده رکه هى ڦه ڙ لاي روز ناٺاي ڦه.. هه
لاي روز هه لات ده رکه هى سهر و بنين
ده رکه هى دوو ڪون تي چي ڪرينه ڙ
بو ٿي خستا چار چو ڦي ده رکه هى، ڙ بهر
ئيناندن و برني.

ناوسکا ژماره (۲):

ئەف ناوىسکە دىكەفيتە باكۇرى ناوىسکا (زمارە ۱۱) ب دويراتىيا (۸۰م).. بەرى دەرى وى دىكەفيتە لايى رۆژھەلاتى، دەرى وى (۲۰۱,۲۰۱م) بلنده ژ عەردى و ب رەنگى لاكىشەي ھاتىيە كۈلان (۷۰سم فرەھى × ۵۰سم بلندى)، لايى ژ دەرقە وەك نهانىيەك بۇ چىكىرييە ژ بارانان.. ئەف ناوىسکە ژ سى تەختان پىكىدھىت.

تهختی لاین رۆژهه‌لاتی باکوری:
 ئەف تەختە، (١,٨٠ م دریزه × ٧٠ ماسم
 فرمەه × ٦٠ ماسم بلنده)، بلنداھيا گچانى
 هنداشى تەختى (١,١٠ م) بلنده، د گەل
 ھەبۇونا پەنجەركەك گچانى ب رەخ
 تەختى ۋە، پەنجەرك (١ م دریزه × ٩٠ ماسم
 بلنده).

تهختی لاین باکوری روزئتا قایی:
 ئەف تەختە، ۱,۹۰۱م درىزە × ۶۰سم
 فرمەھە × ۶۰سم بلندە)، بلنداھىا كىغانى
 هنداشى تەختى (۱,۲۰۱م) بلندە.. د گەل
 ھەبۈونا پەنجەركەك كىغانى ب رەخ
 تەختى ۋە، پەنجەرك (۱,۱۰۱م درىزە ×

بەری دەری وی دکەقیتە لایی
رۆژھەلاتى، دەری وی (۳۰, ۱, ۲۰۱م) بىندە ژ
عەردى و ب رەنگى لاکىشەي ھاتىه
كۈلان (۶۰ سم فرمەسى × ۹۰ سم بىندى)،
لایی ژ دەرقە وەك نەھانىيەك بۇ چىكىرىيە
ژ بارانان.. ئەف ناوسىكە ژ سى تەختان
بىكىدھىت.

تەختى لايى رۇزھەلاتى: ئەف
 تەختە، (1,70 م درىزه × 80 سم فرەھە ×
 50 سم بلنده)، بلنداھيا كىۋانى هنداقى
 تەختى (1,20 م) بلنده، د گەل ھېبۈونا
 پەنجەركەك كىۋانى ب رەخ تەختى
 ۋە، پەنجەرك (1,10 م درىزه × 90 سم
 بلنده).

تهختی باکوری: ئەف تەختە، (۱,۷۰ م درىزه × ۶۰ سم فرمەھە × ۶۰ سم بلنده)، بلنداھيا كىۋانى هنداقى تەختى (۱,۳۰ م) بلنده.. د گەل ھەبۈونا پەنجەركەك كىۋانى ب رەخ تەختى ۋە، پەنجەرك (۱ م درىزه × ۹۰ سم بلنده) بلنداھيا كىۋانى وىي (۱,۳۰ م) بلنده.

تهختی لایی رۆژئاڤایی: ئەف تەختە،
١,٧٠ م دریزه × ٦٠ سم فرهە × ٧٥
٧٥ سم بلنده)، بلنداھيا ڪڻانی هندافى
تهختی (١م) بلنده.. د گەل هەبۇونا
پەنجەركەك ڪڻانی ب رەخ تەختى ۋە،
پەنجەرك (٩٠ سم دریزه × ٥٠ سم بلنده).
ئەف شىكهفتە ب رەنگی لاکىشەي
هاتىھ ڪولان، رووبەرى وى (٢,٢٠ م
دریزه × ٦٠ م فرهە)، و بلنداھيا بانى وى
١,٧٠ م) ول بەر دەرى ناوسكى بۇ لایی

نویزمنکریه و کریه خاندنگەھ..؟ خاندنگەھ (حوجره):

ل نیفەکا گۆندى مایى (جهى مزگەفتا نوى)، وەكى مە بەرى نەھ ئاپىرى پى داي خاندنگەھ (حوجره) لى هاتىه ئاپاكارن، كۆ ئەقە يەك ژ خاندنگەھىت ئايىنى يېت دەقەرى بوبويه، هەر چەندە نوکە شىنهوارىت وى ژ ناف چووينە، لى تى دوو دیوار ژى مایى، ئەۋۇرى دیوارى لاي رۆزھەلاتى و لاي باكۇرى.. پاشمايى دیوارى لاي باكۇرى (15م) درىزە و (4م) بلنده.. و پاشمايى دیوارى لاي رۆزھەلاتى (16م) درىزە و (4,5م) بلنده، بەرىت وى ژى رەنگى رەشن و دارشتى نە، لى وەكى يېت دويىگەھان دەھزىن.. تى ئەف دوو دیوارە ژى مایىنە و ل جەن خاندنگەھى نوکە مزگەفتەك ل سەر ئاپاكارىه.

زىدەر و دەھمنەن:

(*) سەرمانەكى مەيدانى بۆ گۆندى مایى، ل رۆزا (سى شەمبى)، ل رىكەفتى 2012/6/17.

1. عاصم مەھمەد مەزھەر مایى، شىخ مەزھەر مایى، چاپخانا ھاوار، دەھوك، 2009، بەرپەر (17 - 18).

2. عاصم مایى، شىخ مەزھەر مایى، زىدەر بۇرى، بەرپەر (14).

3. أنور المايى، الأكراد فى بهدينان، چ، چاپخانا خەبات، دەھوك - 1999، ص 178.

4. د پەيەندىيەكى تىلەفۇنى دا ل شەقا (2014/7/2) دا.

5. محفوز محمد عمر العباسى، امارە بهدينان العباسىي، چاپخانا الجمهوريه، موصل - 1969، ص (157 - 158).

6. أنور المايى، الأكراد فى بهدينان، زىدەر بۇرى، بەرپەر (122).

7. أنور المايى، الأكراد فى بهدينان، زىدەر بۇرى، بەرپەر (121).

8. محفوز محمد عمر العباسى، امارە بهدينان العباسىي، زىدەر بۇرى، بەرپەر (59).

گۆندىت دەقەرا بەروارى بالا . ئانكوا يا ژۇرى سەر ب ئامىدىي . قە، شىخ مەزھەر ئەقسەبەندى ل سالا (1243) مەش 1924 زاى تىدا خوانديه، دەمى تىارىا والىن ھەكارىا رەزىلەكىرى دەمى چوویه ناف گۆندىت وان بۇ پەشكىنى، ئىنا تۈركا ھېرشهكالەشكەرى ب سەردا بر، ئەبوبۇو ھاتته دناف ئاخا عىراقى دا و د رىكا خۆدا چەند گۆندەك سوتىن، ئىك ژوان گۆندان گۆندى مایى و دەگەل خاندنگەھا وى و پەرتۇوکىت تىدا، ژ بەر وى دۈرۈماتىا وان دەگەل ھەجى رەشىد بەگى دا (50).

بەلى مەلا ئەنور مایى ئاپاكارنا خاندنگەھا مایى بۇ سەر دەمى حەسەن بەگى بابى (سۈلتان حوسەين وەلى) دىزقىنەيت، دېبىزىت: (سۈلتان حەسەن بەگى گەرنىگى ب زانستى و خاندنگەھا و ڪاروبارىت خۆدان زانستا دا، وى فەرمان ب ئاپاكارنا ھەندەك خاندنگەھىت زانستى دا ل بازىرەك و گۆندان، ژ وان خاندنگەھا رويسى ل دەقەرا گۈلۈا و خاندنگەھا كىيستە ل بەروارى بالا و خاندنگەھا مایى ل بەروارى بالا.. هەتدى (6).

ئەگەر گۈتنا (مەلا ئەنورى) راست بىت كۆ ل سەر دەمى (حەسەن بەگى)، ئەھوئى ل سالا (940) مەش - 1524 زا) وەغەرکرى (7)، خاندنگەھا مایى ھاتىتە ئاپاكارن.. ئانكوا گۈتا (مەحفوز عەباسى) نە يان دروستە كۆ ل سەر دەمى (قوباد بەگى ئىكى) ھاتىتە ئاپاكارن، ئەھوئى ل سالا (984) مەش - 1576 زا) دەستەلات پشتى بابى خۆ (سۈلتان حوسەين وەلى) وەرگەرتى (8).. دېبىت ل سەر دەمى حوكىم (قوباد بەگى) ھاتىتەقە نویزمنکرن، نەك ئاپاكارن.. هەر چاوابىت ئەقە پىدۇنى ب قەكۈلەنەت زانستى تر ھەيە، كا كەنگى ھاتىتە ئاپاكارن و كانى بەرى ھنگى دىر بۇو، يان دىر خرابوویه و ل جەن وى خاندنگەھ ئاپاكارىه، يان دىر

وى دا، ئەف ناوىسەكە ژ سى تەختان پىكىدەت.

تەختى لاي باكۇرى: ئەف تەختە، (1، 60م درىزە × 60سم فرمە)، بلنداھيا كەنانى ھەنداشى تەختى (1، 10م) بلنده، دەگەل ھەبوبۇنە پەنجەركەك كەنانى ب رەخ تەختى قە، پەنجەرك (1م درىزە × 80سم بلنده).

تەختى لاي رۆزئاڭاي: ئەف تەختە، (2م درىزە × 70سم فرمە)، بلنداھيا كەنانى ھەنداشى تەختى (1، 30م) بلنده.. دەگەل ھەبوبۇنە پەنجەركەك كەنانى ب رەخ تەختى قە، پەنجەرك (1م درىزە × 90سم بلنده).

تەختى لاي باشۇرى: ئەف تەختە پەريانى وى هاتىتە شەكاندن لەوما پىقانىت وى ناهىئە زانىن.. دىسان نىقا شەفتى هاتىتە داگرتن كو پىقانىت بلنداھيا تەختا و نىقا شەفتى ژى ناهىئە زانىن.

خاندنگەھ (حوجره) ل گۆندى مایى:

ھەر جەھەكى ناوىسەك لى ھەبن، دەمى مرۆڤ دويىچۇونى بۇ دەكت خۆيادىتىت كو دىرەك ل وىرى ھەبوبويه، لەوما وى چەندى دىسلەلمىنەت، كو دىرەك ل وىرى ھەبوبويه، لەوما دەمى مە پىيار ژ سەيدا عاصم مایى كىرى ل دوور جەن خاندنگەھى (حوجرا) مایى يان ئايىنى گۇت: دەقىندا دىرىبۇو، پاشى كرە خاندنگەھ (4).

بەلى ل دويىف زىدەریت دىرۇكى، ئەف خاندنگەھە ل سەر دەمى (قوباد بەگى كۆرى سۈلتان حوسەين وەلى) ھاتىتە ئاپاكارن، ھەر وەكى (مەحفوز عەباسى) د پەرتۇوکا خۆدا ئاپەرى پى دەكت: (خاندنگەھا مایى يان خاندنگەھا قوباد بەگى ئىكى): قوباد بەگى كۆرى سۈلتان حوسەين ئاپاكارىه ل دويىماھيا چەرخى دەھىي بى مشەختى، ل گۆندى مایى ئىك ژ

تاگور

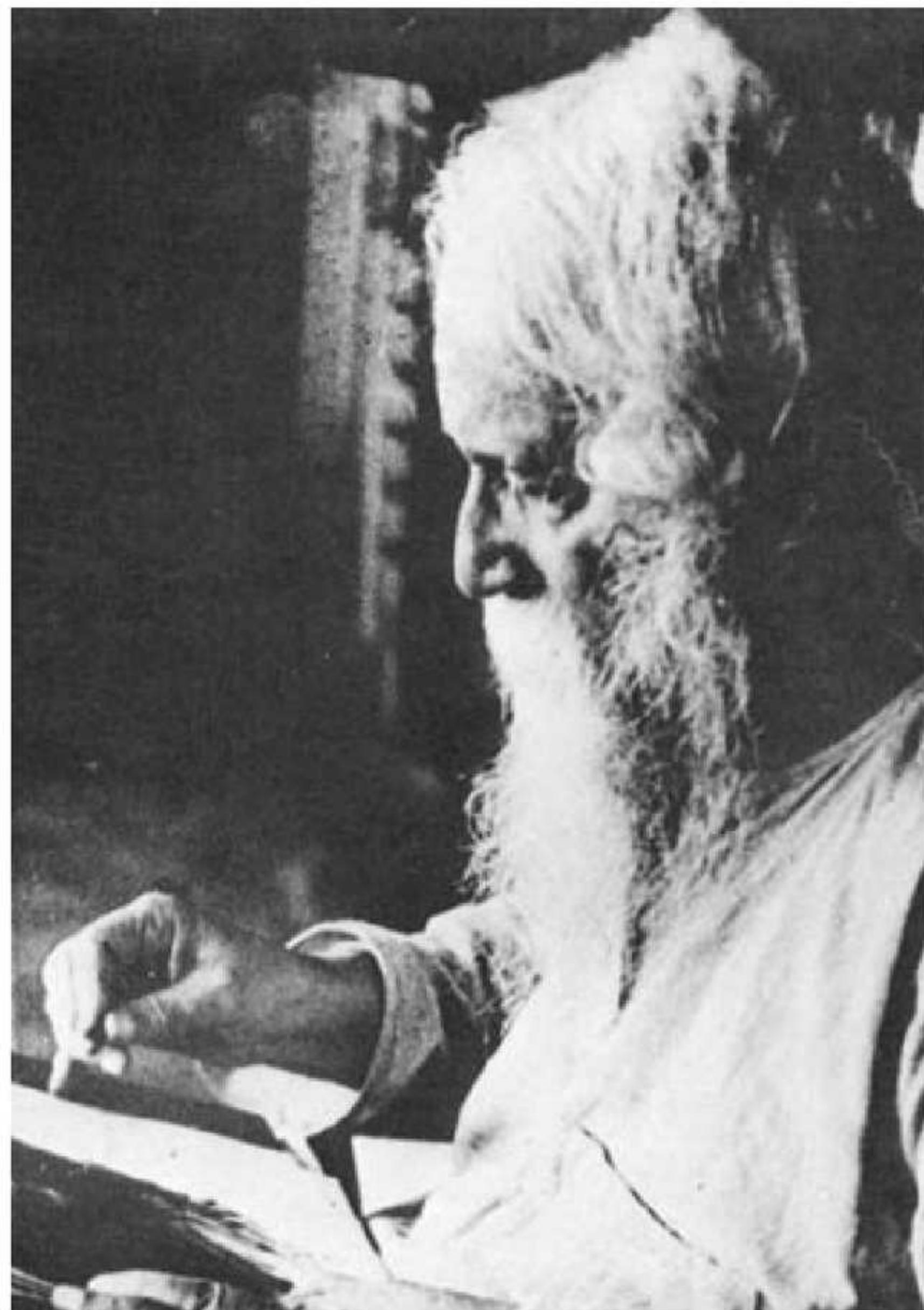
ل سالا ۱۹۲۱ ئهو خاندندگهه
بو زانينگهه، دگوتى (فيشقا-
بهاراتا).

تاگوري نيزىكى (۲۵) بېيتىت
شعرى پىشكىشى مروققىنىي
كىرن، زىدمبارى چار چىرۇك،
ژىلى زەھرىيەكىندا و چەندىن
گۇتارىت جڭاڭى، دىسان
رسەمكىشەكى چەلەك بۇو.
پشتى ژىي تاگوري بۇويه
پىنجى سالا ھېشتا يى بەرنىاس
نەبۇو، بەلى ل سالا ۱۹۱۲ تاگور
جارەكى دى بەرەف برىتانياقە چوو،
ل سالا ۱۹۱۳ تاگوري خەلاتى
نوبىل يى ئەدبىي وەركىرت، ل سالا
۱۹۱۵ ژى (ومسامى فارسى) ز
مەلکى برىتانيا وەركىرت، بەلى ژ
بەر وان خۇنىشادانا ئەۋىت ل ھندى
ھاتىنه كىرن، ئهو خەلاتە ژى هاتە
وەركىرت.

ل سالا ۱۹۴۱ و پشتى
ژىي ھەشتى سالىي، ژېھر
نەتكەرىيەكى تاگوري وەغەرا
دويماهىي كىر، بەرى بەرىت ب
چەند سەعەتا شعرىت خۇ يىت
دويماهىي بۇ رەخودورىت خۇ
گۇتن.

ھزىت تاگوري گەلەك د
كۈربۈون، د چىرۇك (جورا)
د ھاقيتە خۆپەرسىيا دىنى ھندى،
قىي چەندى مروققىت وى ژى
عىچىزكىرن. ۋيانا مروقا ھەممىا،
ئەفە ئىك بۇو ژ وان تىكەها
يى تاگوري ل سەر شۆلدەك،
ئەفە ژى پشتى دەيكى وى مرى،
خويشىكا وى خۇ ڪوشتى و ژنا
وى و ھەرسى عەيالىت وى مرىن.
دگەل سەركىشى رۇحى يى
ھندىا (غاندى) يى جۇدا بۇو، كۇ
غاندى ب رەنگەكى مروققىنى
ب دېرى سەرداگرىت ئىگلىزا د
راومىستا. غاندى شاعرى ئىكە ژ
ھندى كۇ خەلاتى نوبلى ئەدبىي
وەركىرىت.

ژىدمەر: مفا ژ ويكيپيديا،
ئىسلاپېدىا ئازاد ھاتىھە وەركىرت.

نەئىنان جارەكى دى قەگەريا زىدى
بابوبايپىرىت خۇ. ل سالا ۱۸۸۳ مەرينى
لىنىي شوى ب تاگوري كىر، سى
بچوپىك ژى ھەبۇون، ژنا وى گەلەك
ھەزى دىك. بەلى ژنا وى ھېشتا يا
بچوپىك بۇو، مى، قىي چەندى بىنەك
كۈير ھىلا د دلى تاگوري دا. ھەر
ل سالىت ھەشتىي دا شura تاگوري
بەرەف پىشىھە چوو، ل سالا (۱۸۹۰)
چەند دیوانىت شura خۇ بەلاقىرن،
نافى وان كەرە (ماناسى)، پاشى ل
سالا ۱۸۹۱ بەرەف بنگالىقە چوو، ل
ويىرى ژى چەند شعر نېسىن، پاشى
تاگوري خۇ دگەل ژيارا گوند
گۈنچاند، ل ويىرى ۋيانەك كۈير
دنابەرا وى و گوندا دا چىبۇو. ل
سالا ۱۹۰۱ خاندندىگەھەك خەبتاند،

نافى وى (روپندرۇنات تاگورە) ل
سالا ۱۸۶۱ ل ژۇرما بازىرىي كالتىك
ز دايىك بۇويه، ل سەر دەستى بابى خۇ
فيئرى خاندەن و نېسىن بۇويه، تاگوري
ئەزمانى سنسکریتى خاند، ژ بەركو
ئەزمانى دەيكى بۇو، ئهو ب خۇ ژى
ژ مالباتەك دىندار بۇو، مالباتا وان
سامانەكى مەزن خرقەكربۇو، ژ بلى
قىي چەندى لوکەكما مەزن د چاھىت
جڭاڭى وى وەلاتى دا ھەبۇو.

ل سالا ۱۸۷۹ تاگور بەرەف
لەندەنەقە چوو، ل سەر شura بنگالى
خاند، پاشى دەرس ل سەر بېيتىت
كالدىسا وەركىرت، د ژىي ھەشت
سالىي دا دەست ب قەھاندانا شعرى
كىر، پاشى خۇ گەھاندە زانىنگەھى،
بەلى چ شەھادە ب دەست خۇقە

بەرپەرى كى بۇون ؟٠٠

بەرى ھەميا ل دويماهيا چەرخى چارى و پىتىجى دەھىتە دىياركىن. وەسا دهاتە ھزرکىن كو مللەتىت نەرۆمانى يىت ھەيامى مىشەختبۇونا مللەتا ئەو جلاكتىت نەمازىمى دىكىنە بەرخو، دا پى ژ رۆمانيا دەكىشىن. ھەما خۆل چەرخى نازدى شوينوارزان ب سەر شوينوارىت قى چەندى دىاردەكەن ھەلبۇون. بەرى ھەميا تىكەلىت جلکا و كەممەر، ژ بىرىما رەش حەتا ئەورۇپا رۆزئافا ھەمى وەكى ئىڭ بۇون. يىت شولەزى دناف خۆدا دېكەتايىبۇون، كو بەربەريا ب بچىمى (منقرا) خۆيى سەرفە خۆ ژ رۆمانيا جودادىكەر و پاشى كەتىنە ناف خوندكاريا رۆمانى ژى ئەف سەخلهتە ل نك خۆ پاراست و ئارمانچ ژى پاراستا خۆسەريا تىكەھشتا خۆ بۇو. سەرا ھندى چىددىيت جلک پىيغەقانى جوداھيا مىشەختىت بەربەرى بىت، ھەر وەسا گرۇۋەھى تىكەھشتا پاراستنا تىتالىت كەقنىت بەربەريا و نىشانەكە مىشەختىا وان و نىاسىنا نفسى بەربەرى بىت. ئۆ چىددىيت حەتا چەندەكى گىرمانيا بۇ دىياركىرنا رۆلى خۆ د شكاندىدا خوندكاريا رۆمانيدا ل خۆكىرىت.

ژ فەرىزا لىكەريانەكە دژوار يا تىكەھشتا كەقنىت نفسييەت پاشىي ل ۋان سالىت دويماهىيىن

ئەويىت دېيىنى بەرپەرى؛ ئەو بېرىت مروقا ئەويىت ناقى خۆ جار دىكە فرانكى، جار دىكە گوتى، جار دىكە ۋاندالى و جار ژى دىكە ھۇونى و دىگەل ھاتتا چەرخى پىتىجى رۆزئافايان خوندكاريا رۆمانى پارچەپارچەكەر. ل دويف دىتتىت كەفن، ئەقانا خۆ دناف ئىمپەراتۆريەتا رۆمانى قوتا و دەرسىت تەحل نىشا رۆمانى دان و پارچە پارچە دەستى خۆ دانا سەر خوندكاريا وان.

بەلىپا بىراستى مروق گەلەك كىيمى ل سەر ھندى دزانىت، كا ئەف مروق گىبۇون و وان چ رۆل ل ناف ئىمپەراتۆريەتى كىيرايە. مروق دشىت بىريارى ل سەر ژىدمەرا بىدەت، بەلىپا تىشنى كەلەكى كىيمە. ژېھر ھندى ئەو تىشنى كىيمى ل بەر دەستى مروقى ھەى، پويتەيەكى مەزنى ھەى. پىزازىنىت ژ تىكىستا و شكلا و شوينوارىت بن ئەردى ل سەر خولك و كاروکوكى ۋان مروقا ژى ژ ۋان ژىدمەرانە و چمكى ھەر ژ دىاربۇونا وان ب وى كاروکوكى و سەرپەرى، وەسا ل دنیايان يى دەنگەدەي و وەسا يىت ھاتىنەن يىاسىن.

كاروکوكى سەرفە يى (نەرۆمانى) د ژىدمەرىت نفسييەت كەقنىت قى دويماهىيىدا و

فەڭۇھاسىن ئەلمانى:
ھەمەدى بامەنلى

بەرپەرى، يىت ژ ھەيامى مىشەختبۇونا مللەتا، ب چ رەنگا ھەما و مىساز رۆمانىدا دابېرى نەبۇون، ھەر وەكى مروقى بۇ ھەيامەكى درىز ھزردەكەر. سەرپەرى وان وەكى سەرقەيى، باھرا پىتىرى وان وەكى تەخەكە نوى يى بىزارەيا ھەيامى دويماهىيى يى خوندكاريا رۆمانيا دىاردەكەت. دويماهيا خوندكاريا رۆمانى يا رۆزئافا ھېشتا ئىكە ژ وان ئارىشىت دىرۇكَا دىنیايان يىت بەردموا مىنە چىرەكى مەزن و دىاردەن. چاوا چىددىيت ھەما ھوسا ب ساناهى ژ ئاقاھىيەكى هنده مەزن و ژىدرىز و سەركەتى د چەند دەھسالىيەكىت كىمدا هند گران بھىتەپەلخاندىن، كو ل دويماهيا چەرخى پىتىجى ژ سەر نەخشەوارى دىرۇكى بەرزىبىت..؟ نوكە يى ئاشكرايە كو خوندكاريا رۆمانيا ژ ئەگەرەكى دىاري ب تى ئەرد نە شەقبۇويە و چوویە تىدا، بەرۇۋاژى ھندى ب ھارىكاريا تىكەلەيى كومەكاكا گۈرگەرتى ژ پىكەرىت ژىكجودا يى وەلىھاتى. بەلىپا ھەر وەسا يىت دەورەكى مەزن د وى كريارىدا ھەى، ئەون:

ب دروستاهى وەكى رەنگەكى
ياريى يا رۆمانى بىت.

ئىك ژ وان ميناكىت ئى
چەندى دياردىكەت ئەوه يا
قەيسەر تىۋدۇسييۇسى ئىكى ل
ستەمبولى كرى و خەنجهەرك
پى، ل بەربەريا داي. ھەمى
لەشكەريت زىرەقانىت قەسرى
و ل ھەردو لايىت خوندكارى
دھاتەدىتن، ھەميا پرج و رەدینا
وانا درىز بwoo، سەقانك د ستۇى
بۈون و وەكى بەربەرىيەت كەفەن
دياردبوون. بەلى ئەفە ديتا
لايەكى بتىيە. گەلەك نىشانىت
ھەين وى چەندى دياردىكەن، كو
سەرلەشكەريت ل رەخ و دورىت
مەلىكى ڪاروکوكى وان يى
ومسا بwoo و ئەقى چ تىكەلى ب
بنەكۈكا نفسى وانقە نەبwoo.

وان لەشكەرا وەكى
بەردەقكىت تەخا بلدا رۆمانى
و ل دويىش فەرمانەكە مەلەكى
سەردىرى دىكىر. ھەكە مروف
راستىي ب بىزىت، تىشا ئەو وەكى
رۆمانى بەيىھەدىتن.

ب. 46: گۇستىرکا موھرا
خلىرىكى دىگەل شىڭى وى و
ناقى وى و ناقۇنىشانى رېكس.
دىگەل ھندى كو ئەو ژ لايى
لەشكەريقە بلندبۇون و ھىزا وان
زىدمبۇو و د ڪار و ڪريارىت
رېقەبەرييىدا پىشىدەتن، بەلىپا
ل بەر چاقيت تەخا مەدەنیا
كەنگەنە يا خەلکى خۆجە
ئەو ھەر وەكى گەفەكە
كو د ناڭ واندا مەزن دېيت
دھاتەدىتن. ژترسا جەھىت خۆ ۋانا

رۆمانى يا مەزن دناف ھنافىت
خۇدا وەكى تەشتەكە تىدا
خېقەكىنە زىكەجودا بwoo.
زىدەبارى ھندى ھەما ژ چەرخى

چارى وەرە مروف ژ دەقەرىت
دويىرى رۆما و خۆ ژ دەقەرىت
دەرقەي تەخوييەت وى ژى دھاتە
رومَا و ل وىرى يىت بلندبۇون
حەتا گەھشتىنە پەيىسەكىت
بلندىت خوندكارىا رۆمانى. ئەفە
دىگەل ھندى كو ھەر چەندە
ئەفە ژ لايى بلندبۇونا پەيىسەكىت
لەشكەريقە گەلەك وەكى
رۆمانىا لىدەتان، بەلىپا ديساھە
ل بەر چاقيت خەلکى خۆجە
كەفنپارىز بىيانىت ترس ژى
ھەي بۈون. ئەو بەربەرى "بۈون،
چەنگى ئەو ل سەر دەستودانى
بەرنىاس گەفيۇون و رىيا وان
ھىز و باندۇر پى وەردىگەرت، نە
ب رىيىت نۆرمالىت كەفەنەت كو
فەرمانبەرىت رۆمانى پىدا دچوون
بۈون و نە ب وى رى بwoo يا تەخا
سەرگىشا رۆمانى پىدا دچوو.

ب. 45: پەرتىت شىرى دىگەل
دەستكى زىرى و پارچىت شىرى
پى ب بەر تەنستا خۆقە دەنەن،
دىگەل خەفکا شىر دەكەفيتە
تىدا يىت ژ كۆرى خلىرىك
ئىنایەدەرى.

دەر ھندىپا كو ئەو گەلەك
كىم ل ھەمبەرى ئىمپەرتورىي
رادومستان. چەنگى، يا بەرھزىرە
كو (بەربەريا) ل ھەيامى كەفەن
قى دويىماھىي پىچەنەدەنات بەردەۋام
رەكمانىا رۆمانىا بىكەن، چىدەبىت

خش چىبۇو، كول دويىش كەممەرە
پاشتى يا مللەتىن گۆتىا، ئان شىرىي
فرىننەكى، ئان ژى سەروبەرى
لانگۇباردى كو ڪاروکوكى
سەرقە نىشانىا ھندەك كومىت
مروفقىت ئاشكرا بىت. چەنگى
بەرى ھەميا ئەو شوينوارىت ل
چەرخى پىتىجى ل ناڭ تەخوييەت
رۆمانىا ھاتىنەدىتن و بۇ بەربەريا
دەھىتە ھەزماارتىن، دياردىكەن كو
تىكەليا ب رۆمانىا ھەي و ئەفە
بەردەۋام شىيانا دياركىنە گىشانى
تەخوييەكى ل ناۋبەرا مروفقى
رۆمانى و نەرۆمانى زەممەت
دئىخىت.

بۇ بەرسەدانى وى پىيارى كا
كىنچا بەربەريا ل سەر ئىمپەراتورىا
رۆمانى چ بۈون، ئەف تەشتىت ھەنئى
دەستمەھاتىت چرىسىتەن. ئەو
دياردەن كو بەربەرى و رۆمانى
ژ رەھۋىشالا دزىكەجودا نەبۈون.
چىدەبىت كو دياروکا بەربەرى
دياروکەك ژ يىت رۆمانى بىت.
راقەكىنە قى پالدانەتىكى خۆ
ھەنە بەھىشىا جلکاۋە ناھىلىت.
ھەما ب دروستاهى بەرۋەزارى ھندى
دياردەبىت: گللا تىكەھەشتىتا
قى چەندى ب دياركىنە چەند
شەرتەكايە. ھەكە مروف دەروست
ب سەر تىكەستىت كەفەنەت قى
دويىماھىدا بچىتەخارى دياردىبىت،
ھەما ب چ رەنگا ھەنە يا ديارنىنە،
كما رۆمانىت خۆرى ھەنە، ئان
نە. بەرۋەزارى ھندى دياردىبىت كو
ب تى تەخا كەقنا خاندەقا يا
دەولەمەندە خۆ وەكى رۆمىت خۆرى
ددانىاسىن، بەلىپا خوندكارىا

بیت هاتینه دیتن. ژ چه کی ژی شیره کی دو دهقی دهستدویشکزیپ بی هاتینه دیتن، شیره کی ئیکدهقی ساتوری (Sax - ساکس). سه مرمه ک، بشره کی تیومرکرن بی فرانسیسکانی و مه تاله کی بثرا (Schildbuckel) همه د قه بردیا بون.

ژنیت زنگینیت وی هیامی جلکیت به اگران و چه کیت زیری و قومچکیت پر بها و قاویشیت نافته نگی د گوریت وان ژیدا هه بون. هژمارا گوریت ژنیت زنگین گله ک نینه. هه که مروف به حسی جهی دیتا ژان تشتیت هوسا بکهت، هه ما هر ژ پشکا روزنای خوندکاریا رومانی بگره قیرادهیت حهتا خو دگه هیته ژوویری ئه فریقاپی و ئیسپانیایی و دهه را گالیا ل سه روبیاری دوناو.

وهکی نفیت شوینوارزانیی ژه قیت گورا دهه لکولن دیته کا گله ک جودا، ل سه رهخا سه رکیشا میزوویا که ژنا فی پاشیی ژ وان تشتیت کو د تیکستیت نفیسیدا هاتی، دیژن. ب ریکا وان تشتیت دگه مه رهیا دکنه د گوریدا هنده ک ژ کاروکوکی بهربه ریا بی بو مه هاتی. فی گافی زه لام وان جلکا وهکی جلکیت له شکه ری دکنه به رخو، هه ژی وان وهکی نیشانا به رده فکیت مودیله کی یا ژ میزوویا که ژنا پاشیی فهمای دکنه به رخو، هه چنده ژه قه گله ک دژیک دویرن. به لیپا که س گوهی خو ناده ته هندی.

سala 82/481 بی پشتی زایینی چوویه به دلوقانیا خودی و ل تورنای یا سه ر ب به لجیکا فه هاتیه قه شارت. ل سala 1653 بی هه کو ئا فاهیه ک ل نیزیکی دیرا سانت برسن ئا فادکر، ژ نشکه کیفه بس ر هه لبوون. شوینواریت وی گوری دو سالا پشتی هینگی ژ لایی (جان جاک چیفلیت) یشه هاته به لاقرن. موهره کا گوستیرک و یا (خلدیریسی ریگیس) ل سه ر نفیسی چ خش د هنیدا (مشه ختبونا مله تا) نه هیلا. لیهه لکولینیت نوی دیاردکه ن کو خیلدیریک یا دبن گره کی 20 حتا 40 میترا بلند قه هاتیه قه شارت. پشتی چیفلیتی ژه شوینواریت ژه دیتی به لاقرن، ژه ژه دیتیت عه سلی ژه قه ژ دزیا ل سالا 1831 هاتیه کرن و مره پیتریا وان بیت به رزم بون. مه لیکا ب همه چه ک، کاروکوکی خوبخو، سه رهه فساری هه سپی وی، چه کیت زیری و لیریت زیری یشه هاتبوو قه شارت. دگه جلک و چه کیت زیری کو بیت مه لیکا فرینکی بون. قومچکه کا زیری، کو یا ئه فس ره کی رومانی بون دگه لدا بون. گوستیره کا زیری، قاویشہ کا کو گله ک دوکمه و هناروکیت زیری ل سه ر بون و قاویشہ شیری پیچه دهه لاویسن و قاویشہ جوتھ کی پیلا قیت ب شرۆخه همه د گوری ویدا بون. که ر و پرتیت قاویشیت دی ژی بیت هاتینه دیتن. ده رگمانکیت جزدان کا

ئه مروقیت کو د پیشکه تا شولیدا هه قرکیا وان دکر وهکی بهربه ریا دهه لسنه نگاندن و دشکاندن و وهکی جلکیت بی سه روبه لیدکرن. نفیسین و تیگه هشت نالا قه کی به رکه تی ته خائه ریستو کراتیت که فنه پاریز بون، کو وان پی دگه بیت ژ پهیسکا خو باندور دکر.

د گوریت کو مری ب جلکمہ تیدا هاتینه قه شارت، چیدبیت مروف ژ تیکست و شکلیت دگه لدا هنده نیشانیت دی و پیزانینیت به رکه تی ل سه ر جلکیت بیانیا ل چه رخیت که فنیت فی دویماهی بزانیت. ژه پیزانینا ل سه ر ته خه کا نوی یا سه رکیشا ل ناف خوندکاریا رومانی یا خو به ردموا م دگوه هوری ددم. ژ خله کا گوریت وان که سیت کو د دهوله تیدا بلند دبن، گوریت گله کیت که شخه بیت ههیامی مشه ختبونا مله تا بیت تیداههین و د وان گورادا هنده ک جلکیت کو شوینوارزانی وهکی کاروکوکی بهربه ریا نیشانکرین بیت دمرکه تین. گور خودیکا دیاروکه کا به ردموا من. تیدا پیدقیت که شخه بیت نخافتتا مریا ل ههیامیت قه و مینا ئاریشیت جفاکی دیار دبن و پیتریا جارا ژی ل ده قه ریت سیسته میت کول توریت ژیک جودا و هه قه خوب دیار دبن و ژه وهکی ئالا قی به رده قک لیدهین.

ناقدار ترین گوری به رده قکیا ههیامی مشه ختبونا مله تا دکه ت، پیدقیت قه شارت نا مه لیکایا فرینکی (خلدیریک) ینه، ژه وا ل

روشه نیریا خوره کیت (ئیسته لاکن)
خوره ک و ئاقه دانی و بزاقا پده سقە ئینانا به خته و هریت

ب بهخته و مریٰ ژبهر کہتی د تہلها
 خورہ کیا زیدہدا کو مروقی بھرہ ف
 نہ رہھتیٰ ڦہ دبھت ژبهر هبیونا
 هه قرکیٰ دنا قبھرا هه ردو ڦیانیٰ ت
 تشت هه بیونیٰ و نہ بیونیٰ .

فلميٽ ئەمرىكى ژى ئەف حەزە
هاندایە، چمكى فلميٽ ئەمرىكى
دكەقندا و هەتا نوکەزى ھىزەكى
شورەشگىرانەيە دقيٽ بازارىت نوي بۇ
خۆ بىبىنیت و دەقگوتىٽ ب چ سنورىت
ملەتىنىيٽ ناكەت و دچىروكىت خۇدا
پروپاگندىٽ دكەت بۇ تەرزىٽ ماددى
درېيانىدا، ئەو ماددىيەت ئەقا ب تەرزەكىٽ
نەباش رەنگەۋەدai ل سەر پەيوەندىيٽ
مالا ل ئەمرىكى و كرينه پەيوەندىيٽ
نە دروست دناقبەرا ھەمان مالاندا، دەمىٽ
دەيىكا تەريزا سەرا بازىرىٽ شىكاڭوى
دai دياروکىت گەندەليا ئاقەدانىيٽ
بەرچاڭىرن د تەرزىٽ ژيانا ئەمرىكى
دا و ئەو بازىر پەسلىك كە بازىرەكە
د ژاريا ھنافى دنالىت.

دونیاپهک ڙ خوره کان

دننه گرکنا به رهه می خله تیه کا
سه پشک دیار کر د هزرتیت به رهه لاف
ل دور پیشکه قتنا سنه تکاری،
چیدبیت مروف باوهر بکهت ب هزرا
کو به رهه هکرنا سنه تکاریا بی
سنور، ل دوماهیئی دی خله لکی ژ زاریئی
رزگار کهت، بهلی دکه تواریدا یا
دویره به رهه هکرن د خوره کیا ب
کوم دا بهیته کرن، ژ بهر کو شیانیت
عه ردی د سنور دارن، بهلی هزا مروفی
بو تشتا ب دوماهیک ناهیت و کینجی
دکه ته سه رهه می مروفه و دارو باری و
که والی و عه ردی بخو ژی.

- قهريت ئەمرىكىا -

ئەمريکى ھانددهت بەحسى (قەتللازىا
رمۇشتى) بىكەن و (اژاريا سوزى) ل
ئەمريكا دەمى نقىنگان دىگرن ژ
روشەنبىریا ئىسراپى دەمەزاختى دا ل
دەف تەھ ئەمريکىيا كو ھەتا پرسىت
گيانى ژى وەكى تشىتىت دىتىر زاراقىت
دارايى بۇ بىكاردىيىن ...

نڅیسه هرا ئەمریکى یا بهرنیاس
(ستیفانی میلز) ل دور چیانا خۆرە کیيْ
ل ئەمریکا دبیڑیت (برسە کا روحى)
یه، چمکى رامانیت پهیچا خۆرەك،
وهکى د فەرهەنگا ئوکسفور یا
ئینگلیزى دا ھاتى ئەقەنە (بریکا
تشتەکى دشکیيْنىت، يان وەکى
ئاگرى، يان نەساخىيە کا بەرى نوکە)
ئانکو بەرخۆر ئەو کەسە يى تشتا ب
ھەروه دەهزیخیت، يان دشکیيْنىت، يان
خلاص دکەت و هەروەسا راما نا ئیش
ونەساخىيْ و مرنی ژى ددەت.

تەرزى ژيانى دجڭاڭى ئەمريكىدا
رادبىت ل سەر ھەقىرىكىا بەردەۋام
دناشىپەرا ب دەستخۇقەئىنانا تشتا و
قىانى و ئەقە بۇيە ئەگەر كو ھەمى
جڭاڭىت دونيايى ژېر دنفەگرىي،
درەوشەكا نە تەنا و نە بەختەوەر دا
بىزىن . حەزا خۆرەكىي پەيەوەندىيا وى
ب نە خۆرەكىي ھناقناسى نەمساوى
يى ناقدار (فرويد) شلوغەدكەت دەمى
حەزا سكىسى پەسندكەت كو ھەر
يا شىكەستى يە، چەمكى تىشكەن
دخۇزايى وىدا ناھىيە كىرن، ئەگەر ئەم
بەرچاڭ وەرگەرين كو سەرەتكانىما
قى حەزى ۋىانا زارۇكى يە بىيە ئىك
دەگەل دەيىكە خۇ و ئەف قىانە ناھىيە
ھەبوونى حەتا ژىكەجودابۇون نەچىيەت
و ھەستا مەرۇقى ب خويەتىي پەيدا بىيت
و ئەقە دېيە ئەگەر ئەستىيە كىرنى

نفیسین / (۹۷) وزنیات
ب: (مزی تاکڑی)

روشهنبیری دمینته سهر ههبوونا
جفاکی و ئهو ئامیریت پىدۇشى ددهته
جفاکی بو بەرمۇامىا ژيانى و ل ۋېرە
چ جوداھى نىنە دناقبەرا روشەنبیرىا
دەسپىيىكى و روشەنبیرىا مودرن،
ھەرچەندە ئىك ژ بوقۇنىت پىشچاڭ
دىپناسەكىرنا روشەنبيرىي دا دېرىزىت
(تەرزى ژيانا تمام يا جفاکەكى
پەيوەندىيەت ئەندامىيەت وى پىكەمە
گرىددەن و بوقۇنىت وان ئەنداما دژيانا
خۆدا) بەلكو ھندهك جفاكىناسىت
روشهنبیرى يىت نەخاسم ب خواندنا
(روشهنبيرىي) دېينىن كۈسى
تىكەھىت ھەين بۇ روشەنبيرىي ئەۋۇزى
۱/ سالوخەتىت روشهنبيرى وەكو
بها و بىرۇباومەرىت ھەقپىشك دناقبەرا
خەلکىدا ۲/ پەيوەندىيەت جفاکى
وەكو پەيوەندىيەت كەسىنى يىت
خەلکى پىكەمە گرىددەن ۳/ تەرزى
تەف ژيانى يى پىكەتلى ژ سالوخەتىت
روشهنبيرى و پەيوەندىيەت جفاکى و
پشتى ھنگى تەرزى ژيانى يى تمام
دەھىتە ھەزمارتى خودىكى روشەنبيرىا
وى جفاکى.

(روشه‌نبیریا تشت ههبوونی یان نهبوونی) نافه‌روکی روشه‌نبیریا ئەمريكى يە كورادبىت ل سەر بنياتى روشه‌نبيرىا خۆرەكىيا زىدە ل سەر بنياتى وى گاڭا سايىكولۇزى يا تە پالددەت بۇ ب دەستقەئىنانا (ھەمى تشتا) و تورەبوون و پەشيمانبوون ل سەر ئەو تشتىت ھىز تە ب دەستخۆقە نەئىنائىن ... ئەف تشتە ھندەك ڦ روشه‌نبير و هزرقانىت

ئەگەرى سەرپىشىكى ئالىكريا وان بۇو و بۇ مالىت خۆ و دېيان دولارىت خۆ ب مەزىخۇن بۇ پەيداكرنا خاندنه کا باشتىر بۇ زاروکىت خۆ و دەليقىت كارى يىت باشتىر، لهوال دويىق قانىنیت كارى يىت هاتىنە راستەكىرن ل سالىت شىستا ژ چەرخى بۇرى، شىان ھەۋىزىن و زاروکىت خۆ دەگەل بىنن و زيانا وان دو روشنېبىرى تىدا ھەبۇون، يەمەرىكى دبوارى كارى دا و يا ھندى ل مال، ئانکو بىگۈنچەن دەگەل روشنېبىرىا كارى يا ئەمەرىكى و دەھمان دەم دەرى روشنېبىرىا ئەمەرىكى بن نەخاسمه كچكا و تىكەلەيا وان دەگەل كوركما.

- خۆرەكىا خۆزايى -

نوكە گەنگەشەكا جىهانى يا بەرفەرە يە ل دور بەردموا مامىا تەرزىت نوكە يىت خۆرەكىي و رممايا وان ژلايەكى ھندەك ل دور ژارىت دونىايى دئاخنۇن وەكى رىكەختىت ئائىنى و ژىنگەھى، بەلى دىاربۇونا جىڭاكى خۆرەك نە تىشەكى حەتمى بۇو، يان ژىنىشكەكى ۋە بۇو، بەلکو ژ فەرىزا پىكەگەھىشتىرا چار ھىزاز بۇو: ھەزمارەكەھىزرا دېيىن عەرد ملکى مەيە و دىاربۇونا مادىيەتا ھەۋچەرخ و تەكلىۋىزىا و دەولەمەندىيا ئەمەرىكى باكۇر كول وىردى ميناڭى بەرخۆرەكىا بەرفەرە پەيدابۇو، سەرەدمەرە مەيا خۆرەكىي ژ فەرىزا سەردارنى يە ژلايى رىكەلاما و پروپاگاندا و تەلھا ئىتىمانا ب ساناهى يە و سىستېبۇونا جىڭاكى و سەڭكاتى كىرن ب پاشەرۆزى و گەنەدلەيا سىپاسى و نەمانا تەرزىت شوينگەر، زىددەبارى ۋى چەندى جىڭاكى بەرخۆر، داخازدەكەت تەكلىۋىزىا و رىكەختىن رابن ب رولى ناقبىزىغانى دېيىوندىيا دنابېبەرا مەرۇۋا و خۆزايى كول دەمەكى يە راستەخۆ و دووبارە و گۈر بۇو ... دو: بىبەھەرەكىدا خەلکى ژ تەرزىت شوينگەر، وەكى تەرزىت ھەۋكارىي كو ب رىكما وان پىدەقىيەت سەرپىشىكى و خزمەتىت سەرپىشىكى بەمستخۇفە دئىنن.

زېھر بايت دانسالى و ھەرومسا بۇ شويىكىرنا كچىت وان، گەنج ژى قەرا دەكەن ژبۇ كىرىنە تىشىت سەرپىشىك و لەوا پشەكەكە ماھىن ژ قەرىت مالىت ئەمەرىكى پىكەدئىن ژ قەرىت عەقارى و قەرىت زانىنگەھى، بەلى باراپتىر دەچن بۇ كىرىنە تەرمەبىلىت بەا گەران و جىڭەل و دەمەرەمەرە، ژبەرەھەمە دېيىانەرا و تەكلىۋىزىا و رىكەختىن رادىن ب رولى وەسىتى دېيىوندىت دنابېبەرا مەرۇۋا و ئامېرىت دەم بوراندى يىت جودا جودا و ھەمى تىشىت دىتىر كو ھەمى ژ پىدەقىيەت زيانا روزانەنە.

ئەمەرىكىيەت بىنيات ئاسىھەوى روپرت كىنيدى، روشنېبىرى و ھەزمارا ئاڭنجىيان ژ مشەختىت باشورى ئاسىا گوھارت دەمەن چەندىن چاكسازى كىرىن ل سەر قانۇنىت مشەختىبۇونى ب رىكما پېنسىپى (بىتى پىيارەنەكە ئەمەرىكىا چ دشىت بىكتى بۇ مشەختىت خۆدان فيرەكىنىت شولى، بەلى ھەرومسا مشەختىت خۆدان فيرەكىنىت كارى يا بلند چ دەكەن بۇ ئەمەرىكىا!) و بۇ جارا ئىككى شىان و پىچىبۇون گەنگەنلىكەن لىھاتن ژ رەنگى پىستى.

پشەكە ژ سەرەكەف++ تا پىلا دووئى ژ مشەختىت ھندى دزفەرەتەقە بۇ خاندنا وان يا بلند و نەخاسمه يىت وان و پشەكە مايى دزفەرەتەقە بۇ دەمەن دروستى دەسىپىكما وان ل ئەمەرىكى كو دەگەل بىزاقا مافيت مەدەنلى بۇ و بىزاقا مافيت زىن زىددەبارى بىزاقا ڈەرى شەرى قىتام و ئەق بىزاقا شىان بۇچۇنىت نەفسپەرسىسى بىدەنگە بىكەن، سەربىارى كو پەرەنە مەھىنەنەنەن، ژبلى ھندەك دەنەنەن بچوپىك، چەمكى مەرجىت دەنەنەن رى نادەنە وان قەرىت ئىتىمانى و مرگەن. زىددەھىيا دوماھىيى د قەرى بەدەلا عەقارى كو قازانجەكى بلند بخۇقە دىگەرتى و گەلەك دەھىتە بىكارىئىنان د فروتنە تەرمەبىلىت كەفن تا رادەكى مەزىن رەنگەدانا ۲۰٪ ژ قەرىت مالىت ئەمەرىكى دىكەت كو دېلەيا دووئى دەھىن ژ ژارىي و پەترىا قەردارىت ئەمەرىكى نەدەزارن، ئانکو نەدبۇونە ژار ئەگەر قەر نەھەرگەر تىبانە، داكو پەتىر پارەي ب مەزىخۇن ژ پارەيى بەمستخۇفە دئىنن.

سالوخەتى سىيى ب كارئىنانا نەخاسمه يە بۇ كۆزەمەت قەرگەرلىكى. جوتىيارىت ھندى ژبۇ كىرىنە خارنى تىشىتا ئەگەرى ئىككى نەبۇو، بەلکو

ئەمەرىكى كاردەكەت ژبۇ تىرەكىرنا حەزىت خۆ يىت خۆرەكىي، داكو ۲ دەمەرەمەرە كاردەكەن پەتىر ژ ھەر مەلەتەكى دى يى پېشەفتى ل سەر عەردى، ژبلى يابانىا، بەلى ل دور بىئەنەنەدانا، يابانىا ل بەرەھىي دەھىن ب رىزەيا ۵۲ رۆژا ل سالى بەرامبەر ۳۲ رۆژا بۇ ئەمەرىكىا و ھەقبەرگەرلىكەن دەگەل ئەلمانا ۲۴ رۆژ و ۸۳ رۆژ بۇ فەرسىيا، كو دېيىن ئەقە ھەيامەكى كىيمە.

دەكتوارىدا گەلەك ئەمەرىكى كارى نا ھەلبىزىن ژبۇ كىرىنە تىشىتا - ئەوا دەقىت كاربىكەن دا فايىت قەرا بەمن و داكو بىناتى قەرا بەمن ل سەر وان تىشىت كرىن بەرى ھەنگى ھەرچەندە ئەمەرىكىا ئەق رىكە نەدەھىتىنە، بەلى سى سالوخەتىت سەرپىشىك يىت ھەمین ل دور قەرداريا وان:

سالوخەتى ئىككى يى قەرى ئەوه كو بەردموا زىددەدبىت و ل سالا ۱۹۹۷ كوما قەرىت ھەمى مالىت ئەمەرىكى گەھەشتە بازەك گەلەك بلند كو ۹۸٪ بۇ ژ داھاتى خىزانى.

سالوخەتى دووئى يە قەردارىي ئەوه ژىكجۇدابۇونا وى ژ ژارىي. ئەگەرى سەرپىشىك يى دەنەن كەسى و مالى دراستى دا ۲۰٪ ژ مالىت ئەمەرىكى دەنەندر نىن، ژبلى ھندەك دەنەن بچوپىك، چەمكى مەرجىت دەنەن رى نادەنە وان قەرىت ئىتىمانى و مرگەن. زىددەھىيا دوماھىيى د قەرى بەدەلا عەقارى كو قازانجەكى بلند بخۇقە دىگەرتى و گەلەك دەھىتە بىكارىئىنان د فروتنە تەرمەبىلىت كەفن تا رادەكى مەزىن رەنگەدانا ۲۰٪ ژ قەرىت مالىت ئەمەرىكى دىكەت كو دېلەيا دووئى دەھىن ژ ژارىي و پەترىا قەردارىت ئەمەرىكى نەدەزارن، ئانکو نەدبۇونە ژار ئەگەر قەر نەھەرگەر تىبانە، داكو پەتىر پارەي ب مەزىخۇن ژ پارەيى بەمستخۇفە دئىنن.

سالوخەتى سىيى ب كارئىنانا نەخاسمه يە بۇ كۆزەمەت قەرگەرلىكى. جوتىيارىت ھندى ژبۇ كىرىنە خارنى

دیروک و دیروک‌شیت کورد،

لیکه‌ریان ل دویش راستی

قەمەھاسن بە گوادىن: گەقان ئىمسان

بۇو، شعریت وى ل بەرامبەرى شعریت مەلايى جزىرى بۇون (۱۰/۸). حەفت: پتر ژ حەفت سالا سەعید پاشای بەرمقانى ژ میرگەھ و پايتەختى وى ئامىدىي دىكىر، هەتا كۆ خۆ و مالباتا خۆ گورى وى میرگەھى كرى، خوينا وى بىبوو ئالاھەك كۆ برايىت وى ئىماماعىل پاشايى دويى و كورى وى محمد پاشا ئىرلى بىكەنە سەر ئامىدىي و رسول بەگى (براينى ميرى كورە) بۇ هەتا هەتايى ژى بىكەنەدەر (۱۰). ل بەرامبەرى والىي مىسلۇ (محمد پاشا ئىنجە بريقه‌دار) د شهرى ئىتۇتى دا يىن كۆ بەنتارا وان دياركىرى ب راوستان (۱۰). ل دۆماھىيى ژى ل سەر خاترا میرگەھا ئامىدىي، ئەو زەرمەرىت ميرى كورە گەھاندىنى، لەشكەرى بەھدىنا بى هىز بىبوو، نەشىا خۆ ل بەرامبەرى وى هىزرا ئۆسمانيا بىگرىت، ئەوا چەكەكى باش هەى، سەركىشى وان محمد پاشا كورى سەعید پاشاي ل وى شهرى هاتە كوشتن، ئەوى بەرمقانى ژ خۆسەريا میرگەھى دىكىر (۱۰).

میرى كورە

ئىك: فريزمرى گەرۈك (۱۷/۲۲) سالۇخا وى دىكەت، ل دويفى قەكۈلينىت من ميرى كورە گەلهكى ل سەر رەخدورىت خۆ يى هشىاربۇو، دىگەل دويرىيىنى و هەستەكى هوير، ژ رشتا خوينى خۆ دو دل نەدەركى، نەخاسمه وختى ئەو چەندە دخاست، دىاردىكەت كۆ ميرى كورە باومرى

ئەو زەلامەكى مەزىنە، سەركىشى كوردايە، كورد دېيىن كۆ مالباتا ۋى مىرى پتر حەقى هەى حەكمى ل وان بىكەت ژ ئال ئۆسمانى.. ديسان دېيىزىت ئەو مەزىتىن زەلامى بەھدىنەيە د چارىكى دويى د چەرخى نۇزدى دا، ب شيانترىن ميرى سولتانى وانە، مەرقەكى گرافىيە، دويرىيە و كەسەكى ئاقلىتىزە). دو: لا ياردى گەرۈك (۱۰/۹) ھۆسا سالۇخ دىكەت (ئامىدىي ل وختى سەعید پاشاي گەرنگىيەكە مەزىن هەبۇو، خەلکى وى خودان ئەخلاقەكى بلندن، بەرى وى ب دەھان پاشايا ژ باپىرىت سەعید پاشاي حەكم ل وىرى كرى، جەن قەدرگەرتى يە، د چاھىيەت كوردا دا دېلندن، ژىكىت وان ژى جەن قەدرگەرتى نە و ب خان ھاتىنە نافكرا. سى: سەعید پاشا زانىيەكى وختى خۆ بۇو، وەكى خۆ نەقىسىيە، فەقى و مەلا نەشيان كىتىجى ل سەر بىكەن، يان ل دويفى سەمتا خۆ بىهن، ئەوى زانىن و شيانىت خۆ بۇ وان دياركىبۇون (۱۰/۹). چار: سەعید پاشا ژ دويندەها مير و سولتانا بۇو، كەربۇو، وانا رۆلەكى مەزىن د دانانَا بىناتى میرگەھى و پىشىخستا وى ژ لايى ئافاھى و روشهنبىرى و جەڭاكييە هەبۇو (۱۰/۴ و ۱۰). پىتچ: سەعید پاشا شىا دەستى خۆ دانىتە سەر لەپىنەت عبدالقادرى ماين و تاهر ئاغايى سلىقانىي، ئەو لەپىنە ژى ب كىتىجا مەلا يەھىيائى مزىرى چىبۇو (۱۰/۴) و ۸). شەش: بابى سەعید پاشاي، محمد تەيار پاشا كەسەكى شاعر و ئەدیب

ن: تاڭ پاشا ئامىدى

ل دۆماھىيى ژى ميرى ژ هەممىا ب هيىزتر و خودان هيىشى، بۇ ۋى مەھەمىيەتىن، ئەو بىت د شىت پلانا ئال ئۆسمانى ب جەبىنەت، ئەو ژى مير مەھەدىي رەواندۇزى بۇو، ئەرى بۇچى ئەف سەركىشە ھاتە ژىكىتىن، پىدەفيە ئەم ھەقبەرى كەننى د كەسىنە وى دا بىكەين، ئەوى ل سالا ۱۸۱۴ حەكم ب كوتەكى ژ بابى خۆ و مرگەرتى، دىگەل سەعید پاشاي ئەوى حەكمى بابى وى بۇ مايى، كول سالا ۱۸۲۴ حەكم بى مەھەد تەيار پاشاي بۇ مايە. ل ۋىرى دى پشتا خۆ ب ئاخىتتىت گەرۈكىت بىانى راستىكەين، زىددەبارى ئەوا ھاتىه كۆتن و نەقىسىن ل سەر ئان ھەردۇ مير، ب ۋى رەنگى ل خارى:

میر سەعید پاشايى كورى مەھەد تەيار پاشاي، ئىك: فريزمرى گەرۈك (۸/۱۰) سالۇخا وى دىكەت و دېيىزىت:

کو میری کوره رازىكىريه شەرى ب دژى لەشكەرى ئىراھيم پاشاي نەكت (۳۲) بەلى میرى کوره د خۇ را نەدىت هەۋرکىي بىكت، بەلى ل ۋىرى موسىبەت يا مەزنتە، نەخاسمه وەختى ئەم دىيىنن کو میرى کوره بى قەيد و شەرت خۇ ب دەستدایه، ب رازى بۇونا خۇ چۈوبە ئىستەنبولى، دا سولتان وى ل سەر خلمەتىت وى خەلاتكەت، ب راستى ژى خەلاتكەر (۳۰) و (۳۱) بە (۳۲)، پاشى ب دۆماھى ئىنایە، بى کو گۇرمەك ژى ل سەر دىنايى ھەيت، ئەقە ژى دياردبىت کو ھەر تىشەكى میرى کوره پى رابوو، دا بۇ خۇ قەھرەمانەكى ئۆسمانى بۇو، دا بۇ خۇ چەھرەمانەكى چىكەن، ھەر وەختى رۆلۇ وى نەمابا دا ب دۆماھى ئىن.

ھۆسا میرى کوره ئەو سەركىشە نەبوو يى داخازا شۇرۇشى دىك، خەونا وى ژى ئەو نەبوو کو ڪوردا بىكتە ئىك ھەروھكى داودى و سوجادى قى چەندى بۇ دئىن، بەلكى دارمەك بۇ دەستى زەلامىت دىنى دا، نەخاسمه خەتى و مزىرى، يان ژى ب ئەمرىت ئىستەنبولى شۇلدىك، ھەردوکا ژى ئىك ۋەرگىز ھەبوو، ئەو ژى ميرگەھىت ڪوردا پى هاتە ژناقىرن، ئەھى پۈچەكى ھەزى د بەرژەمنىت مللەتىت خۇ دا دىك، کو بەرھەف خۆسەرېشە بەن، ئەقەيە دەستوپانى وان مللەتىت ب كىر خۇ نەھاتىن، ئەقەيە دەستوپانى سەركىشىت وانا، کو خۇ ژ بەرساتىمەك دىرۈكى د دەنپاش، نەخاسمه ئەو دەرسەرىت ب سەرى مللەتىت وان دا هاتىن، دىسان ئەوا ھندەك دىرۈكىنخىس و ھەزرمەند و نېيسەقان بۇو د نېيسىن، پشتى مە ئەو ھەقبەرى دنالېبەرا ھەرد سەركىشا دا كىرى، كى ژ ھەزى مەتح و مەزنىكىنى و خلمەتا ڪوردا بۇو؟ پىددىقىه ل سەر دىرۈكىنخىس و ھەزرمەندىت مە ل ھەقلەر و سليمانى، ۋى تىشى پتر روهنەكەن، ل سەر راستىا ب راوسىن، دا پاشەرۈزەكى بۇ خۇ

کو گىرىدانا میرى کوره ب دىنيقە يا دژوار بۇو، دىسان دويقەلانكىا وي بۇ مەممەدى خەتى، ب ۋى سەروبەرى (داودى پاشاي) دەپا مفای ژ خەتى ب بىنېت، وەختى سويندى ب میرى کوره دەته خارن، ئەقىزى دۆماھىكەكا خراب بۇ میرى ئىندا (۳۲) و (۳۳) و (۳۴). پىچ: بەلى محمد زەكى (۱۷) سالۇخا میرى کوره دىكتە، دىاردىكتە کو وى گەلهك پشت خۇ ب زانايىت دىنى يىت نەزان گەرم دىك، نەخاسمه د دەستوپانىت سىياسى دا. پويتە ب پەيمانا دەگەل ميرىت رەخودورىت خۇ نەدەك، بەلى پەيمان دەگەل قاجاريا گىرىدا، کو دۆزمنىت ڪوردا بۇون، دا کو وى تىزى چەك بىكەن، دىسان شەھرەزاپىت چەكى بۇ فرىكەن، وەكى هوستا رەجەبى و خانى كلىدى (۳۲) دا پى ل براپىت خۇ بىدت. شەش: ميرگەها سۇران ژلايى ئەرد و خەلک و عەشيرەتا يا قەھەوپا يى نەبوو، دىسان پايتەختى وى ژى ئىك نەبوو، وەكى: ھاودىيانى و دەمۇنى و ھەقلەر و شەقلەوە و حەریرى و خەلیفان و رەواندۇزى (۳۲)، ئەقە ژى دىاردىكتە کو میرى کوره ژ نىشكەكىقە دەركەفت، دا كو مللةتى خۇ ل سەر بىناتى خۆپەرسىتى ژ ناف بىبەت. حەفت: دۆماھىا میرى کوره دۆماھىا ھەر حاكمەكىيە کو رىكَا بۇ دىاركىرى بىت نە ئەو بۇ خۇ رىكى دىاركەت، کو بەلا بۇ خۇ و خەلکى ژى ئىنابۇو، ئەرى بۆچى نەشىا فيشهكەكى ژ (۲۲) تۆپا ب ھافىزىتە دۆزمنىت خۇ، کو هاتىنە دناف مالا وى دا، ئانكى خۇ دناف كەلەخا خۇ دا ئاسى كەت و بەرىت ھەروھكى سەعىد پاشا و گورىت وى مەرىن، يان ژى وەكى ئىسماعىل پاشاي وەختى بەرسىنگى دۆزمنى خۇ بىرقدارى گرتى (۸). ھەشت: ھەزرمەندى ڪوردا مەسعود محمدى (۳۴) بزاقا كىرى کو مەممەدى خەتى ژ رۆلۇ وى بى گونەھەكت

ب گەرۆكىت بىانى نەبوو، نەدەھىلە ئەول ناف بازىرى بگەرن، وى حەق دا بازىرگانانى کو بەيىتە دناف ميرگەھەدا و شۇلى خۇ بىكەن، بەلى رازى نەدبوو گەمسەك ژ وەلاتىت دۆزمنىت وى، بەيىتە دناف ميرگەھەدا، ھەكە ھاتبا گەرتەن وى وەختى وەكى ئىخسىر دەتە ھەزمارتەن، ھەيەتا ۋى مەرۆڤى شىا ميرگەها سۇران و رەخودورىت وى بىكتە جەھەكى ئىمەن، دو: دىكتور رۇس ب رىكَا قەومىنەكى سالۇخا وى دىكت (۱۷ و ۳۲)، شىخەك ژ شىخەت عەشيرەتا (تەمى) دەگەل كەسىت عەشيرەتا خۇ ھاتبۇونە دەف میرى گۈتى کو وى دەپەت ل گاروانەكى بىدەت کو دى دەلاتى را بۇرىت، بارىت وان ژى تالانكەت، پاشاي ژى نەكەرە نەمەردى دەھ زەلامىت خۇ هنارتە ۋى شىخى، بى دەنگ سەرى وى ژىفەكەر. سى: حەكم ب كوتەكى ژ بابى خۇ وەرگەرت (۱۷ و ۳۲)، عمبارىت قەسرى دانانە بن دەستى خۇ، بابى وى و ژناخۇ چۈونە گوندى (نوكان) ھەتا كول وېرى مەرىن، بەلى داودى و لىگەرىت دى بەhana بۇ ۋى چەندى دئىن، کو بابى وى نەدشىا حەكم ب رىقە بىبەت (ئەقە بەنانە ژى يادجىخى خۇ دا نىنە_قەكۈلەنچان).. داودى سالۇخا میرى کوره ب بەرەموامى دىكت، ئەو گەلهكى ب دىنى ئىسلامىقە گەيدى بۇو، ژېر قى چەندى وى سەرەدەرىيەكە دژوار دەگەل كوردىت ئىزدى دىك، وەكى كافر دىتن، وى دەپا ئىسلامى ب ھىز ل سەر سەپىنەت، بەلى نەشىا، كۆمكۈزى ل رەخودورىت مىسلۇ ب سەرى دا ئىنان، جەنە شەھەمزارى يە بۇ وى، دىرۈك ژى ل وى نابۇرىت (داودى بىزاف نەكەرىيە بەحسى وان كۆمكۈزى و تالان و دىزىت ئامىدەي بىكتە، ئەرى خەلک و ميرىت قى ميرگەھە دىسان كافر بۇون). چار: موکريانى (۳۹) دىاردىكت

(١٤). دهوك. كوردستان. ٢٨- هروري درویش. ٢٠٠٢. رویدانيين سالا ١٩١٩ له ده فه را بادينان بو به رئه نجام. كوفارا دهوك (١٦) . دهوك . كوردستان. ٢٩- عمامي طارق باشا. ٢٠٠٣. المسيره العلميه و الثقافيه في كوردستان العراق- من مدرسه (جامعه) قوبايان الى جامعه السليمانيه ١ و . كولان (٨٩ و ٩٠) . هولير. كوردستان. ٣٠- عمامي طارق باشا. ٢٠٠٦). ئاميدي (العمامي) - تأريخ - نجال - امال. مجلة دهوك (٣٠) . دهوك. كوردستان. ٣١- سجادى علاو الدين. ٢٠٠٢. پوره محمد باشا الكبير . ترجمه هيمه ت كاكى . كولان (٧٥) ٢٠٠٢. هولير. كوردستان. ٣٢- الداودي عونى. ٢٠٠٣() . اماره سوران في عهد البasha الكبير (محمد كور باشا) الرواندوزي . الموقع . www.kdp.info كانون الثاني . ٣٣- نيز جمال. ١٩٨٨. الامير الكوردي مير محمد الرواندوزي الملقب ب (ميري كوره) . فينا. نمسا . ٣٤- محمد مسعود. له به ر روشه كانى زيان . نقل عن الداودي (٢٠٠٦) . ٣٥- احمد فرهاد محمد. ٢٠٠٤ الاتفاق العثماني - الكوردستانى (سليم - ادريس) . مجلة دهوك . دهوك. كوردستان. ٣٦- اليوسفي محمود. ٢٠٠٢ كوردستان بين حروب الصفوين و العثمانيين . فه زين . ٢٨. دهوك. كوردستان. ٣٧- بروار اريك . ١٨٧٨. يهود كوردستان. ترجمه شاخوان كركوكى ، عبد الرزاق بوتانى هولير. كوردستان(٢٠٠٢) . ٣٨- جليلي جليل. ١٩٧٧. كورده كانى ئيمبراتوري عثماني . ترجمه كاويس قبطان. ٣٩- الموكريانى حسين حزنى. ١٩٦٢. ميزوبي ميرانى سوران. هولير . كوردستان

من العباسين. مجلة دهوك (١٢) . دهوك. كوردستان. ١٤- عمامي طارق باشا. رساله الدكتور طارق باشا امامي . مجلة دهوك (١٩) . دهوك . كوردستان. ١٥- البدليسى شرف خان. ١٩٣٠ . شرفنامه. تحقيق محمد عونى. ١٦- زكي محمد امين. ١٩٤٥. خلاصه تاريخ الكورد وكوردستان. تاريخ الدول والامارات الكردية في عهد الاسلام (ج ٢) . ١٧- موكريانى حسين حزنى . اماره بهدينان و امراء سوران. ترجمه محمد عبد الكريم. ١٨- شريف عمر على . ٢٠٠٢ . الامير شرفخان البدليسى سيره مجیده وعگاو متائق ... كولان ٦٩ . هولير . كوردستان. ١٩- عمامي طارق باشا. ٢٠٠٦. الجامعات الكوردستانية والبحث وتحديات المجتمع والبيئة . ٢٠- بوتانى عبد الفتاح على . ٢٠٠١ . نواب بادينان في (البرلمان) العراقي ١٩٢٥- ١٩٥٨. مجلة دهوك (١٥) . دهوك. كوردستان. ٢٢- بوتانى عبد الفتاح على . ٢٠٠٢ . في الذكرى ٢٨ لمجزرة قلعة دزه . مجلة متين (١٢٣) دهوك ٢١- بوتانى عبد الفتاح على . ٢٠٠٣ . محمد عبد القادر - جندى مجھول فى الحركة الوطنية الكوردية. مجلة دهوك (٢١) . دهوك. كوردستان. ٢٢- شيلازى جميل. ئاميديكا خراب. مجلة لالش () دهوك . كوردستان. ٢٤- ئاميدي محمد عبد الله . ٢٠٠٢ . ميوکە ها ئاميدي وجه ند سه رهاتى . مجلة فه زين (٢٦) دهوك. كوردستان. ٢٥- ئاميدي محمد عبد الله. عيسى ده لا و جه ند سه رهاتى (١٦ و ٢) . مجلة فه زين (٢٤ و ٢٥) دهوك. كوردستان. ٢٦- توفى موسه ده ق و ممحى مد ئاميدي . ٢٠٠٣ . يه كە مين خواندكه ها سه ره تايى ل ئاميدي. كوفارا دهوكى ٢٧- (٢١) . دهوك . كوردستان. ٢٧- فندى عزه ت. ٢٠٠١ . فه كولينه ك زانستى وميزوبي لسه ر شونه واري كوراسيريجى ئاميديي . مجلة دهوك

دانين، ئهو شاشييٽ بھرى نوکە تىدا نەھييەكىن، نەخاسمه ئەھويت هەتا نوکە ژى مەھەن. ژەھىز گۇتنىيە كول سەر دىرۈكەنۋىسىت بھرىبىت بەھىت ئەھوھ كوب سەر كېتىپت دىرۈكى دا بچن، دا ئەھوا ل سەر كورد و كوردستانى هاتىيە نېسىن بىزانن، ئەھوئ ب درىزاھيا دىرۈكى زولم لى هاتىيەكىن، بلا راستى بىيە ئارمانج ھەكە چاوابىت. دىرۈك ژى يابى دلۋقانە.

ژىددەر:

- ١- مظهر كمال احمد ١٩٧٨ . الكورد و ثوره العشرين. مجلة المجمع الكوردى . بغداد. ٢- الدمولوجى صديق ١٩٩٩ . اماره بهدينان الكورديه . تقديم و مراجعه عبد الفتاح بوتانى . ٣- العباسى خضر . اماره بهدينان العباسىه . ٤- العمرى ياسين . غايه المرام- العزارى . العماميye فى مختلف العصور. ٦- عمر محفوظ محمد . اماره بهدينان العباسىه . ٧- مائى انور . ١٩٥٦ . اكراد بهدينان . موصل العراق . ٨- الباشا محمد ناجى . تأريخ العمادىه قديما وحديثا . مخطوط فى گريقه الى التحقيق . ٩- عيوش فرهاد حاجى . ٢٠٠٤ . ئاميدي (العمامي) فى كتب عدد من الرحالة والمبشرين الاجانب خلال العهد العثمانى (١٥١٤- ١٩١٨) . مجلة دهوك (٢٥) دهوك . كوردستان. ١٠- عمامي طارق باشا . ٢٠٠٣ . معرڪە ئيتوت الخاتمه من اجل استقلال اماره ئاميدي (بادينان) . ١,٢- ١,٢ . مجلة دهوك (٢٨ و ٢٩) دهوك . كوردستان. ١١- شاولى كاوه فريق . ٢٠٠٠ . اماره بادينان ١٧٠٠- ١٨٤٢ دراسه سياسىه - اجتماعيە - ثقافىيە (١١ و ١٢) . كولان (٤٤ و ٤٥) . هولير . كوردستان. ١٢- توفيق زرار صديق . ٢٠٠١ . حول اصل تسميه ئاميدي - العمادىه . مجلة دهوك (١٤) دهوك . كوردستان. ١٣- يوسف عبد الرقيب . ٢٠٠١ . امراء هكارى وبهدينان ليسوا

ل سال ۱۹۱۹ء (جہیوو ماردانا) یئ

جوھی ل ئىشڪى ھاتپوو كوشتن

کورژن، مال و ملکیت وان تالان کهنه(۴)، پشتی ۋى قەومىنى ترس دنا قىبەينا فەلا دا چىبۇو، وى وەختى مە ل رۆزَا تافىلكرنى نشىر كرن، مە لاقا ژەھەمى دلى خۇ ژ خودايى خاستن كو مە قۇرتال بىكەت، ل رۆزَا پاشتر مزگىنييە كا خىرى ھات، ئەز بەر ب بازىرى خۇ (ئامىدىيى) قە چووم(5). ئاپر: ژېرکو من گەلەك بىزاف كر ئەز پىر بگەھمە راستىيا ۋى قەومىنى، بەلى چ تشت ب دەست من نەكەفتىن، ژېر ۋى چەندى ئەز نەچار بۈوم ۋى قەگىرانى بىرسى و خاف يىنمه خارى (كىئى).

(۱۱) د. مردخاری زاکن، یهود کردستان و رؤسائهم القبليون، ترجمه، د.سعاد محمد خزر، مراجعه، ا.د.عبدالفتاح علی بوتانی و د.فرست مرعی، بنکی زین، چاپخانا شفان، (سلیمانیه: ۲۰۱۱)، بی ۳۷۴.

(۲) کوشیر: وه کی دیار گوشتہ که کو
بو گیزنا دهاته چیکرن، بتنه مه علمکیت
جو هیا ئهو حه قه هه بوو کو ته والا فه کوژن
و ڈی رہنگی گوشتی حازر کهن.

(۳) د ئەزمانى جوهىدا دېيرىنى رۇزا
(كىيورى).

(٤) ئەف كريياره ژبهر هاتنا ئنگليزا
دكرن، ژبهركو ل ھەيغا تەباخا سالا
ئنگليزا بسەر دەفرە ئامىدىيى دا
گرت، بىنى تىزوبەرگىزى فەلە ب دلى خۇ
كەفتبوون، وان چ دەپيا ئەو دكىر، ھەتا كو
ئنگليزا ھىزەك ژ وان چىكىر بۇ دگۈتى
هەذا (المق).

۳۷۴

پیستا و سیها و چلا دا چبهر ده ڤەرى
کە ۋېتىن. حاخام (عەلوانى ئاڤىدانا) ژ
ئامىدېيى ۋە گىزىرانەكى بۇ مە دە گۆھىزىت،
بە حسسى وان ئەپنىن و ئارىشا دكەت
ئەویت ب سەرەت جوهىا دا ھاتىن،
نە خاسىمە پشتى فەلە ژ تۈركىيا مشەختىبو وين
و بەر ب كوردىستانىيە ھاتىن. د وى وەختى
دا حاخام (عەلوانى ئاڤىدانا) سەرەدانا
گوندىت جوهىا ل رەخۇدۇرىت ئامىدېيى
دكەر، تەواں بۇ وان ۋە دە كوشتن (۱)، گوشتى
كوشىر (۲) بۇ وان بەرھەف دكەر.

حاخام (عهلوانی ئاقیدانی) دبىزىت: د رۆزهكى دا بەرى گىرنا مەزن يا سالا- (1919) ئ، ئەوا دبىزنى گىرنا (سېپتەمبەر- ئوكتۆبەر)، من سەرەدانا گوندىت رەخۇدۇرىت ئامىدىي كر، گوند ژى ئەقە بۇون (ئەرەدا، ئىنىشىكى، ھەر چەنلە نافى وى ب عين شاخ ھاتىيە، زىلەبارى قەدشى). پتريا خەلکى ۋان گوندا ژ ئامىدىي مشەخت بىعون، دىسان ئاقيدانى ۋىرا دچىت و دبىزىت: بىرا من دھىت ئەز چۈومە وان گوندا دا بۇ وانا تەوالا سەرژىكەم، ل ئىنىشىكى (ئاتۇریسى) فەلە، كەسەكى جوهى ب نافى (حەيىو ماردانا) كوشت بۇ، ئەو

ژی ل نیزیکی شکه‌فتا ئینشکی (ناقی وی ب کانیا قدحاتی و کانیا شاسا دئینیت) ل بنی داره‌کی ل نیزیکی وی شکه‌فتی کوشت بیو، ل ویری ژی بن ئاخ کر بیو، هەمی تشتیت وی ژی تالان کربوون، ژبه‌ر فی قەومینی رۆژا تافیلکر نی^(۳) بتنی ل گوندی بامه‌رنی هاته گیران، کو جوهییت وان رەخودورا لی خرفه بیوون، د وی وەختى دا فەلیت مشەخت بیووی دشیان جوهیا ب

گوہان ئیمسان یاسین

مهره‌ما مه ژ به لافکرنا ڦان ره‌نگه چيرا
تنیٽ تیگه هشتنه کا دیرۆکی، جفاکی، سیاسی،
مرؤفاہی یا هه یامه کی دیرۆکیه، هه ر چه‌نده
ئه‌ف ره‌نگی چира د بی قامن، گه‌له‌ک د
فه‌کیشن، به‌لئ پا دفیت به‌ربایت بهیت
هه‌می هویرکیت دیرۆکا چووی بزانن.
ژبلی ٿی چه‌ندي ژی، مللہت و دین و
تائنه و توخم و قنیت و نفس و دویندھیت
ژیک جو دا ل سه‌ر ٿی ئاخی ژیائينه، ب
دریزراهیا چه‌ند چه‌رخیت دیرۆکی پیکفه
ژیائينه، ئه‌فه ژی گروفه که بو پیکفه ژیانی،
ئانکو مهره‌ما مه ژ ڦان ره‌نگیت هه‌لیخستا
ئه و نینه کو ئه‌م بیزین ئه‌ف مللہتیت ل
سه‌ر ٿی ئه‌ردی ژیائين، هه‌می وختا ب
سه‌روستویت ئیک ڦه‌بوون، به‌لکی ل
فیروز و ویراھه نی هنده‌ک لقین و لیکه‌تن
هه‌بووینه، کو پتر ب که‌سافه د گریداينه،
به‌حسی خه‌بهری ئه‌ف قه‌ومينا نوکه ئه‌م
به‌حسی وی دکه‌ین، بو سالا (۱۹۱۹) ای
در فریت، کو که‌سه کی جوھی تیدا هاتیه
کوشتن.

پشتی شهربی دنیایی بی دویی ب
دویماهی هاتی، خهلك گهلهک ب هیقی
که قت بوون، بهلی پا دگهل قی چهندی
ژی ئەفرازی و نشیقی قبهر دهستودانی
جوهیا دکەفتن، نەخاسمه ژ لایی ئابوری
و سیاسیقە، ئانکو فەحەویان ب جوهیا
نەدکەفت، ژبلی شهربی ژی ئەو گرفتار و
قەتلازیت قەومین، جوهیا باهرا خۆ تى
ھەبوو. نەخاسمه ئەو قەومینیت سالیت

رهوشپیریا قانونی

ناییت بیی بریارا دادگه‌هی که س بهیته دسته‌سهرکرن

بهردانان وی ددهت ئهو دشیت دوباره بریارا دسته‌سهرکرنان وی بدهت، ئهگەر يا پىدۇنى بۇو.

بەلى دەمى ئەم دېيىزىن ناچىبىت بى بریارا دادگەھى چ كەسەك بهىتە دسته‌سەرکرن دېيت هندەك كەس و مسا تېگەن کو ب چ رەنگەكى ناییت كەس بهىتە دسته‌سەرکرن بى بریارا دادگەھى، بەلى ل هندەك حالەتان دا دروستە كەسەك بهىتە دسته‌سەرکرن بىيى کو بریارا دادگەھى پى دەركەفت بىت، ئهو زى ل دويىق قانۇينا پىرابونىت دادگەھەكىندا سزاپى مادى ۱۰۲ بۇ ھەر كەسەكى نورمال ھەمە و مادى ۱۰۳ كەسەك بىت ژ دەسھەلاتى، يان ئەندامى رىكخستا دادومرى بىت، وەك پوليس بىيى بریارا دادگەھى كەسەكى دسته‌سەر بکەن دفان حالەتا دا

*ئهگەر ئهو كەس گونەھەكا بەرچاڭ بىكت (مشهودە)

*ئهگەر بەرى ھنگى گونەھبار ھاتبىتە دسته‌سەرکرن، يان راگرتا زىندانى رەۋى بىت، يان دادگەھى حۆكم ب نە بەرھەقىا وى ل سەر وى دابىت .

*ھەر كەسەكى چەكى ب هەلگرىت بىيى دەستورى چ ئاشكرا، يان ۋەشارتى.

*ئهگەر و مسا ھزرکر وى كەسى گونەھەكا مەزن كەتن [جنايە] يان كەتن [جنج] ياكى كرى و جەن خۆبۇونا وى نە يان ئاشكرا بىت.

*ھەر كەسەكى ھەققىشى ئىك ژ ئەندامىت رىكخستا دادومرى بىت، يان كەسەك بىت ب كرنا كارەكى رايىت بۇ بەرزمۇندى ياكى تەقايى دەممى دەۋامى دا بىت.

ھەلوشاندىن، بۇ وىي كەسى ھەيە بىيى بریارا دسته‌سەرکرنان وى دەركەفتى خۇ نەدەتە دەستەتەتا بریارى بىبىنەت و ھەرومسا ل دويىق قانۇونا پىرابونىت دادگەھەكىندا سزاپى ئهگەر گونەھ ژ وانا بىت بىت كو سزاپى وان ژ ۳ سالا كىمەت بىت يان غەرامە بىت، دەپت دادومر ب سۆزنانما كەسەكى گرنى كىرى بریارا بەردانان وى بدهت، بەلى ب مەرجەكى بەردانان وى ترس نەبىت سەر رەقىنا وى، يان ل سەر ۋەكولىنى،

ئهگەر گونەھبارى زىدەگافىيەك كىرىت، ئانكۇ گونەھا زىدەگافىيە بىت ناییت بهىتە دسته‌سەرکرن، بىت ئهگەر جەن خۆجەبۇونا وى يان ئاشكرا نەبىت، يان كەسەكى بەرنىاس نەبىت، ل ۋى دەمى دروستە بهىتە دسته‌سەرکرن و ئهگەر گونەھ ژ وان گونەھا بىت بىت سزاپى وان ژ ۳ سالا پترل ۋى دەمى پىدۇنى دادومر بریارا دسته‌سەرکرنان وى بدهت و بۇ ھەيامى ۱۵ رۆزًا جارەكى بریارا راگرتا وى بدهت و ۋى دەمى ژى بۇ دادومرى ھەمە بریارا بەردانان وى يان بەرۋەخت بدهت، ب كەفالەتا كەسەكى گرنى كىرى بەرچەكى بریارا بەردانان وى كىنچىت خراب نەكەتە سەر قەرىزىت ۋەكولىنى، يان ترسا رەقىنا وى نەبىت و دەپت ھەيامى راگرتا گونەھبارى ژ چارىكى پلهيا بلندىا سزاپى نەبۈرىت ب تەرزەكى تەقايى دېيتە ھەيف، بەلى ئهگەر پىدۇنى بۇ ۋەھەپىمە بهىتە زىدەكىن دەپت ب دەستورى، ياسەرۈكەتىدا دادگەھەما مەزن كەتن بىت ئانكۇ (جنايەت) ئهگەر گونەھى سزاپى وى سىدارەدان بىت نەھىتە بەردان ب كەفالەت و بۇ ھەر گونەھەكى پشتى كو دادومر بریارا

سەڭقان بەھجەت

ل دويىق قانۇونا پىرابونىت دادگەھەكىندا سزاپى ھەزمار ۲۳ ياسالا ۱۹۷۱ د مادا ۹۲ ھاتىه ناییت بىيى بریارا دادگەھى ج كەسەك بهىتە دسته‌سەرکرن، يان بەھىتە راگرتا، ئانكۇ ب رىكىت قانۇنى بىت، فيجا چ ئەھ بەريارە ژ دەپ دادومرى ۋەكولىنى بىت، يان ژ دەپ دادگەھى بخوه بىت، ھەرمەسا دەپت ئەھ بەريارە پشتا خۇ ب هندەك پىزازىت گرنى گەرم بىكت، ئهگەر ھاتو و ئهو پىزازىن تىدا نەبن وى كەسى مافى ھەن خۇ نەدەتە دەست، ئهو پىزازىن ژى ئەقەنە: دەپت ناقى وى جەن تىدا بىت يى بریارا دەرىئىخسلى و ھەرمەسا مىزۇويا دەركەفتا بریارى و دىسان دىاركىندا ناقى وى كەسى بىيى كو بریارا دسته‌سەرکرنان وى دەرىئىخسلى ئو دەگەل نازناتقى وى ئهگەر ھەبىت، ئو جەن خۆجە بۇونى ئهگەر يى ئاشكرايىت، دى كار ب قىيى بریارى دەھىتە كىن ھەتا ئهو كەسى ناقى وى تىدا دەھىتە دسته‌سەرکرن يان ژى ب بریارەكى دى ئەھ بەريارە بهىتە

دلنيا کاموسى: د سينه‌مايى دا من باوهري بتخويا نينه

سلاف: ته چاوا دهست ب کاري ئەكتەرىي كر و بۈچى تە ئەف کاره
ھەلپازارت؟

کاموسى: ئەز ب رىكا هەۋالەكى بابى خۇ هاتمه دناف بوارى ئەكتەرىي دا،
چمكى خوشكى هەۋالى بابى من دەرھىتەرمكى بەرنىاس بۇ ب ناڭى ناجىھ سەلىمى
و ب رىكا وى من دهست ب کاري ئەكتەرىي كر.

سلاف: د چەند کارىن ھونھرى دا تە پېشكىدارى كريھ و زىدەتر تە ج روپ تىدا
گىراينە؟

کاموسى: من د شەمش كورتە فلمان دا پېشكىدارى يا كرى و ديسان د سى
فلمىت سينەماي دا ژى من روپى گىرايى و ل دوور روپ بىينىنا من د دراما يى دا ژى
تاکو نوکە من د دوو درامايان دا پېشكىدارى يا كرى و زىدەتر د کارىت خۇدا ئەز
ب روپىت خەممىگىن (ترازىدى) رادبووم.

سلاف: بۈچى تە ل ئيرانى کارىت خۇ يىت ھونھرى نە دىكىن و تو ھاتىھ
كوردستانى؟

کاموسى: چمكى مالا من بىيار دا ئەم بەھىيەن ل كوردستانى بىزىن، هەر ب ۋى
ئەگەر ئى من بىيارا دا ئەز ل ۋىرە کارىت خۇ يىت ھونھرى بىھەم.

سلاف: ل كوردستانى خەلکى چاوا پېشوازىما تە كر وەك كەچەكى
ئەكتەر؟

گەلەك باش بۇو، ئەز سوباسيا وان دىكم و پېشوازىھكى گەرم ل من ھاتە
كىن.

سلاف: حەش دراما يى دىكەم، يان فلمان و زىدەتر تە دېقىت روپى ج كەچەكى

ئەوكچىت د خەيلا واندا حەزا
ئەكتەرىي ھەيى دەمشەنە، لى زېھر
رىيگرىي و سانسۇرىت جەفاكى و
عەددەتان نەشايىنە قىن خەونى بىكەنە
راستى، بەلى دلنيا کاموسى ئەكتەرا
ناقدارا كورد، بەرامبەر ئاستەنگىت
جەفاكى دەستتەداھىلان و شىا روپى خو
وەك كەچە كا بىكىنج دناف دراما و فلمىت
كوردى دا بىكىرىت و بىيته خۆدانا
چەندىن خەلات و رىز لىنىيان، دلنيا
نوکە ل سليمانىي ياخۇجىھ و ب ئىك ژ
جوانتىرىن ئەكتەرىت كوردستانى دەھىتە
نىاسىن، دەھەقىتىنە كى دا بۇ كوقارا
سلاف دېيىقىت و بېنى تەرزى بەرسقا
پىيارىت مەدا.

ھەقدىتن: زىدان سوبمى

نمیخیر پشکداری
تىئدا ناکەم و
من رېڭەما
بۇ خو دانای و
دئى هەرل سەر
وئى رېڭى
كارکەم
ئەۋۇزى سىنەمايە.

دلخوش دكەت.

سلاف: تە كريارييت

جوانكارىي كرينه.^٤

كاموسى: نەخىر و
بزاڭى ئى ناکەم كريارييت
جوانكارىي بکەم، ئەمە
كۆ من هەي ئەزا پى رازيمە
و دېقىت مەرۆف ل سەر
خۆزايى خوبىت، چەمكى
جوانكارى جوانيا ژنى
فەدشىرىت.

سلاف: جوانيا

دېمى چەندىا گەرنگە
بۇو ئەكتەمرا كچ
و جوانيا تە چەندى يا
هارىكار بۇيە دەگەل
تە.^٥

كاموسى:

گەرنگ نىنە تو يا
جان بى، يا گەرنگ
ئەوهە تە ھەست ھەبن و
ب سەر و چاقان ھەمى
تشتەكى دىيار بکەي.

سلاف: حەز دە
د فامەكى بىيانى
رولەكى بگىرى.^٦

كاموسى: بەلى ئەز
گەلهك حەز دەكم
گەلهك كەسىت
ھەين ژ كورد و
بىيانيان حەز دەمن
دەگەل دا كار
بکەم.

سلاف:

بەرى نوكە تە
راگەھاند بۇو
دئى پشکدارىي
د بەرىكانا
قرالجانا
كوردستانى
دا كەي، تو
ھەر ل سەر
برىارا خوماى.^٧

كاموسى ئەز
يا پەشىمان بۇيەم و

بگىرى.^٨

كاموسى: ئەز پەر حەز دەكم كارى
فلمان بکەم، پەر ژ كارى دراماىي و ل
دۇور روپ بىنینا من ژى جوداھى نىنە ئەز
د شىم هەر رولەكى بگىرم كۆ دەگەل
من بگۈنچىت.

سلاف: ئەرى مالا تە يا رازى يە ب وى
چەندىا تو دكەي يان نە.^٩

كاموسى: بەلى دەيك و بايىت من، من
دېرىزىن و هەرومسا گەلهك هارىكارىا
من دكەن.

سلاف: ئەگەر ھەڤڑىنى تەمىنى
پاشەرۇزى رازى نەبۇو تو كارى ئەكتەرىنى
بکەي دئى كى ھىلى ھەڤڑىنى خو يان
كارى خوو..^{١٠}

كاموسى: دئى ھەڤڑىنى خو ھىلەم،
چەمكى ئەو كەسى ئەز ژيانا ھەڤڑىنى
دەگەل پىك دئىنەم، دوى بازى دا بىت ژنا
ئەكتەمر قەبىل نەكەت من نەقىت دەگەل
بېزىم.

سلاف: مەرجىت تە بۇ ھەڤڑىنى
پاشەرۇزى چنە.

كاموسى: من ھىشتا ھزرا خو دەقى
چەندى دا نەكەي زېھر ھندى ئەز نەشىم
نوكە ج مەرجەكى بدانم.

سلاف: تو ھەفركىي دەگەل
ئەكتەرىت دېتىرى كچ دكەي.^{١١}

كاموسى: مە گەلهك ئەكتەرىت
باش و سەركەفتى ل كوردستانى ھەنە،
بەلى تاكو نوكە من ھەفركى دەگەل ج
كچەكى نەكەي دەكارىت خۇدا.

سلاف: ل كوردستانى كاركىنا
كچى وەك ئەكتەر تاكو نوكە ھند
رېك پى نەھاتىيە دان تو وەك كچەك چاوا
شىاي قان سنۇران بشكىتى.^{١٢}

كاموسى: سنۇر ل دەف من دىسینەمايى
دا يا بى رامانە، من باومرى ب سنۇرا نىنە
د سىنەمايى دا.

سلاف: ژەج تىشى تورە دېي و ج تىش
تە دلخوش دكەت.^{١٣}

ژ گەلهك تىشان تورە دېم و خاف دېم
و گەلهك بىزاريا خو ژ درەوان دېيىم و
گەلهك حەش چافەرىكىنى ژى ناکەم
و ھندەك جاران ژى سادەترىن تىش من

بۇ جارا ئىكى دەنگى نازى ل ئاكى پەيدا دېيت

دەنگى خۆ خرفەكت و هەر زوي ژى
ناڭدار بىت و دونيا دېئرىت ئەز ئىكم
كچم ل قەزا ئاكرى سترانا بىيّزم و
ئەفه بۇ من شانازىھ و هيقىدارم كو هەر
دەنگخوشەكا قى دەقەرى چاف ل من
بىكت و دېيت مە باومرى ب خۆ ھەبىت
و ب قى رىكى دى گەھينه ھەمى هيقى
و ئارمانجىت خۆ و نوكە دونيابى سترانا
(خوشتىپى خودى) ھەلبىزارتىھ كو ژ
نىسيينا سەلمان جەرجىسە و ئاوازىت چيا
ئاكرەبى و ناقەرۇكا وى ل سەر رەوشاد
پىشەمرىگى كوردىستانى يە ل بەروكىت
شهرى و دويرىكەفتنا وان ژ كەس و
كارىت خۆ.

بۇ جارا ئىكى يە كچەكا بازىرى جان و
رەنگىنى ئاكرى سترانان دېئرىت و ب قى
كىمدا شىاي گوھدارەكى زىدە ل دۆر
و پىشەمرىگەي بىكت.
دونيا جاسم كو دەھيامەكى گەلهك
رىكى وى ژى دېيت خزمەتا گەل و وەلات

جىسىكا ژى يا ژفە (ازى نىن)

هونەرمەندا ب ناف و بانگا ئەمرىكى جىسىكا ئەلبا ژى وەكى
پەريا مەۋھىت قى دونيابى يا ژ زيانا خۆ رازى نىنە و ناقەندىت
ميدىابى دايە ديار كرن كو وى داخازا ليتەگرتى ژ خۆ كريه
كىماسىيەكا مەزن دۈيانا وى دا ھەيە و وى بۇ مالپەرى
كۆناتاكت ميوزىك خويما كريه ئەمۇ يا پەشىمانە كو
نەشىايە بچىتە زانىنگەھى و خاندىنا خۆ خلاس بىكت.
سەربارى ھندى كو ئەلبا ئىكە ژ ھونەرمەندىت گەلهك
دەولەمەند، بەلى وى چەندى ئەم دلخوش نەكريه و ل
دويف ھزركرنا وى ئەم گەلهك نە رەوشنبىرە و قى
ژى بۇ كىم خاندىنا خۆ دزقىرىنىت و ھەزى گوتى كو
جيسيكا پشىدارى دەلەك فلمىت ب ناف و دەنگ
دا كريه و دەيىتە نىاسىن ب ستىرەكى گەشا ھونەرى
سینەمايى ل دونيابى.

مهلک : من (وْاَيْ) پاکِتَه کا جَگَارا دَكَيْشَا

خانما هونه رمه ندا با کوری کوردستانی مهلهک
رۆژهات د هەفچینه کی دا چهند نەپەنیه کیت
ژيانا خو ئاشکرا دکەت و دبىزىت نەخوشترين
رۆژا ژيانا من ئەو بۇو دەمى ترومبيلا من و مرگەرياي
و بۇو هەيامى چەندىن مەھان ئەز مامە د نەخوشخانى ۋە ..

مهلهک د ئاخفتىت خوه دا دبىزىت ئەز گەلهک
حەش ماستى پەزى دكەم و رۆزانە دشىم
سەتلەك ماستى بخۆم ھەقدەم دياردىكەت
وئى رۆزانە يەك پاكىتا جىگاران دكىشَا و
گەلهک حەش جىگاران دكەر لى نوكە
دەست ژى بەردائىنە .

ھەرومسا مەلهکى گوت ژى ئەز د
زاروکنىا خوه دا كەمسەكە شىم
بوم، بەلى نوكە ئەز وەك بەرى
نەمايمە و ژيانا من يا تىرى بۇو
ژەخوشىيان تاكو نوكە
ژى ھەمان بېرمۇرى ل
دەفمن ماينە.

كيم کارداشيان بقى نۇچىي دىن دېيت

ستران تىلەقىيونى كيم کارداشيانى ئاشكرا كر كو ھەقىزىنى وى و سترانبىزى ئەمرىكى
كايىنى و بىست سىخورى ل سەر دكەت برىڭا بەرنامەيى (جى پى ئىسى) يىن چاقدىرىنى
كو دناف موبایلا وى دا دانايىه و ئەف نوچە ژى دېيتە ئەگەرى دىن بۇون و تورمۇونا كيم
كارداشيانى.

چەند ئىدمەركىت نىزىك ژ كىم و كايىنى ئاشكرا كريه كو دنوكەدا ھەردوك لا
دېيانەكَا نەخوش و ئالۇز دا دزىن و بىزار بۆينە ژ سەرەدمەرىت نەخوشىت ئىكدوو و نەدويرە
زىڭ جۇدا بن، ئەفە ژى دەممەكى دايە كو کارداشيانى و مسا ھزر كربوو پشتى پىڭ ئىنانا
ھەقىزىنى ژيانەكَا خوش پىكە ببورىن.

نوژداری سیالاڭ

فالنجا مەڙى

ل مەھىيٽ دەستپىيّكى ڙ نەساختى زاروک بەردومام گريانى دكەت و نكارىت درست شىرى داعويريت و دەست و پىيٽ وى رەق و گورج دبن. نيشانىت نەساختى باش ئاشكرا نابن هەتا بوورينا ۳-۱ سالان و ئەم زى ئەفەنه:

۱-خاڻبۇون و زرافبۇونا زەقلەكىت دەست و پىيان.

۲-ھەستىكىن ب ڙانىت زەقلەكان خو ب دەستىكىنى.

۳-ئارىشەيٽ ددان هاتنى.

۴-برىچەچۈونا نەسروشتى.

۵-دلرابۇون و قەبزىبۇون.

۶-گىرۇبۇونا و مرارا لەشى.

۷-بخۇقە مىزتن.

چارەكىن:

چ چارەيٽ بىنېر نىن بول فالنجا زاروکان. زاروک يى پىدۇنى سەخبيرى و سەرمەرىيەكى تايىته و دېتى ب چاقى دلوغانى و دلسوزى لى بنىرین. چارەسەركىرنا سروشتى (فزيوتيرابى) گەلهك يا گرنكە روزانه بول زاروکى بەيىتەكىن داكو نەساختىا وى زىدەتىر پىشە نەچىت. هەندەك دەرمان دەيىنەدان ژبۇ نەھىلانا رەقبۇون و گورجبۇونا زەقلەكان و هەندەك ژى بول سەتكىرنا ڇانان. ھەكە زاروک نەكارىت خارنى داعوريت گەرهك سوندەك دناف دەنى را بەيىته داهىلان دناف ئاشكى دا ژبۇ وەرگرتا خارن و ۋەخارنان.

ھويى مىندا وان.
۸-توبۇونا بچويىكى ب هەندەك نەساختىت ۋايروسى، مينا كولبۇونا پەردەيىت مەڙى يان مەڙى بخو. چەند هوکارەك هەنە ترسا فالنجا مەڙى ل زاروکان زىدە دكەن وەك: سەكىيا سەنگا لەشى زاروکى (كىمتر ۲۵۰۰ گرامان)، ژدايىكبۇونا بچويىكى بەرى بوورينا ۳۷ حەفتىان ڙ دووگىيانى، دەمى دايىك تووشى خوين بەرىونەكا دژوار دېت يانزى پروتىن دناف مىزا وى دا ديار دېت ل دەمەكى درەنگ ڙ دووگىيانى.

نىشان:

دئاشلى عەبدۇلەمەگىم

ئەقە كۆمەكا پىشىلايدە فەرۇيىشى دەزگەھى دەماران ل زاروکان دبن و ڪارى وى تىك دەمن. نەساختى تووشى زاروکان دېت ھەر ل دەمى زاروکبۇونى و نيشان ل سەر زاروکى ديار دبن ل ژىيى ۲-۲ سالىي. نەساختى ئىكە ڙ گرنگەتىن سەدەمەيٽ پەككەشتى ل مەروقان، چونكى ئارىشەيٽ ئاخىقتى و دېتى و بەيىستى و لەپىنى پەيدا دكەت.

ئەگەر:

۱-پەترا جاران نەساختىكە زىماكى يە و ئەگەرا وى يابەرزمىيە.

۲-پىشىليت جىنان و هوکارىت بومماوهكى.

۳-توبۇونا دايىكى ب هەندەك نەساختىت ۋايروسى دەمى يادووگىيان.

۴-زەركە توند و دژوار ل زاروکىن زنوى ژدايىكبۇوي.

۵-خوين بەرىون دناف مەزىي زاروکى دا ژېر رويدانەكى.

۶-نەگونجينا گروپى خوينا دايىكى و بچويىكى كو دئەنjamada هەندەك دژاومەر دناف خوينا زاروکى دا پەيدا دبن و خانەيٽ مەزىي وى وېران دكەن.

۷-كىماسى دئەو خوينا دكەھىتە خانەيٽ مەزىي بچويىكى دا كو دېتە

ئاماھىت فلىنى نەدويدە پەنجەشىرىي پەيدا بىن

تیمه‌کی زاناییت ئەمریکى د ۋەكولینەكى دا ئاشكراڭر كەرسىتەيىن ((ستاييرين)) ئەمۇي دناف ئامانىت فلينى دا نەدوирە پەنچەشىرىي پەيدا بىكەن.

نورداریت هندی میں ددانان اُ دھقی گہنہکی دھردائین

نوژداریت هندی ۲۳۲ ددان ژ دهقانی گهنجه کی ۱۷ سالی
درئینان ب نشته رکاریه کی کو ۷ ده مردمیران قه کیشای. ئەف
حالته زىدە يى نادره و ئىكەم جاره ل جىهانى بھييته ديتن. حالت
ئەنجامى شىنبۇونا ھەزمارەكە مەزنه ژ ددانان دناۋ پېيەك
نەساخى را و دھييته ھەزمارتىن پەنجەشىرەكە نە پىس. نوژدارەكى
ژ وان گوت: دەمى مە پىيا نەساخى قه كرى ھندهك ددانىت ھوير
وەك لولوكان ژى كەتن ھەتا كوما وان بوويە ۲۳۲ ددان.

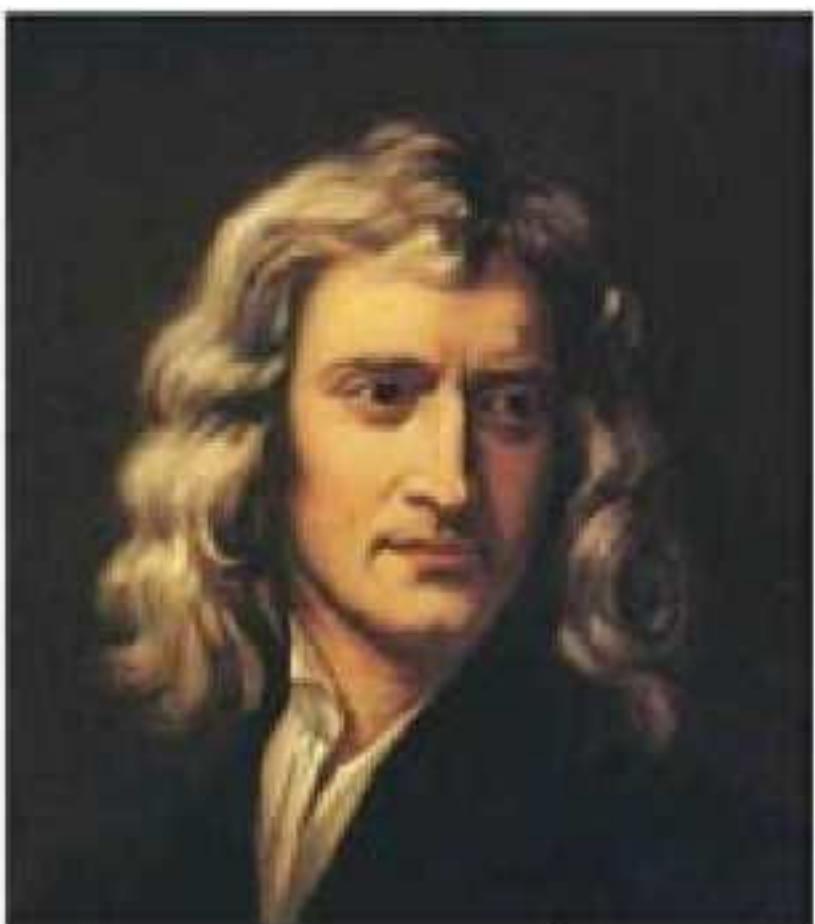

نەسەن بىر ئۆ دەھەمەنداڭ كەفال ساپلەمەن دەكت

ڦهکولينه کا نوي ديارد ڪهت کو نفستن بو هه یامي ٧ دهمڙمیران يا نموونه یه ل دهمه کي کو دريڙکرنا دهمي خهوي ههتا پٽر ڙ ٨ دهمڙمیران گهفا ل ساخله مي ڏکهت. ئه ڦهکولينه ل سهر ٩ هزار مروڻان هاته ئهنجامدان ڙيٽ وان ڏکه ڦنه دنابهه را ٦٤-٥٠ سالان دا و هنده ک ڙوان کو ڪيمتر ڙ ٦ دهمڙمیران و هنده ڪيٽ دى پٽر ڙ ٨ دهمڙمیران دنفن دا کو بيردانک و شيانٽ وان یٽ هزری بهينه نياسين و هاته ئاشڪراڪرن کو بزاڻ و ڦهڙنا مهڙي سست دبيت ل دانعومران هه کو دهميٽ دريڙ ب خهوي ڦه دبهنه سهرى.

دیناتسا بلیمهه تان

ئىسماق نىوتون

ئەقە ئەفراندەر و ئەندازىيار و بالا فرقان
و بەرهە مەيىنەرى سىنەمايى بۇو. ل
دەسپىكى هىوز رابۇو ب بەرھەمئىنانا
ھندهك فلمىت سىنەمايى ناڭ و دەنگىت
وان بەلاف بۇون و ل ھەمان دەم بالا فر
دىزايىن دەرن و وى بخۇ د ھاژوتىن.
ھىوز تۈوشى نەساخىا وەسواس و ترسا
ژ مېكروبان ببۇو. بەردىوام دەستىت
خو دشويشتن و ھەرگاڭ دەستىكىت
دەرگەها ب كەفيكا پاقىز دەرن
و نەساخىا وى گەھشەتە وى رادەمى
جارەكى خو دھولەكا سىنەمايى قە
زىندان بىكتەت بۇ ھەيامى ئەھان و
خو نىشا كەسى نەدەت و ب شىرى و
پىكىتىا ژيانا خو بىبەتە سەرى. ئەگەرا
نەساخىا وى ل دويىش پىشكىنينا مەزى ئەمۇا
بو ھاتىيەكەن پشتى مىرنا وى دىياركىر
کو پويچبۇونا پارچەك ژ مەزىي وى وەك
ئەنجامەك بۇ رويدانىت فراندىنا بالەفران
دەست دەگەل نەساخىا وى ھەبۇو.

نکولا تسلا (۱۸۵۶-۱۹۴۳):

ڙ نهمسا مشهخت بوو و چوو ئهmerica
ول ويئری ب ڦهکولینان رابوو دهرباره
تىئهنا ڪههربى و ئهفرندنا ماتوريٽ
ڪههربى. تىسلا شاگردي توماس
ئاديون بوو بهري نافبهرا وان تىك
بچيت و ههقدوو بهيلن. تىسلا گهلهك

ههمى بليمهتان وەك ئىك نىن، بەلكو
د جودانە ژ ئىكى بو ئىكى دى. تى
وراندىن و حەزا خول ئاگرى دانى
ئىكە ژ ساخلهتىت گەلەك ژ بليمهتان،
لەوا دى بىنین ئىكى بليمهت يى هندەك
دەرمانان لسەر خو تاقى دكەت يان ب
هندەك پروقھىت ب ترس رادىت ژبو
داھىتanhەكى يان ئەفراندنهكى.
ئەقىت ل خارى هندەك مروققىت بليمهت و
ناقدارن ل جىهانى كو نىشانىت ديناتىي
ل سەر دياربۇون.

ئیسحاق نیوتن (۱۶۴۲-۱۷۳۶):

ئىكە ژ ناقدارلىرىن زانايىت فىزىيائى د دىروكى دا. ياسايىت كىشانى و لقىنى داناينه و تىلىسکوب چىكرينە ژىلى هەزمارەكا دى ژ داهىنان و ئەفراندىنان. هندەك بىپوران ژمارە ۱۹۰ بو ژىريما وي دانايه دگەل هندى نيوتن مروفەك ساخلمۇ خورست نەبۇو ژلايى مېشىكى ۋە... كومەكا ئارىشەيت دەرۈونى بەرهنگارى نيوتن ببۇون و هەردەم ھەستەكا مەزن ب كىيماسى دىكەر. گەلهەك جاران نيوتن تۈوشى خەموكىيەكا مالويىران دبۇو. هندەك زانا ژى دېيىن نيوتن تۈوشى نەساخيا ئەسپىرگەر (كۆ رەنگەكى ئوتىزمى يە) ببۇو، لەوما نەدەكارى ب ئاوايەك درست تىكەلى و سەرەدمىريەكا ئاسايى دگەل مروفىت دەرۈپەر بىكتەت و حەز ژ گوھرینا نەدەكر بەلكو دەقىقا زيانا وي ب ئىك سەليقە دەرباز بىت. گەلهەك جاران ب دەنگى بلند دگەل خۇ دئاخشتۇرۇت و زوى دئەرنى و تۈرە دبۇو. مىرنا نيوتن ژىهر ژەھراوېيۇونا وي بۇو ب كەرسىتەيى زىنیخ ئەھوئى مشە ب كار دئينا د تاقىيەرنىت خۇ دا.

-ئیسحاق نیوتون زانایی ناقداری
فیزیایی -
فرانک هیوز (۱۹۰۵-۱۹۷۶):

د.أاشتى عبدالمكيم

دناقبهرا بليمهتى و ديناتيي دا مويهكە!!!
ئەرسەتوی ئەف چەندە زانى يە و بەرى
٢٣٠٠ سالان گوتىيە. هەلبەت نە ھەر
مروقەكى بليمهت ئارىشەيەكە دەرۈونى
ھەيە، ھەرچەندە ئەو ئارىشە دناف
بلىمهتانا د مشتن.

ل دهستپیکی دقیّت بیزین هندهك ژ زاناییت بلیمهت مروقیت خورستبوون و تووشی چ ئاریشەبیت دهروونى نەبیوون، بەلی گەلهك ژ خودانیت مەزیت مەزن تووشی هندهك نەساختیت دهروونى بیوون، وەك سەھم يان بەعجین، دیسان خەموکى و وەسواس و شىزوفرينيا. هندهك ژ ۋان دەرداڭ بۇويىنە سەدھما زىدەكىرنا ھزرا داھيئانى لجم وان بلیمەتان و هندهك جاریت دى بۇويىنە رېڭر ل ھەمبەر بلیمەتىا وان.

ئېك ژ ساخلهتىت گەلەك ژ بلىمەتان خومەزنىكىن و قەبەيى بۇو، دىسان تى و مراندىن و خول ترسى دان و زىدە كاركىن. هندەك ۋەكولىين ديار دكەن كو تورەقان و نېمىسەرىت مەزن تىقەلن ب زىدە ۋەخارنا مەيى يان شىزوفرينيا يان وەسواس و ترسان، بەلى تەقەزايدە خۇ

نیشانیت نہ ساختیت دھروونی ل سہر

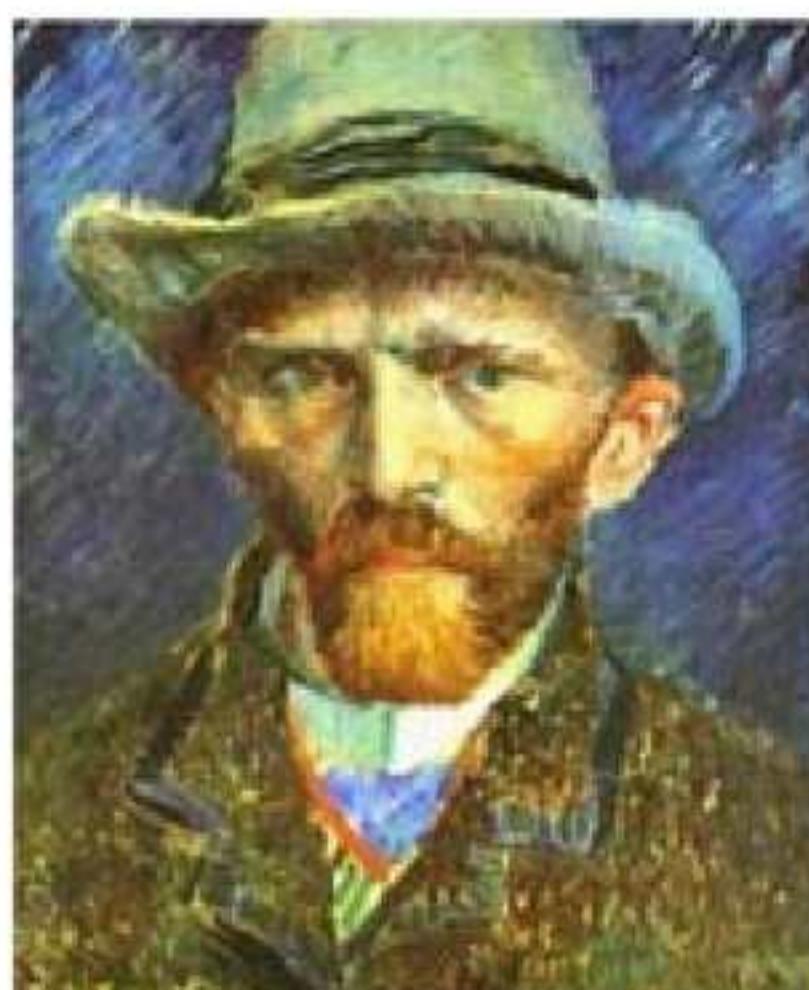
ئېرنست ھەمینگواي

مروفه‌ک دهمده‌می و یاری گافی بوو
و نه‌دکاری خو لسهر چ دینا بگریت.
هه‌کو هه‌مین‌گوای دکه‌ته دبن باری
گرانی خه‌موکیی چه پتر به‌هره‌مهدیا
وی خویا دبوو و شیا مه‌زنترین به‌هره‌میت
خو ییت توره‌قانی دمربیخیت!!!. ل سالا
۱۹۶۱ی دوماهی ب ژیانا خو ئینا ب
گولله‌یه‌کی.

پیشیلا دمروونى دبوو گەلهك
جاران ئىخستىيە دبن بارى خەموكىي دا
بو هەيامىت درىز. ل دوماهيا ژىي خو
پتر خەموكىيا وى گرانبۇو. زىدەبار
ئەف وىنەكىشە گەلهك جاران تۈوشى
سەھمى و ھەستىرن ب نەئارامىي
دبوو و ھندەك جاران وەك دينەكى
درست ديار دبوو و جارەكى پارچەك
ژىنى گوهى برى ب گويزانكى و
رادەستى لەشفروشەكى كر و داخاز
ژى كر باش ل دەف خو بپارىزىت!!!. ل
دوماهىكى قى وىنەكىشى كىيم بەقل
ژيانا خو ب دوهاي ئينا ب گوللەيەك
دەبانجى ل ژىي ۳۷ سالىي!!!.

وینه کیش ناقدار فینسنس ڦان گوخ-

ئيرنسٽ هەمینگوای (1899-1961) :
ئىكە ژ ناقدارلىرىن نقيسەرىت جىهانى.
خەلاتى نوبىل بو تورەقانىي ل سالا
1954 وەرگەرت ژېھر رومانا وي

قِبْلَةُ الْمُكْرَمَاتِ

(پيرهمير و دهريا). پشتی خوکوشتنا باي وي ههمينگواي بو ديلی مهی فهخارني و دئنهنجامدا بهري وي کهته هندهك کرياريٽ ب ترس و توشی رويدانهك بالهفرى و ئىكابايسگلى بوو کو پاشى ئاخقتن و بيرهاتنا وي لاواز كرن. ههمينگواي د ژيانا خو دا خودان ڪساتيهك نهههڦسنهنگ بوو و

ژ میکروبان دترسیا ههتا وی رادهی
کو نهدچوو دهستی کهمسی و بهری
خارنی کهقچک و چهتهل و کیرک پاقژ
دکرنەفه. دیسان تیسلا گەلهك بى ب
ژماره ۳ قه رستی بولو و هەر جارهکا
بیا میھمان ل ئوتىلەکى دا ۳ جاران ل
دور ئوتىلى زقريت و رازى نەدبوو ل هەر
ژورەکى نىشتبا بەلكو ب تى ل وان
ژوران ئەۋىت ھەژمارىت وان پارقە دبۈون
لسەر ژماره ۳. ئىك ژ رەفتارىت وی يېت
ئىتىكە ئەو بولو دا كوتىت نەساخ بەته
ژورا خول ئوتىلى و ل وىرى چارەكت و
دا ترسا خو ژ میکروبان ژېير كەت!!!
تیسلا بى خودان و بى پارە مرى ل ژورا
ژماره ۳۳۲۷ ژ ئوتىلا نیویورك، كومكىنا
ژمارھىت ژورا وی ژى دېيىتى ۱۵ كو لسەر
ژماره ۳ يارقە دېيىت!!!

چارلز داروین (۱۸۰۹-۱۸۸۳)

دنافبهرا سالیت ۱۸۳۶ و ۱۸۳۱ خودانی ((بیردوza و مراری)) ب ههروه ل گهمهیه کی سویاریوو ژبو گهشته کی لدور دونیایی و گهشته گزیرتا ((کالا با گوس)) کول ویری گهشته ئەنجامیت بیردوza خو و گرنە بنیاتی په رتوکا خو (بنه رهتی رفیشتا-اصل الانواع). پشتى بوورینا ۲ سالان لسهر زقرينا وي توشى نه ساخیه کی بوو و ما دگەل ههتا مرنا وي ئەو ژی سەھما ژ چولى و ترسا ژ دەمۇرۇ بهران بوو. لەوا ژی گەلهك كىيم جاران ژ مال دەردكەفت. نە ئەفە ب تى بەلى خوديىكەك دانا بوو ل سەر ليقا شويرها مala خو داكو ئەو كەسى قەستا مala وي دكەت بىينىت و بشىت ژ مال دەركەفيت بەرى مىھقان ب گەھيت. هندهك ژى دېئىن داروينى بەردمام سەھم ژ تىتەك نەپەنى هەبوو. فىنسنت ۋان گوخ (1852-1890):

فی کەسی بلىمەت نىزىكى ۲۰۰۰
کەفال و وىنەيان نەخشىرىنە و يېت
ژ هەميان ناقدارتر كەفالىت (شەقا
روھن ب ستيّرا) و (گولبەرۇز) ن..
پىتىيا بەھەممەندىيا وي ھاتىيە دەمى تۈوشى

کولافٽ عندیکه

شیرین ئەممەد

خزمەتكارهك، هەلزى چ بەرس نەبوون،
ئەگەرى بەرزبۇونا وى.
رۆز بۇ رۆزى، هەيف بۇ ھېشقى،
سال بۇ سالى، بۇ بەزىن كورتا ديار بۇو
كۈھىز نەيا خرابە و ياخىدا دار
بۇ وان. ل دووماهىيى مەزنى بەزىن
كورتان بريار دا و گۆت ل مە
نهڭىرە، ئەم خەلت د تە گەھشتىن،
بەرانبەرى ھندى دى دىارىيەكى دەينە
تە ئەو ژى ئەف گۇستىلەيە تە چ مراد
بېشىت دى بۇتە حاسلىق بىت، ل وى دەلىشى
ھەلزى چاھىت خۇ نقاندىن و ھند دىت
گازىدا داي و بابىت وى بۇو و ڪچا
خۇ ھەمبىز كر و ھەلزى چىرۇكما
خۇ بۇ وان گۆت و گۇستىلا خۇ
ژى ئىنادرە و مرادا وان حاسلىك،
ئانکو دەولەمەند بۇون و ل دووماهىيى
زيانەكە خوش پىكە بۇراند. ئەفجا
ز بەر ھندى دېيىن خودانى سەبرى بە
میرى مسرى بە!!

يا ديارە و گەلهك ب خەم كەتن ژ
ئەگەرى بەرزبۇونا وى، هەلزى ھند
دىت كۈھىز بەرلىكى ويرى بەزىن كورتن
و ھەمى خەلکى ويرى بەزىن كورتن
ب حېشقى قە بەرى وان ل ئىكودو
بۇو، بەلى ھەمى كۆم بۇون و پرسىyar
ژى كرن. هەلزى گۆت ئەفە ئەزىل
كىفە مە؟ و بەردا گرىيى و رۇندىكىت
وى ھاتە خوار، بەزىن كورتان گۆتى:
تو ياخىدا.. تو بۇچى ھاتىيە د بازىرى
مە دا.. ئەگەرەكى ھەي، چەندى
ھەلزى بۇ وان ديارىك.. بەلى كەسى
باومر ژى نە دىكىر، هەتا مەزنى بەزىن
كورتان ھاتى و گۆت ئەفە سەرى
چەندىن سالە ئەم د ۋى كولافى دا
دەرىن، كەسىكى ياخىدا نە ھاتىيە د
بازىرى مە قە ئەم باومر ژى تە ناكەين.
ئەفجا ئەم دەچارىن بريارەكى ل سەر
تە بەمين، ئەو ژى ئەوه دېت تو چەند
سالان ل دەف مە كارېكەي وەك

ل بازىرەكى بچويك كچەكە جوان
ھەبۇو، ناقى وى ھەلز بۇو، ل گەل دەيك
وابىت خۇ دخانىيەكى بچويك قە دژيان.
ھەلز گەلهك ياخىدار و خۇشتىقى بۇو ل
دەف دايىك و بابىت خۇ، ئەو مال گەلهك
دەكەي خۇش بۇون و چ كىيماسى دناف
وان دانە بۇون، بەلى سەروبەرى وان يى
كىم بۇو.. رۆزەك ژ رۆزان بابى ھەلزى
بىرىدا و گۆت من دېت ئەزىز چەند
رۆزەكان ھەوھ بەيلام ژېر ھندەك كار
من يېت ھەين و بۇ ڪچا خۇ يا جوان
ج بىنم..؟ ھەلزى بەرسە دا و گۆت:
بابۇ بۇ من كولافەكى سۆر بىنە.
بابى وى گۆت: سەرچاۋان ڪچا من.
باب بىرىكەفت و هەتا چەند رۆزىت
وى ب دوماهىك ھاتىن دا بەھىتە مال،
بەلى ھاتە بىرا وى كۈھىز دەنگىيە دەمى وى.
بەھىز نەئىنایە ژېر درەنگىيە دەمى وى.
زىشىكەكى قە كولافەكى جوان
كەفته بەر چاھىت وى ھند بەرى خۇ دا
ھېشقى و وېشقى دا پرسىyar بکەت كانى
ئەو كولاف يى كىيە، بەلى كەسى دىار نەبۇو، ئەفجا نەچاربۇو كولافى
بۇ ڪچا خۇ بىنتە مال، دەمى ھاتىيە
مال، ھەلزى و دايىكا خۇ بخىرەاتتا
وى كەھىفا وان پى ھات و ھەلزى
كولاف كەھىفا دا و دايىبایت
ھەلزى بەرى خۇ دەنگى ئەو ژى ژېر
كچا خۇ دلخۇشنى ژىشىكەكى قە
ھەلز بەر زە بۇو و خىزانا وى مەندەھەوش
بۇون، نە كولافى ديارە و نە ژى ئەو

شیدی دنہ۔!

(۵) مه‌زان ئىسىم‌اعیل گەزگۇھى

قہرہ کا لسہری گری تھیرہ کی دنافدا مری

* * *

قہرہ کا بی دھری یہ
نهزاداری و نہز بھری یہ

* * *

بەری ئەقى دەمئۇ چۈوئى
ئەو قەسرا ژتەيرەكى بۇوئى

* * *

ز شهرقه سپی و زناقدا زمه
بی کولهک و پهنجهره

* * *

بیست و نیک روزا بهزمار

* * *

دی ټه سر بیتھ ف تھیره مانہ تشتہ کی سہیره

* * *

ڙٻه رسمیت خاری ٿیکه ئهو سیچه یا نڙی ھیکه

بہرست: ہیکے

بەرئى بىندا ئاقاڭىندا جەقاڭى

وى درىز كىرىيە د دەمى تەنگاڭىدا. چەند جارا دىگەل خوه بىرىيە گەرييانا. چەند جارا زى رازىيۇونىھ و چەند جارا نە. چەند جارا قەدا قى ئىخستىنە و قەچخاندىيە و قوتايە و رەجماندىيە. ئەف كىريارە ھەمى دېنە بىرەتلىن ل دەف بچويىكى. ھەندەك جارا ئەم وەسا ھزر دىكەين كۇ، ھەما ئەو گاۋە و دى بچويىك ژىير كەت، ئەم نزانىن کو ھەر ئاخفتىنەك و كىريارەك، وەكى نەخشى دەپتىنە د ھەزا بچويىكى دا و ھەتا مرنى ژىير ناكەت.

راستە بچويىك ھەندەك جارا نەخومشىيەت خوه ژىيرا خوه دېنەن و تەعدىيە ل خوه دىكەن، كۇ دىگەل نەخومشىا خوه دا بىزىن و سەركەفن، لى د ۋى دەمى دا بچويىك تويىشى بىرىندارىيەكە زناندا يَا مەن دىن. ھوسا ڪارتىكىرنەكە ماھىز ل سەر زيانا بچويىكى يا پاشەرۆزى و سەرمەريا وى دىگەل مالا وى و زارۆكىت وى دىكەت. ئان دى ھەرب وى دەستدارى سەرمەرىي دىگەل مالا خوه كەت، ئان زى بەرۋاڦى، دى سەرمەرىيەكە باش ل گەل مالا خوه و زارۆكىت خوه كەت و ناهىيەت ئەو سەپبۈرۈت بىسىرى وى ھاتىن دوبارە بىن.

لەوا زى، داكو مە گىرىدانەكە موکوم ب بچويىكىت خوه قەھەبىت، يا فەرە ئەم دىگەلدا بىن د ھەمى دەلىقىت زيانا وان دا، پالپىش بىن بۇ وانا. وەكى د روژبۇنا وان دا، روژا دەسپىكى ھەكى د چەنە خاندىنگەمە، روژا وەرگرتا باورنامەيا، روژا خلاس كرنا زانىنگەمە. يا فەرە و گەلەك يا فەرە ئەم وەختىت خومش ھەر دىسا يېت نەخوش دىگەل بچويىكىت خوه پارقەكەين. د سوھبەت و شەرمەھ و نەساختىدا، دىسا د ھەلکەفتىت كەيىفى دا زى يارىا دىگەل بچويىكىت خوه بىكەن، ھەندەكى ز وەختى خوه بىدىنى، ژېرکو، تى ئەو وەختى ئەم دەدىنى وان، مفایى تىدا ھەي بۇ مە و وان ھەردوکا پىكەمە و قەرىزىا وى د پاشەرۆزى دا دىار دىبىت. ھەكە زى ئەو دەلىقە ژ دەستى مە چوو، چو جارا ناهىيە بەدەلەتكەن و ب مالى دەنیايى ناهىيە كرین.

رۆزەكى من كورتە چىرۇكەك خاند، ئەو چىرۇك ب ئىنگىلىزى هاتبوو بەلاقىرن، وى چىرۇك ئەز كىشامە خوه، نافەرۆكە كەن، ئەبوبوو:- بچويىكەكى داخاز ژ بابى خوه كەر، كو ھەندەك پارا بدەقى، باب ژۇنيكى ژ شۆلى

دەركەھقىتە دەرقە ژى، چ ڪارتىكىرنىت خراب ژ لايى جەقاڭى دەرقە و وى دەموروبەرى ئەو تىكەلىي دىگەل دەكتەل سەر وى ناهىيە كەن، بەلكى بەرۋاڦى، دى وى رۆلەكى باش د ناڭ جەقاڭى دا ھەبىت.

ئەو بچويىكى ئەقىنى دنابەرا دايىكوبابا دا نەبىنەت و تىر ئەقىن نەبىت ژ لايى دايىك و بابا قە، دى كىماتىتەك ل دەف پەيدا بىت و ھەر دەلىقەكا بۇ ھەلکەت، كو وى كىيماسىيە ل دەف خوه تىر بىكتە، دى بەرئى خوه دەتە وى دەلىقى و پاشى دى كەقىتە بەندە خەلەتىا، بىي كو وى گۈنەھەك د ۋى چەندى دا ھەبىت.

ئەقىن و پويتەپىكىرنا دايىكوبابا بۇ بچويىكى رىكى دروست بۇ بچويىكى قەدەكتە و باورىي دەھتى.

ھەر ژ بچويىكىنى بچويك ب ھەستىت مە بەرانبەرى خوه دەھىسىن. بلا دياركىرنا وان ھەستا نە ب پەيشا زى بىت.

Annette Kast-Zahn
يا ب ناقي (Jedes Kind kann Regeln) (lernen)
ئانكىو ((اھەر بچويىكەك دەشتىت فىلېبىتە قواعدا)، دېزىت:-

(اھوين دشىن ھەستىت خوه بى پەيف زى بىگەھىنە بچويكى، بچويكى ھەوە تەيسىندا چاھىت ھەوە دا دىبىنەت، ھەكى ھوين د ھەندەك جارا دا بەيىز ئەقىنا خوه و پىكەتەگىرىدانا خوه بۇ وى ديار دىكەن. خومتىوەركرنەكە ز نشكا قە، ئاققىرىيەكە نازك، گۈزىنەك، دەما ھوين ز دل دەستى خوه قىيداتىنەن، ئەفە ھەمى ئىكىسەر دچەنە دلى بچويكى ھەوە دا و قەرىزىا ۋى تىشى بۇ ھەوە قەدەگەرىت. بچويىكىت مە ئەو شيانا هەى كو ب گەلەك رەنگا ھەستىت باش ل دەف مە دەرىيىخن. دى دەورانەكە پۆسەتىف كەقىتە بەراھيا مە، ھەكە ئەم چاھىت خوه بۇ فەكەن (دەشىيار بىن)، دىسا ھەستىت خوه يېت باش نىشا وان بىدىن.)

بچويك چ جارا ژىير ناكەت، كا چەند جارا دايىكوبابا يېت و يارى دىگەل وى كىرىنە، چەند جارا خوه تىوەركرىيە، چەند شەقا دىگەل روينشتىنە و چىرۇك بۇ گۈتنىھ و ئىخستىتە دەنیايىكە بەرفەرە ژ ھەزا. چەند جارا دىاري بۇ ئىنائىنە. چەند جارا دەستخوشى ل سەركەفتىت وى كىرىنە و چەند جارا دەستىنە ھارىكاري بۇ

دەولەت ئەلى

د خەلەكە بۇرۇي دا مە بەھىسى ھەندەك تىشى كەريوو يېت كو كەمسىنیا مەرۆقى د نەخشىنەن. د ۋى خەلەكى دا زى دى بەردمامىي دەنەنە مۈزارا خوه. دى بەھىسى بەرھەقىكىرنا بچويكى كەھىن بۇ زيانا پاشەرۆزى و رۆل دايىكوبابا د ۋى چەندى دا.

پشتى بچويك ژ دايىك دېيت دەھىتە دەنیايىكادى و گەلەك تىشىت نوى ڪارى خوه د ژيانا وى دا دىكەن.

ژ بلى مالباتى گەلەك تىشىت دى ڪارى خوه د كەمسىنى و ژيانا وى دا دىكەن، ئەو تىشى زى دەرۈبەرى وى ل دەرقە مالىيە.

داكىو بچويك ب رەنگەكى دروست بچىتە د جەقاڭى دەرقە دا، دېتىت بەھىتە بەرھەقىكىن، زاخەكى و مەسا وەرگرت كۆپى مۇكوم بىت و ل دەرقە پىتىشى ج تىشى نەبىت، يېت كو وى دكىشىنە رىكىت خەلەت. ئەو زاخ زى ئەقەمە:- يَا ژ ھەمما فەرتىر، پويتەپىكىرنا دەيكوبابا و ئەقىنا وانه بۇ بچويكى. ھەكە بچويكى ژ دەسپىكى ئەقىن و پويتەپىدەنەك د ناڭبەرا دايىكوبابىت خوه دا دېت و دىسا زى ئەو ئەقىن و پويتەپىدەن ژ وان وەرگرت، دى ئەو ھەر يېت ئەقىنى تىر بىت و كەمساتىا وى دى يا مۇكوم بىت و دى يېت پشتىراست بىت د ژيانا خوه دا، پىتىشى ھەندى نايىت، كو بەھەقىتە رىكىت خەلەت دا كو وى خەریزى (خەریزى ئەقىنى) ل دەف خوه تىرېكەت.

پشتى مەن دېيت و ژ چارچۇوچى مالى

د خراب.
لعوا ری یا پیتھیه ئەم ڈمسپیکی بزانین، کا دئی چاوا و ب چ رمنگ سەرەدمىرى دگەل بچوپىكىت خوه كەين. بلا بىھنا مەيا فەھ بىت دگەل بچوپىكا، ناييھىن بچوپىكا سەرىەرداي بکەين، لى بلا ئەم خوه دانىنە شۇينا وان. ئەو بيرھاتىت مە بىت مە دگەل دايکوبابىت خوه هەين چ جارا ژ ييرا مە ناچن.

ھەر وەسا ھەر بچوپىكەن بيرھاتىت خوه دگەل خوه دېتھەتا كو مەزن دېت. ھەكۆ مە خوه دانا شۇينا بچوپىكى، ژنۈكىدا دئى زانىن ب رەنگەكى دروست سەرەدمىرى دگەل دا كەين.

مال و دايکوباب دەلىقى ئېكىيە، يى ڈمسپیكىدا زيانى و سەرىبۈرۈت وى بۆ بچوپىكى. جەھن ئىمماھى و پشتاستىيەتتە بۆ وى. پىتگاڭاڭىت خوه بىت ئېكى د مالى دا دەھافىزىت، داكو ئەم وان پىتگاڭا بۆ پاشەرۇزى ب ھىز بىخىن، يا پىتھىيە ئەم سەقايمىكى و مەسا بۆ بچوپىكى د مالى دا پەيدابكەين و دەلىقىت باش دروستكەين، كۆ بشىت د چارچووقى مالى دا ب ئازادى حەز و ھىۋاپەتت خوه بىنیتە دەر و ھىدى ھىدى فىلبېتى سەرىخۇيى و باومرى ب خوه ھەبىت، ھەر ژ پىتگاڭىت ڈمسپیكى بىت كود مەزەلکا خوه دا دەھافىزىت ھەتا كو وان بىرەتت ئەو ھىدى ھىدى د ژيانا خوه دا دەت. وەكى بىرەرا وى، وەكى مەرۆقەكى سەرىخو، بۆ حەز و ئەقىنەت خوه. بۆ نمۇنە، ھەكە وى خارنەك ئان بارىيەك، جلکەك بېت ئان نە، كۆ بىزىت، كۆ ئەو بىرەرا ل سەرەندى بەت، دا ل پاشەرۇزى فىلبېتى ھەلبۈراتنى.

ھەلبۈراتنى و گەنگىيە ھەلبۈراتنى:-

ھەلبۈراتنى يا فەرە، نەخاسىمە د ڈمسپىكى زيانا بچوپىكى دا، ئەو ژيانا وى يا پاشەرۇزى دروست دەكت، وەكى ھەلبۈراتنا ھەفلا، جلکا، يارىكا، ڪارىت دەستى، بەلکى ل دويماھىكى ھەلبۈراتتىت وى بىنە پالدىر بۆ ڪارى وى و پەيداكرنا پارىي ژيانا وى. لەوا يا فەرە ئەم گەنگىيە بەمەنە وان ھەلبۈراتنا و دەستخوھشىي لى بکەين، دگەل ھندى ژى زىرمۇقانىيەكى دروست ژ دويرفە لى بکەين، رىكىت راست و خەلەت بۆ دىار بکەين، دا كۆ بکەفە سەر رىكىا دروست.

ھەلبۈراتنا ھەفلا:-

پشتى مالبايى، ھەفلا گەلەك د گەنگەن د ژيانا بچوپىكى دا. ژ بەر كۆ پشتى كۆ بچوپىك ژ چارچووقى مالى دەركەفیتە دەرۋە، ئانكۆ پشتى مەلکە دېت و دەركەفیتە دەرقەمى مالى، چ ل رەندەكى بىت، چ ل خاندىنگەھى.

خوه بخوه راوهستايىت، ژ بەر كۆ ئەو دايکوباب سەنبۇلا بلنداھىي و ھېزىتە بۆ بچوپىكى.

جارەكى من گۆل دو بچوپىكا بۇو، بۇ خوه يارىك دىكىن، د ناڭ يارىكىدا بۆ جەدەلا وان، جەدەلا وان ئەو بۇو، كا باپى كى مەزنتە. ئېكى گۆت: ((بابى من ژ چىاي مەزن تەرە)) دى گۆت: ((بابى من ھندى مەزنة، دگەھىتە ئەسمانى.)).

ئېك ژ خەرىزىت ئىنسانى ئەوه، كۆ تشتا ب بىرەتتە قىرىددەت، ئەو بىرەتتەن ژى ۋەرىزىا كىريارىت مەرۆقىنە بەرامبەر مەرۆقىت دى. گۆتنا ناڭى كەسەكى ل پىش مەرۆقى، ئان دىتتا وي كەسى، ئان ھەتا جە و بىھن، ئەقەھەمى بىرا مەرۆقى ژ وان سەرەدمىرى و كىريارىت وى كەسى تىنن. بۆ مىناك بچوپىك دى بىزىت: ((ئەقەھەمكى بىھنا گۈلەقا باپى منه، ئەقەھە جەھ ئەھى من و باپى خوه تەپكانى لى كرى، ئان ئەقەھەمكى بىھنا گۈلەقا باپى منه، ئەقەھە ئەھى من و باپى خوه تەپكانى لى كرى، جەھ ئەھى من و باپى خوه تەپكانى لى كرى، ئان ئەقەھەمكى بىھنا گۈلەقا باپى منه، ئەقەھە ئەھى من و باپى خوه تەپكانى لى كرى، جەھ ئەھى من و باپى خوه تەپكانى لى كرى، و دىسا نەخوھشى و نەساختا بچوپىكى. رەنگى پىكەھەزيانى د مالى دا، ئەوه مەرۆقى ئاۋادىكتە. ھەر وەكۆ مە گەلەك جارا گۆتنا مەزنا ئىنای ((ج دچىنن، وى دەھلىنن.)).

دەسا ھەر وەكۆ زانىيى دانىماركى يى بىپۇر دوارى تاشاندى و ھارىكاريا فاميلىي دا، (يىپەر يوولJesper Juul) دېزىت: - ((ئەو رەفتار سەرەدمىرى ايا كۆ بچوپىكىت مە د ۲۰) بىست سالىيى خوه دا دەكەن، نە فەرۇزىا تاشاندىن مەيە، لى ژ پىكەھەزيانىيە د ناڭ مالى دا. ئەم ۲۴ سەعەتا د رۇزى دا، نمۇنەين (مەتلەين) بۆ وان، چ ئەم نمۇنەت باش بىن، ئان ژى بىت خراب.).

ئەف تشتى مە گۆتى ژى ژ ھندى تىت، كۆ بچوپىك د مالەكى دا دېزىت، مەرۆقىت وى مالى ھەر رۇز ب سەرەدمىرى خوه دگەل ئېك، ڪارىتىكەنەكى مەزنى ل سەر بچوپىكى دەكەن، ئەف ڪارىتىكەنە ژى سال بۆ سال قەدجەمەتىنە سەرەك ھەتا كول دويماھىي ۋەرىزىا وان دىيار دېت.

ھەر سەرىبۈرەكى بسەر مەرۆقى دا دېزىت، ھەر ژ بەرى ژ دايکوبونى ھەتا مرنى، ھەمى دەيىنە د مەزىي مەرۆقى دا و دىنە بىرەتتەن و ئەون، بىت كۆ كەساتىا مەرۆقى ل پاشەرۇزى دروست دەكەن، چ ئەو سەرىبۈر دېباش بن، چ ژى

ھاتبوو وىي وەستىيىا بۇو، ئىنا خوه ل كوركى تاچىز كر و لىيەھەيتاند و گۆتى: ((تە پارە بۇ چنە؟ ما ئەز مەسرەفا تە نادەمە تە)). پاشى پشتى بىئەنەكى، بابى گۆتە خوه: ((من بۆچىلى ھەيتاند؟ بەلکى ھەوھەجەيەكى فەر يا پىھەيى!)), ئىنا گازى كرى و گۆتى: ((تە پارە بۆ چنە بابۇ؟ كۆركى گۆتى: ((باب من دەپىيا وان پارا دانمە سەر پارىت خوه بىت من قىيىخىستىن، دا بىدەمە تە ژ پىش ھەقى رۆزەكى شۇلى تە، دا تو ئەقىرۇ بىنى ل مال، دا لگەل مە بى.)).

يا فەرە دايکوباب دگەل بچوپىكى بن، بەللى چاوا و گەنگى و ب چ رەنگى، ئەقەيا گەنگە، ھندەك جارا دايکوباب بىت ل مال ژى، بەللى پا ھەر وەكۆ نە ل مال.

لى دىسا دېزىم، كۆ (مەرمەن نە ئەوه، كۆ ئەم بىستوچار سەعەتا ب وان قە بىن و داخازىت وان، ژ بەر كۆ ئەقە ژى تىشمەكى نە دورۇستە، بچوپىكى فيلدەكتە ھندى كۆ يى سەرىخو نەبىت د ژيانى دا. دىسا ئەم بخوه، خوه و ژيان و پىتھىت خوه بىت تايىت د قى گىلەشۈكى دا ئېر دەكەن، يا فەرە ھندەك جارا بىزىنە بچوپىكى: (نە) لى دىسا بزانىن، كا چاوا وى نەاي بىزىن. د وى (نە) دا ئەم بۆ بچوپىكى دىار دەكەي، كۆ ئەم ژى د فەرين، مە ژى ھەوجەھىي و پىتىقى و تايىھەتت خوه بىت هەين، دىسا وى ژى فيلدەكتە ھندى كول پاشەرۇزى رىزى ل ھەوجەھىت خوه بىگرىت.

ھەروەك و Juul Jesper د كەتىبا خوه دا يا بناقى ئەپەر جارا مەرۆف زەلام و باب (Mann und Vater).)، ئانكۆ ((جاوا مەرۆف زەلام و باب بىت)، ئاخفتنا وى بۆ بابايدە، دېزىت: ((ادا كۆ گەرەدان دنابەرا تە و بچوپىكى تە دا بىدۇستى پەيدا بىت، يا پىتھىيە تو گەلەك و مختى دگەل بچوپىكى خوه ببۇرىنى. د تەنگاڭى و شەرەدەقا دا، دا دگەل دا بى، د لىكەنەكەننى و شەرەدەقا دا، ئىشىا و نەخوھشىا دا، دىسا د دەلىقىت خوخشىي دا، وەكى دگەل دا بى ھەكۆ جارا ئېكى سەرەدەھەۋىت. يارىا و كەھىفي دگەل بکەي. ب دل و گىان و ھەز قە دگەل دا بى دا كۆ وى تشتى بىدەپى يى كۆ ئەم بىتىقى. دېزىت تو رىكىا بچوپىكى قەكەي كۆ بگەھىتە تە و بىزانىت كا تو كى.)).

بچوپىك گەلەك ھەز ژ دايکوبابىت خوه دەكت، ئەو د چاقىت وى دا ژ ھەمى تشتا مەزنتەن و بەھىزىتەن و ھەر دەم پىكەللى دەكت كۆ بەرەقانىي ژ وى لۆكە دايکوبابىت خوه يا بلند بکەت، ھەتا ھەكە ھندەك جارا سەخەرمەتى وى چەندى بەرامبەرى دايکوبابىت

چیکرن و دیزاینا جلکا بکهنه کارئ خوه.
ههر هوسا ههر کارهکی دی نه دویره دھسپیکا
وی کاری ڙ بچویکینی و یاریت بچویکینی
دھستنگکهت.

-گلهکیا فهره ئەم گوھى خوه بدهىنه
بچويكى، رىكى بدهىنى داكو ئەمۇ زى هزرا
خوه بىرزيت. دەركەھى بۇ فەكهين كو دىگەل
مە بىكەفيتە دانوستاندىنى و نىرينا وى بۇ تشتا
وەرگرين، دا كو باورىيى بۇ وى پەيدا كەين،
دا بزانىت، كو ئەمۇ زى مەرۆفەكى گرنگە
و نىرينا وى زى يا گرنگە و ھۆسا دى وى
پالدىنە هندى كو هزرى د تشتا دا بىكت
و قەدرى هزرا مەرۆفيت بەرانبەرى خوه زى
بىگرىت.

-گهلهک جارا ئەم ژبیر دكەين کو
بچويك رۇز ب رۇز مەزن دېيت و پىشگاپىت
مەزن د ژيانى دا دهاقىزىت نەخاسمه نۆكە د
قە، دەممە دا، دەممە ئەعولەممە

ئەم ھەریى د وى ھىزى دا، كو ئەم
دایكوبابىن و ئەمەين يېت كو ھەر تشتى دزانى
و چ ھىز نادەنە سەر ھىزرا مە.

-بلا ئەم وى بزانىن، كو دەم يى هاتىه
گۈھرىن، ئەو بچويكى نۇكە نە وەكى يى
بەرى چەند سالايە، نە وەخت ئەو وەختە، نە زى
يىتەقىيەت ئىانى ئەون ئەۋىت بەرى.

نۆکه بچویك گەلهك دشەھرمزانە، ئەز
نايىزم کو دېيت رۇلى دايىكۈو بابا نەمینىت،
نەخىر، ھەر دايىكۈوبابىن بنگەھى ھەر
تشەكى بۇ بچوپىكى، بەللى ب رىيکىت دروست
يىت سەردەرىي د ھەمى دەلىقىت ژيانى دا.

-پېڏڻيئه مروف د بچويڪى بگههيت،
بهلکي يا پيٽميئه کو هندمک پينگاڻا ڙي
پاڦيڙين، دا بگههينه ومرارا ڙيانا ئهڦرو، دا
 بشيئن ب رهنگهڪي دروست هاريڪاريا
 بچويڪت خوه بگههيت.

دا کو بچویک ل پاشه روزی بیته مرؤوفه کی
باش د جفاکی دا، دفیت ب فان تشتیت مه
گوتن بهته بهره هه فکرن.

بچویک وەکو مە گەلەك جارا گۇتى،
 ژ دەمۇرۇبەرى فيلدبىت، نەخاسىمە دايىكۈپ بابا.
 ئەف فيلېبۈونە ژى ب رىيکا كىرنى تىتە نىشادان،
 نەكۈپ گۇتى.

- ئەم وەك دايىك و باب نموئىنەيىن بۇ
بچويىكىت خوھ، چ نموئىت باش بىن چ ئى يىت
خراپ.

- ههکه مرؤوفی قهدری بچویکی
گرت، د ئاختن و سهردەريا خوه د گەل دا،
ئەفه مرؤوفی ئەو فیلاکرە تىڭەما قەدرگەرتىّ
و مە بھايىّ وى ژى نىشادا و مە دو رەنگىت

دایکوبابا وهرگرتین، دمردکه‌فیته د ناف
جھاکی دا، چیئ باش بیت چ ژی نه.

- هاريکاريا مه بُو بچويكى د
هەلبزارتىا ھەۋالىت باش دا و رىزگرتىا مه
بُو قىٰ ھەلبزارتى، دى بُو وي موکومىيەكى د
كەمسىنيا وي دا چىكەت، ھەكى سەرەدمىريي ژى
دەگەل وان ھەۋالا دكەت، دى يى پشتراست و
سەركەفتى بىت و دى فىلېپەتە رىقەبەرىي د ژيانا
خوه دا. ئەقە ژى ل دويماھىي دى باوهەرىكە وەسا
دەقى، ھەكە سوبەھى بُو رىقەبەر ل جەھەكى،
ئان ژى كارەك كر، دى يى سەركەفتى بىت
د وي كارى دا. ژېھەركو دى يى ژ بېيار و
ھەلبزارتىت خوه پشتراست بىت.

همیزارتا یاریکا:-

-دیسا یاریک و هله لبڑارتا یاریکا گهلهک
یا گرنگه د ڙيانا بچویکي دا. يا کو ئهم
نهزانين ئوه، کو یاري ڙ ههمى تشتا فهرتن د
ڙيانا بچویکي دا.

بچویک د ناف یاریت خوه دا دکه فیته

گهلهک تشا د خیالا خوه دا دنژنیت و
دهه ریفیت. گهلهک هزر بو وی د ناف وان یاریا
دا پهیدا دبن. بهلکی هندهک جارا خرابکرنا
یاریه کا، (یاکو خرابکرنا وی ل دهه مه
گوننه کا مه زنه، ژ بهر کو مه پاره کی
گران یی دایه پی)، بهلکی ئهو خرابکرنا وی
یاری دی دمر گههیت بەرفرهه بیت زانینی بو
بچویکی فەکەت و دی بیته پالدمر بو چىکرنا
هندهک تشا، نەدویرە بو نمۆنە، خرابکرن و
دروستکرنا سەیارکەکی، تەیارکەکی،
بیته دمر گەھى هندی کو سوبەھى بیته
ئەندازیارەك.

ههر ووسا ياریت دی یېت لغینې، وهکى
ياريا تەپا پىا، بەزىنې، نەدويرە ل پاشەرۇزى بىيىتە
يارىكەرهەكى مەزن و ب ناقۇدەنگ. گەلەك
بچويىكا شىانىت زارقەكىرنى یېت ھەين، ھەكە
ئەم گوھ بدىينى و دەستخوھشىئى لى بىكەين،
نەدويرە بىنە زارقەكەر، ئاكتەر، دەرىھىتەر د
پاشەرۇزى دا.

هەلبۈزۈنىڭ

دستخوهشیلیکرنا مه بُو بچویکی
ههکو جلکیت خوه هلهلبزیریت، چ ژ لاین
مودیلی ڦه بیت چ ژی رهنگا، دی باومريٽ بُو
وی ب زوفقا وي چیکهين، نهدويره سوبههی
چیکرنا جلاکا بیته کاري وي.

ئان ڙی ڪچک هه کو یاریت بويکا
دکهن و خارني چيڏکهن و ڪراسکا بو
یاريکيت خوه ددورين، ئهڻ یاريکه دنيايه کا
هزرا بو وان ڦهدکهٽ. بهلكى ل پاشه روزئي

دی کهفيته بهرامبهري هندهک مرؤفیت دی،
 ئهوان ژی رولهکی گرنگ یې د ژيانا وي
 يا پاشهروزی دا ههی.. ئهو مرؤف ژی، ههقالن
 (ههقالیت رضنهکی)، ههقالیت خاندنگههی،
 رولی ڦان ههقالا ژی د ژيانا بچويکي دا ب دو
 (منگاهه): -

- ههقال دشین ب رهنگهکی باش کاری
 خوه ل سهر بچویکی بکهن و دیسا ب رهنگی
 خراب ژی. ئەم ژی وەکو مە گۆتى د مىنیتە
 سەر وان ههقالا و وى دەوروبەری ئەم ژی ھاتىن.
 گۆتەکا ئەلمانى دېيىزىت: (مرۆف نەشىت
 مالباتا خوه ھەلبىزىرت، بەلى پا مرۆف دشىت
 هەقالا، ھەلبىزىرت.).

ئانکو ھەكە مروڻ چوو دهرڻه، مروڻ
 نهچار دبیت کو د گەل ھەقالا بھیٽ و بچیٽ،
 سەردمريٽ دگەل دا بکەت، لى ھەكە مروڻيٽ
 دیت کو ھەقالى مروڻيٽ يى خرابه، مروڻ
 دشیٽ خوه ڙي دويربىخیت و خوه ڙي بدھته پاش.
 نه وەكى مالباتئه، مروڻيٽ بقیٽ و نهقیٽ ئەوه
 مالباتا مروڻيٽ.

گهلهک جارا بههسىّ هەڤالا تىّتە كىن د
ناڤ سوھبەتىّت رۆزانە دا. بۇ نمۇنە دىي بىرzin:
(اھەكە فلان كەسى تىكەلىا هەڤالىت باش
كريا دا ئەو ڈىرىي باش بىت.).

ئان زى: ((هەقالىنىا مەۋھىت پويچ دكەت،
لەوا ئەو زىيى پويچ بۇوى))

ئان زى: ((هەقالى قەلى نىكلى وى ھەر
يىت گوئى را)). و گەلهك نمۇنیت دى يىت
ھۆسا.

د گوټا دا. ئهف گوټیت ئهلمانا دیېڙن:-

۱۱) ههقالهکی باش چیتره ژ سەد مرۆڤیت
 مرۆڤی (ا)

دیسا دبیژن: (بی برا مرۆڤ دشیت بژیت،
 بەلی بی هەقال، نه)

دیسا دبیژن: (هەقال ژ ئاگر و ئاف و
 نانا فەرتە))

دیسا ل سهر سوھبہتا کارتیکرنا همقلالا
ل سهر مرؤوفی گوتھے کا ئەلمان دیسا دبھڑیت:
(«خودی من ڙ هه قاليٽ من بپاريزيت، دوزمنا ئەز
بخوه دشيمی»)

نام زی دبیرن: ((نهو که سی و هکی همه فال
بکیر نه هیت، دی و هک دو زمن گله ک خرابیا
که ت))

ژ بھر هندی ئەم نەشیئین بیزین کو سەدی
سەد هەفلا و دەورو بەری چ کارتیکرن ل سەر
کەسینیا بچویکی نىنە. چنکو ھەر کەسەك
ب خاسله تیت خوه ۋە يېت کو ژ قەریزَا تاشاندىنا

دى ئەم خوه ئېخىنە د مەرافەكى دى دا، بەلكى ئەو دەلىقە بىنە ئەگەرى چاققەكىدا مە ل سەر راستىيا مە و خەلەتىيەت مە دروست دىكەن، بەلى پا ھندەك جارا ئەو تشت ئىدى فايىدە ناكەت.

- نە بەس ئەم دىشىپن تشتا نىشا بچوپىكا بىدەن، بچوپىكا زى شىياتىت ھەين خەلەتىيەت مە نىشا مە بىدن. *Jesper Juul* د كىتىبا خوه دا ((*Mann und Vater sein*)) سەرەتاتىيەكى ل سەر قىچەندى قەدگىرىت و دېيىزىت: ((ئەز بخوه بابهەكى نە باش بۇوم دەھردو سى سالىت دەسىپىكى يىت زيانا كۆرى خوه دا. ھەركاڭىف من قىرى و ھەوارىلى رادھىلەن. ھندى زنا من ئەز تەمبى دىكەن، من گوھى خوه نەددايى و ئەز ھەر مامە ل سەر ئېكۈدۈوا خوه دىگەل كۆركى، ھەتا رۇزەكى كۆركى سى سالى ھندى شىاي ز بنى پىا قىرىيەك ل من راھىللا و گۇتە من: بەسىسى! ئىنا وي گاڭى ژۇبىكى ئەز شىام بەسىكەم و گوھى خوه بىدەمى. ھىدى ھىدى من ل وى من سەرەدەريا خوه گوھرى.. و ئىدى من ل وى نەكىرە قىرى. كۆرى من ھارىكارىا من كىر، كۆئىز بىمە مەرۆقەكى مەزىن، وى ھارىكارىا من كىر، نە كەسەكى دى).

نە بتىن بچوپىكىت مە ھەوجەيى مە نە، ئەم زى ھەوجەيى ھارىكارىا وانىن د زيانى دا.

- بچوپىكى نۇمەتكە بۇ دايىكوبابا و بەردموايمىا وانە، ھەرۋەسا مالبات زى جەن ئېمماھىيىن و بىنەجهىيى بۇ بچوپىكى، ئەم بەھەشتا وى.

- ب سەرەدەريا بىنەتارى وى ل سەر رەھتىي و زانىنى، دانۇستاندىن و خۇمشىا پىكىڭەزيانى د مالى دا، دى شىيىن نەنۋىت باش بەرھەقكەن، دا جڭاڭەكى باش و موکوم ئاڭاڭەن.

زيانا خوه ب رەنگەكى دروست بىرېقە بىمەت.

يا كۆئىم ھندەك جارا نەزانىن، ئەم، كۆ رەنگى سەرەدەريا مە دىگەل بچوپىكىت مە، ھزرا وان ل سەر مەلت و كولتۇرى وان دروست

دەكتەت و ئەف ھزە زى:

- ئان دى يَا باش بىت و دى جەن سەرەلندىي بىت بۇ وان، كۆ ئەو ژ فلان مالى و فلان مەلتىيە (ھەكە دايىكوباب و بىنەمال يَا باش بىت د سەرەدەريا خوه و رەنگى زيانا خوه دا و مەلت و كولتۇرى خوه د قى سەرەدەريي دا ب رەنگەكى جان نىشا وى بىدن).

- ئان زى دى ھزەكە خراب بىت (ھەكە نەنۋىت خراب د مالى دا و د جڭاڭاكا بچوپىكى دا ھەن، ھندەك جارا دى بىتە ئەگەرى ھندى كۆپۈك خوه ژ جڭاڭاكا خوه و مەلتى خوه بىدەتە پاش و ژى دۈرۈكەقىت، ژ ترسا ھندى كۆپۈكەقىتە د تەنگاڭا دا و ب قى رەنگى دى يَا بىزەمەت بىت كۆئىم شىيىن ب خوه نفس بۇ نفس قەگوھىزىن و بىپارىزىن.

- ل دۈيماھىي:

- دەنگى بلند چافا تارى دەكتەت و ھزىرى كۆزە دەكتەت و رىكال بەر مەرۆقە بەرزە دەكتەت. بلا ھندەك جارا ئەم دايىكوباب خوه تەحل و ترش بىكەن، لى بلا ئەو گاڭ بىت، بچوپىكى شىن بىكەن، لى بلا ئەو گاڭ بىت، بلا ئەم رەنگى خومىي جان و تاما خۇمۇ دايىكوبابىنى ل دەفت بچوپىكىت خوه بەرزە نەكەن. ھەمى تشت بلا ب رەنگەكى رۇن و ئاشكەرا بۇ بچوپىكى بېھىتە دىياركىن، دۈر ژ ھەوارى و قىرىي، بچوپىكى زى مەرۆقە ھەستىت ھەن، ھندى تەحەملى بىكەت، دى گاڭەك ھىت دى ل بەرانبەرى مە راومىتىت و دى ب رەنگەكى بەرمەقانى ژ خوه كەت و ھىنگى،

باومرىي دانى، 1. باومرىيا وى ب مە وەك دايىكوباب و نەنۋىت باش،

2. يَا دووئى زى، باومرىيا وى ب وى، ب بەھايى وى و ھەبۈونا وى.. ھۆسە دى بەھايى مە د چاققىت وى دا مەزىن بىت و دى بەھايى خوه زى زانىت. ل سەر قىچەندى، دى قەدرى مە زى كەرىت و د قى چارچووقى دا، دى قەدرى خوه زى زانىت و پارىزىت. ئەف ھزە زى دى بىتە ئەگەر كول دەرفەي مال زى يى گرافى بىت و بەھايى خوه و تەخوبىت خوه بىزانىت.

- دەستخۇوشىلىيڭىرنا مە بۇ سەرەكەقەقەتىت بچوپىكى، (ب رەنگەكى وەسا كۆ، ئەف دەستخۇوشىلىيڭىرنە نە بىتە ئارمانج ل دەفت بچوپىكى دەما كارەكى باش دەكتەت، لى بىتە پالدىر بۇ وى، كۆ خوه پېشىپەخت)، ئانكۇ، نەكۆ باشىي بىكەت، دا كۆ ئەم ئەمفەريا ل وى بىكەن، بەلكو ئەمفەريا مە بۇ وى، وى پېتىر سەرەپەخت، چ د خاندى دا چ زى د كارەكى دا. ژ بەر كۆ ھەكە ئەمفەرى بۇ ئارمانجا وى، دەما ئەمفەرى خلاس دىن، ئىدى كرنا تشتىت باش زى دى ل دەفت بچوپىكى خلاس بىت. دى مەسەلە بىتە دان و سەنان، دى بىزىت، ((ما ھەكە كەمس دەستخۇوشىلى من نەكەت، ما بۇ چىيە ئەز باشىي بىكەم))

- ديسا ھارىكارىا مە بۇ وى د وان ئارىشىت د كەفەنە راستا وى، ب دەمكى فەرە و ب رىكال لېپرسىنى، كا ئەگەرىت وان ئارىشىا چنە، و كا ب چ رەنگ ئەم دىشىن ھارىكارىا وى بىكەن بۇ نەھىلەنەن وان ئارىشىا.

- ب چ رەنگا بچوپىكى نەھىلەنە بىت د ناف كىلەشۈكە زيانى دا. ھارىكارىا مە بۇ وى د دەسىپىكى زيانى دا و فيلەكىرنا وى، كۆ يى ئاڪتىف (يى ب قەزىن بىت) بىت و بشىت راومىتىتە سەر پېت خوه، دى بىتە ئەگەر كۆ

1. *Annette Kast –Zahn* (ئەنتىتا كاست- تساھن). بىسپۇرەكائەلمانە. دېلۇما زانسىت دەرۋۇنى يَا وەرگەرتى . شىرەتكارە د وارى تاشاندىن و ھارىكارىي د چاوانىا سەرەدەرىي دىگەل بچوپىكى دا. گەلەك كىتىپ ل سەر قان باپەتا يىت نەپسىن ئىل ژ وان، كىتىبا وى (Jedes Kind kann Regeln lernen) يَا من كىرىي ژىيەر بۇ نەپسىندا خوه . ب.پ. ٩٢.

2. كورتە چىرۇكەك ب ئىڭىلىزى د فيسبوكى دا ھاتبۇو بەلاف كەن. دەستخۇوشىلى ل وان مەرۇقا دىكەن، ئەنۋىت تشتىت ب مە باھەنەن.

3. *Jesper Juul*: زانىاھىكى دانىماركى يى بىسپۇر د وارى تاشاندىن و ھارىكارىا فاملىي دا، وى گەلەك كىتىبىي ل سەر قىبا نەپسىن ب.پ. ١٩.

4. *Jesper Juul* ھەر ژىيەر بەرلى.

5. ژ گۇتىتەن مەزىنە يىت ئەلمانى.

6. ژ گۇتىتەن مەزىنە يىت كوردى.

7. ژ گۇتىتەن ئەلمانى يە.

8. *Jesper Juul* ھەر ژىيەر بەرلى ب.پ. 33.

شەرم و رىز ز مال بابى ھندەك كچا ز مافى وان بى بهەر دكەت

ھەلبژارتىن و دانا برياران ب رەنگەكى كەسى دھىت، كو ئەو مافى ژنى يە و نايىت بھىتە بەرزەكىن و مافى بى بەھەركىندا ژنى د ميراتى بابى دا هەتا نوكە برىزەكە مەزن دھىتە خارن و رىزەكە مەزن ژ وان كچا بى دەنگ دەمینن ژ بەر شەرم و رىزا مال بابا خۆ، نەكۈر ژى تورە بىن، يان دىگەل نە ئاخىن و ئەف حالته گەلهك چى بۇويە و ھندەك ژ وان هەتا رۆزا مىرنا خۆ ژى نەفيایە دىگەل خويشكىت خۆ باخىن ژ بەركو گونەها وان ئەو بۇويە بەھرا ميراتى خۆ ژ برايىت خۆ وەرگرتىيە .

ژنهكى بى بەھەركىرى ژ ميراتى كو نەشىايە هەردىسان نافى خۆ ژى دياركەت دېيىزىت:- ل دەمى پارۋەتكىندا ميراتى، برايىت من بدرىزى سوحبەت ل سەر وى چەندى كىربوو و خۆ كر بۇونە ئىك كو بەھرا خويشكىت خو نادەينى ژ بەركو ئەو دشويكرينە و ب مال و مىرن و نە مەجبورىن مالى بابى مە بۇ بىيانىا ب چىت، ھەمى دەما ئەو ئاخىتە ل سەر ئەزمانى من بۇ كو بىزىمى ما ئەم ژى نە كچىت وى بابى نە؟ و بۇچى..؟ما ھەۋىئىنېت وە ژى نە كچىت خەلکى نە و بىيانى نە، يان ھەما ب كورتى بلا بىزىن ھوين كچن و بى بەھانە و چ ھېجەتا نەگەن. بەلى يَا ژ خۆ بۇ و من گوت بلا برايىت من ژ من عىچىز نەبن مە چ پارە و مالى دونىايى نەۋىت، بەلى نوكە گەلهك جاران ئەز بخەم دكەقىم و دېيىزىم برايىت من غەدر ل مە كر و ئەم بى بەھر كرىن و ئەو زارۋاك و مالىت خو يى خوشىا ب

رموايە، بەلى ھېشتا دناف جڭاڭى كوردى دا مافى وى يى ميراتى دھىتە خارن لزىر نافى عەدەتا و شەرمما ژ جڭاڭى و مال بابى.

ھەر دەمى سوحبەت ھاتە سەر مافى ژنى، ئىك سەر ھەزرا مەل مافى ئازادى و

ب:- دېيىزىن صدقى

مافى ژنى دميراتى بابى دا دىگەل وى چەندى كو قانۇن و ئايىن دىكاراندىنى لى دكەن و دىاردەكەن كو مافەكى

گڭاشتىن كو خۇ ژمیراتى بىن بەھر كەت، وي دەمى دروست نىنە و كچ دشىت گلىنامەكى ل دادگەھى قەيد كەت دەرى برايىت خۇ كۆ يا هاتىه بىن بەھر كرن ژمیراتى، ژېھر كو ئەفە مافەكى وى يە و نايىت چ جوداھى بەھىتە كرن دنابېھرا ئىنى، يان زەلامى بۇ میراتى هەردو رەگەزان ب دروستى ژلايى قانۇونى و ئايىنى فە ب دروستى مافى ھەردويان هاتىھ دياركىن ژېھر ئەفى چەندى پىددىقىھ ئەف مافە ژكچى نەھىتە خارن و ب دروستى مافى وى زى بەھىتە دان.

ئىنەك:- برايىت من گوتىن خويشىكتى مە شويىكىرىنە ئەم نە مەجبورىن مالى بابى مە بو بىيانىا بچىت.

قەكولەرمەكى جڭاكى:- ھەبۇونا عەقلىيەتا زەلام سالارى دناف جڭاكى كوردى دا ئەگەر بىن بەھر كىرنا ئىنى يە ژمیراتى بابى.

پارىزمرەك:- كچ دشىت گلىنامەكى ل دادگەھى دەرى برايىت خۇ قەيد بکەت ھەكە هاتىتە بىن بەھر كرن ژمیراتى ل بن گڭاشتىن.

زى پىددىقىھ ئىن بخۇ قەبىل نەكەت و ھەر مالباتەكى ميرات ب دروستى بەلاف نەكەت، دشىت ئىن ھەبۇونا خۇ ل وي دەمى ب سەلمىنەت كو ئەھۋا يەھى و داخازا مافى خۇ بکەت و بىن دەنگ نەبىت.

دا كو مافى چى د قانۇونى دا بىزانىن پارىزمر بەھجەت زىبارى دىاردىكەت:- ل دويف قانۇونى كەمس نەشىت چى بىن بەھر بکەت ژ میراتى و كچ دىيىتە ميراتگەرە بابى خۇ، ئەگەر باب مر كچ دى بەھرا خۇ و مرگىرىت ژمیراتى ل دويف پارقەنامى كا چەند دكەفيت بۇ چى دشىت بەھرا وى بەھىتە دان، و ئەگەر بەھرا وى نەھاتە دان وي دەمى كچ دشىت داخازا راستەفەكرنا وى پارقەنامى بکەت بۇ دادگەھى ب سەلمىنەت ل دويف گرۇقا كو ئەھۋى ميراتگەرە نابىت بەھىتە بىن بەھر كىرنا، پارىزمرى گۆت زى ژېھر كۆ ئەم جڭاكەكى عەشائىرى نە گەلەك جاران كچ بەھرا خۇ يە میراتى بۇ برايىت خۇ دەھىلىت ب ئىراداخۇ، ئەفە زى چ ئارىشە نىن ژلايى قانۇونى فە، لى ئەگەر ب زۇرى كچ ئىخستە بەر

مالى بابى مە دېھن، ب تايىھەت بابى من گەلەكى حال خوش بۇو و گەلەك مال ل دويف خۇ ھىلابۇو و ئەم ھەردۇو خويشىك دكىيم حالىن.

ھەر ل دوور بابەتى و ئەگەرىت بىن بەھر كىرنا چى ژ میراتى بابى دناف جڭاكى كوردى دا ۋەكولەرە جڭاكى (سەعید بارانى) دېزىت :- ژېھر چەند ئەگەرەكان ئەف چەندە دروست دبىت خالا ئىكىن ئەوه جڭاكى مە عەقلىيەتكا زەلام سالارى ھەي، ھەر دەم دشىت ئىن بەھىتە بىن بەھر كىرن ژمافيت خۇ و ھەردەم ب پله دو تەماشەي ئىنى دكەت، نەبۇونا رەوشەنبىريەكى دروست دناف جڭاكى دا ب رەنگەكى تەقايى گۈ وى ھەزىز بکەت ھەمى مەرۆف وەكى ئىكىن و چ جۆداھى نىن چ زەلام بىت يان ئىن بىت، و باوھرى ب وەكەھقىي، ئەف چەندە دناف جڭاكى مە دانىن، و گۆت ئەفە گونھە و غەدرەكە مەزىنە و ھەر دەم ميرات ب دروستى نەھاتە بەلاقىرن، ئەھۋا مال دى تىك چىت و ل دوماھىي زى و نە وەكەھقى دى كەھقىتە دناف گەھىت جڭاكى زى، ھەبۇونا ميراتى بەھىتە گەسان وەكى ئىك بىن جوداھى، ئانكۇ ھەبۇونا دادپەروھىي و مەرۆقاھىتىي دكەھىنەت دناف جڭاكى دا، ژلايىكى دېشە بارانى نقىنك ل وان جەھان گرتى، ئەھۋىت ب ناقى ئىنان دئاخىن و دياركىر كو ئەھۋا نەشىيانە گڭاشتەكە بەھىز بکەنە سەر جڭاكى بۇ ھندى ئەفە مافى بۇ ئىنان بىزقىرىن و ئىيدى ئىن نەھىتە بىن بەھر كرن ژمیراتى، نە ئايىن، میراتى بۇ چى نە قانۇون، نە ئايىن، رى نادەت، لى جەھى داخى يە ھندەك عەدەتىي ڪلاسيكى يېلت مللەتى مە وەكەھقىي ھەتا نوكە گەلەك مالبات میراتى ئىنى نەدەن، چارەيا ئەفچىرى

خۇ گوشتىدا دونيائى دەيك و بابىت

خۇ ئى گوشتىن

نهشىن بى ھېبۈونا وي ئارام بىهەن.
ل روزا ۱۵ - ۲ - ۲۰۱۴ ل بازىرى
عەفرىن دونيائى زيانا خۇز
دەست دا و خو دىكۈزىت بى كو
ھىزرا تىشەكى بىكەت، يان يان
مۇرۇقىت پشتى وي دەمینىن، د زيانى
كارتىكىرنەكەن نە باش دىكەت و
حەتا حەتا دى مەنیت، حەتا مەننى،
خودايى مەزن و دلوغان تو ئارامى و
تەحمولى بىدەيە دەيك و بابىت دونيائى
و ھەمى حەزىكىرن وي، دېزىيەكى
بچويك چوو و دلوغانىي ب خۇ نەبر،
مۇرۇقىن د زىيى بچويك دا دەمما كو
ھىزرا مەننى دىكەن ل بن ناقى وەلات
پارىزى شاشىيەكەن مەزىنە، چونكى
ھېشىتا نەشىن بىريارا زيانا خو بىمن،
و ياراست و دروست چىيە، و پىددىقى
كەس ل پىش چاھىن وان زيانى
رەش نەكەن، چونكى ئەو پاشەرۆزى
وەلاتىنە، و چجاران وەلات نە پىددىقى
بخو گوشتىن يە، بەلى پىددىقى ب
پاراستا وي ژەمى لايادىن فە، نە تەر
وەشك پىكەت بىسۇزنى.

ب ۋى رەنگى دونيَا بۇ سەدەمما
گوشتىدا خۇ و دەيك و بابىت خو
ھىلان بتنى وەسىرەت مانە د
دلى وان دا، و ھەر رۆز چاھىن خۇ
فەدەكەن و ل دونيَا دەلال دىكەن،
يا بەرزەيە و چوو و چجاران نا زېرىتە
ۋە، مخابن تە روندىكىن چاۋان
ھشك كەن، و دەيك و بابا لال
كەن، ھەمى كەس ب حەسىرتا
خو ھىلان، خودى تە بەھەشتى خۇ
شاد بىكەت.

ھەميان حەزى دىكەر و يا چالاك بو
د بوارى ژنى دا، و گەلهك جاران
كەسىت ل ژىيى وي داخازا پىك
ئيانا زيانا ھەۋىزىنى دىكەلدا
دىكەر، ژ بەر جانى و زىريما وي د
رموشى سورىي ياشان چەند سالان دا
بەر ب خرابىي د چوو و ڪارتىكىرنا
خول سەر ھەمى گەھىت زيانى
دىكەر ل سەر ھەمى مروۋان، و چ
تىشت وەكى خو نەما، و ب سەدەمما
رموشى رۆزئافا مالباتا دونيائى دەپىا
مشەختى باشۇرلى گوردىستانى بىن،
چەند جاران خو بەرھەقدىكەن،
بەلى بىريارىن خۇ دىكۈھارتن ژ ترسا
نەكۆ ب رىقە بهىن گەرتىن ژ ئالىي
ھەر ھىزەكەن ھەمى و زۆردارىي ل
كەچا وان بىكەن، يان بىگەن يان
بەھىتە دزىن، يان بەھىتە گوشتىن ژېھەر
قى ئىكى ب مەرجىت زەممەت
رازى بۇون بۇ پاراستا زيانا كەچا
خۇ.

رۆز دەربىاز بۇون، دەيك و دونيَا
ھەرگاڭ دىكەل ئىك بۇون، و
دەھەمى خەباتىن وەلات پارىزى دا،
چ جاران دلى وي نەھىلابۇون، و
دىتىن وي بەرچاڭ دىكەن، وریزلى
دەگەرتىن، بەلى مخابن و ملىيون جاران
مخابن، د چىركەكى دا دونيائى
ھەمى حەزىكەن دەيك و بابا و ھەر دو
برا و ھەر كەسەكى نىزىكى وي
و ھەزىكىرنىت خو بجهىلان، و ھىزرا
زەممەتىن دەيك و بابىت خو نەكەر
كەن چەند حەزى دىكەن و بى وي
زيانا وان گەلهك ب زەممەتە، و

سەيران شىفە

دونيَا كچا ھەقىدە سالى بۇو،
و ل قوناغا سىي ئامادەمىي بۇو، ژ
رۆزئافايى گوردىستانى بۇو و كچا
ئىكانەيا يادەيك وبابا بۇو دىكەل
دۇو برا، زارۇكە مەزىنە خىزانا خۇ
بۇو، كچەكەن گەلهك خومشك
و جوان بۇو، مروۋى د گوت
خودى ئەو تايىبەت دروست كر بۇو،
گەلهك ژير و زىرەك ژىھاتى بۇو،
و گەلهك يادى خۇ رازى و ب باومر
بۇو و ھىزىن وي ژ زىيى وي مەزىنتر
بۇون و ل بەرامبەرى ھەر تىشەكى
ب وىرەكى پى رادبۇو، و يادى دروست
بۇو دەھەمى د كىريارىن خو بىيىت
زيانى دا، كچا نازدارا مالباتا خو
بۇو، وي چ قىيابا يى بۇ بەرھەقبۇو
و ھەمى پىددىقىن وي د حازربۇون،
دەيك وبابى وي گەلهك خەما وي د
خوارن كوچ جاران دلى وي نەھىلەن،
و پەيوەندىيەن وي دىكەل دەيك و
بابا وەكى ھەقالىن ئىك بۇون، يادى
دل نازك و دلوغان بۇو، و دەھەمى
وارىن زيانى دا يادى سەركەفتى
بۇو، و خودان شىيانىت مەزىن بۇون
وەك ماموستايى زمانى گوردى،
ستران، ژەنینا سازى، زانىارى ل سەر
كومبيوتەرى، و د ھەمى قوناغادا يادى
ئىكى دەركەفت ل ناڭ مەرجىت
كەن رۆزئافا تىدا زيان دىكەت، و
تەقى ھەمى خەباتىن گوردىوارى
بىيىت رۆزئافايى گوردىستانى بۇو و

زەلامىٰ من بۇ

من يى باش نىنە

و باودى ب من

ناھىت

چارادى

خانما ھېرزا:

پشتى مە چىروكَا تە خواندى بۇ مە ديار بۇ كۈ تو تە خەلەتىهك د ژيانا خۆدا كىريه ئهو ژى نەگوھداريا دايىك و بابا، دېيىمە تە و هەمى خواندەقانَا كۈ نەگوھداريا دايىك و بابان گەلەك خراپىا خۆ ھەيە. ھېقى دىكەم ج كچ ئەقى نەكەن يَا تەكىرى، ئىك تو ھەولىدە گومانى ل دەف زەلامى خوه نەھىلە و باومرىيەك بلا پەيدا بىت، دەمى سەح دىكەتە تىلەفونا تە ب نورمال وەركەر، بىرئى ئەف تىشەكى باشە تو دىكەى و گروقا ھندى يە تو حەش من دىكەى، دەمى ئەو يى ئارام تىبىكەھىنى و بىرئى ئەف كىريارا تو دىكەى دىگەل من ئەو ژى قوتانە، تىشەكى خەلتە دەقىت تو دەست ژقى كىريارى بەردى. ھەولىدە نەچە مالا باپى خۆ، چەمكى تە گوھداريا وان نەكىرى، يان ئەگەر تو چووى نەزەرقەھە تە مەرجىت تە بجه نەئىنت، ھەرومسا ھەولىدە ھەزىزىت زەلامى خۆ بىگۇھورە و بىرا وى ل بىرەتاتىت خوش بىنەقە بىتت ھەوھ پىكەت بۇراندىن، بۇ دىياركە ئەگەر ھوين ژىڭ قەبۇون ھەردوو زارۆكىت ھەوھ دى بنە قورىان ھەزرا خۆ كوشتنى نەكە، چەمكى خۆ كوشتن چ ئارىشا چارە ناكەت و زارۆكىت تە دى مىنە بى خۆدان، سەبارەت بەردانى تىشەكى خەلتە ھندى تو بىشىن بەحسى ھندى ل دەف زەلامى خۆ نەكە، ھەر گاڭا تە ئەف سوچبەتە كەر ھوين دى ل بەر ئىك رەش بىن. ئەگەر ئەف ھەولىت تە بى مەفا بۇون ھەولىدە كەسەك ژ مەرۆقىت وى كۈ ئەو شەرم ژى بىكەت بلا ئارىشا تە چارە كەت، ئەگەر ئەقە ژى مەفا نەبۇ تو دىشى ئارىشا خوه بىبىه رېقەبەریا دژوارىي كۈ چارەكەن بەرى ئارىشە بچىتە دادگەھى.

بەرسەدان، قەكۈلەرئى جەڭاڭى عەبدۇلجمەبار
عەبدۇلرەحمان

Civaki_silav@yahoo.com ئىمایل

ئارىش

زەنەكى ۲۷ سالى مە و ئەقە ۳ سالە من شوبىكىرى و من دوو زارۆك ھەنە من و ھەقىزىنى خوب عەشق و ئەقىنى مال پىڭ ئىنایە و ئەو خودان كارە، بەلى بەرى ئەز شوى پى بىكەم قەت بىللى دايىك و بابى من و مالباتا من نەبۇ، چەمكى وان دويىچىن كەرىبۇ دىزانى نە ژ مالەكە باشە و يى بى رىز بۇ كۈ ھەكە ھوين من نەدەن دى خو كۆزىم، يان سۆزىم و ھەندەك جاران من ئەو بىزاف ژى دىكەر لەوا بابى من نەچار بۇ و رازى بۇ ئەز دامى، بەلى نوكە ئارىشا من ئەوھە زەلامى من قەت يى بۇ من باش نىنە و باومرى ب من ناھىت، ھەتا سەح دىكەتە تىلەفونا من كا كى پەيەندى ب من كرى، ھەرومسا سەرا ئارىشىت بچويك من دوقۇتىت و ب قاوىشى و چەندىن جارا ئەز چويمە مالا باپى خو وان، بەلى ھاتىيە بىۋىش منرا و ب ھەر حال ئەز رازى بۇيىمە بىزقىرم مال ژېھر زارۆكىت و ب راستى باپى من كەسەكى گەلەك باشە و بەرەقانى ژ من كرى، بەس مخابن زەلامى من ھەر پاشخۇقە ناچىت و ھەندەك جاران بىزاقا خو كوشتنى دىكەم و ھەندەك جاران ژى ھەزرا بەردانى، بەلى دەيىنمە راومىتىيابى ھەم دىنادەم ژېھر زارۆكە خو بىكۆزىم ھەم ژى نەشىم خۆ تەلاق دەم ژېھر باپى خۆ چەمكى نەشىم روپى خو لېھرامبەر باپى خو بىبىن من ج خوشى نىنەن، ھېقىيە ھوين بىزەنە من كا ئەز ج بىكەم، چەمكى من ب دەستىت خۆ ئاڭر يى بەردايە دەھمانا خو...!!

دو برا كەنالىكى تىقىي چىدىكەن

سيستەمى مە HD يە. و لدور پرسىيارا ناڭىرنا كەنالى ب حەداد و بەرنامىت كەنالى ئازاد حەداد دېيىت: گەلەك، برايماران زى ئەف پرسە ژمەكريە، بەلى پشتى چەندىن دانوستاندىدا دەگەل هەقال و روشەنبىرىت دەۋھەرى ئەم گەھەشتىنە رىككەفتەكى كو قى ناڭى لى بدانىين ژېرکو ژكەقىدا ئەم بنەمالەكا ناڭدارىن و بنەمالا مە كارى حەدادىي، ئانكۇ ئاسنگەرىي كريە و هەتاڭو گەھەشتىه باب و مامىت من وتاڭو نوكە زى ل سەر كارى خو دېردمامن و مە گەلەك خزمەتا خەلکى دەۋھەرى ياكى، ئەف كەنالە زى ھەر بۇ خزمەتا دەۋھەرا ئامىدېي ب گشتى يە و دى دېردمامبىن ل سەر خزمەتكىدا وان. نوكە ئەم ل قوناغا دە سىتىپكى يە، ئەم وىتىت سروشىتى يىت دەۋھەرى و رىكلاما بۇ وان كەسان دەكەين ئەھۋىت رەگەزnamىت خۇ بەرzedكەن و ئەگەر كەسەك ل دەۋھەرى بچىتە بەردىلوغانىدا خودى ئەم خەلکى ئاگەهدار دەكەين

ئازاد و رزگار محمد حەسەن، خەلکى سەنتەرى ناحيا شىلادىزى نە و دوو برايىت داهىنەر و بەھرمەندن، ھەر ژزارو كىنيا خۇ تاكو نوكە قىانا داهىنائى ھەبۈيە دەگەل پىشكەفتا تەكەنلۈزىايى ھەقال بۈونىھە دەستقەدانا ئاميرەيان كريە و رابوونىھە ب چاڭكىدا ئاميرەيت سەتلەلاتى و بەرمەجەكىن و داناندا تلسىران و ھەمى رەنگىت موبایلان و نوكە زى شىايىنە كەنالەكى تىلەفزىيونى ب ناڭى حەداد TV دەۋھەرا ئامىدېي دروست بىكەن ژۇ پەر زانىنا قەكىن و دروستكىدا قى كەنالى، سىلاقى ھەۋدىتەك دەگەل ئازاد حەداد رىقەبەرى كەنالى كريە و پەر پىزانىنا بىزانە.

(ھەندىد گۆھەزى)

چاوا ئەف ھزرەل دەف ھەۋە پەيدابوو كو ھوين قى كەنالى ۋەكەن..؟ ئازاد حەداد: ھەر ژزارو كىنيا خۇ من قىان ل سەر ۋەكەن كەنالەكى ھەبۈو و ھەمى دەما من ل سەر كاغەزان حەداد تى قى دەنخىسى و ھەتا كو ئەز گەھەشتىمە ئارمانجا خۇ، ئەبوبۇل دەستپىكى من و برايى خۇ بىرىكى CD يى مەشقەك كر و ئەم شىايىن وەشانا كەنالى خۇ بىكەين بۇ ھەياما دوو سى ھەيقان و مە ستران و قەلمىت كوردى و بىانى تىدا دوھشاندىن،

بوج

كىقزال: (ۋۆزىت سەركەفتىدا تە كەلەك يىت نىزىك بۇين، فو بەھەف بىكە بۇ سەركەفتىدا مەزن.

شىز: ھەكە دەقى ھەيقىدا فازگىنىت تە هاتىن، يَا دوو دل نېبە و راىي بىبە و بازارە ھەر بازارى ئىكى يە.

كەن: فو باش بىناسە و حاشاتىي ل ئەسلىن فو نەكە و ئەقە دى بىتە كلىلا ب ھىزىكەن كەسىنىدا تە.

كاف: نوكە ئەو دەپ ھاتىدە تو وى نەپەنلى ئاشكەرا بىكەي و سەركەفتىدا تە تىدايە.

كەن: ئەو ھزرا تە دىكەن كەن دەجەن فۇدا بۇو، فۇ گىرۇ نەكە و وى ھزىز بىكە كار.

جىمىك: كەلەكىن ل فو ھشىاربە، چەمكى تو ھندەك تىشتا دەكەي دلى يىت دىتەل تە سار دىتت.

پیشکیشی ریشه‌بیریا ناحیا شیلادزی و قائیق‌قامیا ئامیدیی کریه و بخوشحالی قه وان ژی برىکیت خۆ هاریکاریبا مه کریه بو وبرگرتنا موله‌تی و ئەم بەردموام دویچچونی دکهین بو وبرگرتا وان و هەرومسا ئەم برىکا گوڤارا سیلاف ژی دووباره داخوازی ژحکومهتا کوردستانی دکهین کو موله‌تا فەرمى يا کارکرنی بدمەنە مە داکو چ ئاستەنگ نەکەقەنە دریک مە دا.

ئازاد حەداد: مەرمە بتى خزمەتكىرنا خەلکى دەفھەری يە تانکو نوكە مە چ وەشانىت راگەهاندى ل دەفھەرا شیلادزی نىن و خەلکى شیلادزی و دەفھەرا ئامیدىي ژی ب گشتى هەزارمەكما مەزنا كەسىت رەۋىشەنبىر و زانا و ھونەرمەند و بەھەممەندىت ھەين، هەتا نوكە دەشمەشارتىنە و مە بەرە برىکا شاشى حەداد TV دا بدمىنە نىاسىن و لدوور موله‌تا فەرمى بو كەنالى ناڭبىرى دېيىزىت: مە داخوازىيەك

و هەرومسا ئەم زارقەكىنىت كوردى و فلمىت دېرۆكى و ئايىنى دوهشىنىن، هەردهما مۆلەتا فەرمى مە وەرگرت مە چەندىن بەرنامەيىت جوداجودا يىت ھەين کو پیشکیشی خەلکى دەفھەری بکەين، هەرمۇسا مە گەلەك شەھيد و قارمانىت دەفھەری و كەساتى و ھونەرمەند و مىزۇوناس و ھوزانشان يىت ھەين کو برىکا شاشەيى خۆ نىشانى خەلکى بدمىن. مەرمە ھەوە ژقەكىرنا ۋى كەنالى ج بۇو..؟

گىسىك: ئەوا تە هەلبىزارتى باشتىرىن كېھ، ھشىاربە ئە دەستىت فۇ نەكەي.

سەتل: ھەيامىت دەھىن دى فۇشتىرىن دەپ بن بۇ تە و دى باشتىرىن دەستكەفت ب دەست تەقە هيست.

نەھنەك: تە فۇ ب مەدەمە پەقاند، في شولى بەھىلە ح پىقە ناھىيەت ئېلى (وھى) (ھەشى).

تەرازى: ئەو دراڤى ل بەر دەستى تە ب زانىن و دىكارىت باشدا فەرچ بىھ و دى تە بەر ب گۈپىتى سەركەفتى بەت.

دەپىشىك: ھەقلا تە كەلەپ بۇ تە يا دەلسۆزە، ھشىاربە وان سۆزىت فۇ دەھلادا نەشكىنە.

كەنان: ئارىشىت فۇ نەھىلە كىرو بىن، ھەمكى دى دەلىقە بۇ فەلکى فەبىت ماين فۇ دېيانا تەدا بىھن.

بهاي سوارافه کي ئىك مليون دولاـر

نەدایە و خواندن ل زانکويا ئەريزۇنا ياب جەھىلاي و ب ئەگەرى كارى خۇ و چویە نیويورك و دېيماقى كارى خۇدا دەست ب خواندى كريه و چەندىن بەرھەمیت هەمین كوب ناھى خۇ ناڭكىرىنە و باراپتىر يا كەرسىتىت وى دخوزايىنە و ب مفانە و خەلک گەلەك ب كاردئىن ..

خۆزايى بەرھەمیت خۇ دروست بىكت، ئەو يەك ژى دايە ديارىرن كو سوراقيت نەرم و هشك ژى بىت هەين، گەلەك جارا بىھنا وان ياخوش نەبویە ئەگەرى وى چەندى ژى بۇ هندى فەگەراندىيە بۇ ھەبۈونا بىھنىت مادىت خۆزايى دناف بەرھەمیت وىدا. بوبى چ گەنگى ب خواندى

بوبى براون ب خانمەكا شارەزا دئىتە دانان دبوارى جوانكارىي دا و بارا پترا يا مادىت وى بىت جوانكارىي ب ناھى خۇ ناڭ كرينى، ھەروسما خانمۇت ناڭدار وەكى ميشيل ئوباما و كەيت ميدلۇن مادىت وى ب كار دئىن و نوكە بەرھەمیت وى ب پارمييەكى زىدە دەھىتە فروتن كو بھايى سوارافەكا وى ئىك مليون دولاـر .

بوبى براون راگەھانديه كو خەونا وى ئەو بوبويە كو بشىت كومپانىيەكى دانىت و بەرھەمیت وى ب رەنگەكى بن كو بشىت ب كاربىنيت و چ دەممەكى پېشىنىا وى چەندى نەدكىر دى بەرھەمیت وى ب ۋى رەنگى ھىنە ب كارئىنان و دى ب وى بھايى مەزن ھىنە فروتن . ديسا بوبى براون خودانا بەرھەمیت جودايە و بزاقا كرى ب رەنگەكى

شۇلى ۋەھىمە پىسەر ل دىنايى

دايىن كرنا پىدۇقىيەن ژيانا خۇ د رازىنە رۆزەكى ژ رۆزان ژىھەر كارى خۇ بىرەن وەكى وى كارى يى راهىنالان ب تىمساحان دكەت و تىمساح زيانى دىگەھىننى كود بىت زور جاران بىتە ئەگەر مىرنا وان.

٤. تام كرنا خارنا گىانەوران: لىل ھندهك جەھان پىدۇقىيە كەسەك ھەبىت تام بىكتە خارنا گىانەورىن ناقمالى دا كوب زانى ئايا ئەو ب كىر وان دەھىت يان نە.

٥. باقۇر كرنا بەلۇغان: پىدۇقىيە كەسەك ھەبىت و بەلۇغان باقۇر بىكە نەسەن ئاسى نەبن و بىھنا بىسا وان نەگەھىتە ناڭ بازىرى.

دەھىتە دانان. ٢. باقۇر كرنا جەن تاوانان: دەمىن ل جەھەكى تاوانەك دەھىتە كن بۇنمونە پەقىنەك يان كوشتا كەسەكى پىدۇقىيە كەسەك ھەبىت وىرى باقۇر بىكت، بتايىھەت دەمىن پەقىنەك ل سەر جادەكى دروست دىيت ئەقە ئىكە ژ نەخوشتىرەن كاران چونكى ئەو كەسى وى كارى دكەت نەچارە ھندهك جاران باچىن لەشى مروقان كوم بىكت و خوينى باقۇر بىكت. لەوما زور جاران بارى دەرونى يى ۋان كەسان تىك دچىت.

٣. راهىنالان كرنا ب تىمساحان: زور جاران ھندهك كەس بىتى بۇ

مالپەرى (دەيلى مېرروو) يى بريتاني بابهە لاف كرى كو تايىھەتە ب وان كەسان ئەو يىن گازندا ژ كارى خۇ دكەن و نە درازى ژ ژ كارى خۇ بىكەن و بىزان كارىن گەلەك نەخوشتىرەن ھەنە ژ كارىن وان و ئەف كارە ب نەخوشتىرەن كارىن جىهانى دانان:

١. بىھن كرنا بن كەفسان: خودانى كومپانىا گولاف و سپران كەسەكى دەست نىشانىكى بىھن كرنا بن كەفسىن وان كەسىن وان د جەربىن دا بىزان نېھنە وان ياخوشە يان نە. و ئەقە ب نەخوشتىرەن كار

ما برايگي ب هوسيه

فالد دیزه شی

مه گەلەك بزاف كرن كو ئەف چىرە جەن خۇل قىرە نەكت، چمكى هەمى گاۋا مە دىگۈت بىيەنا دوكىيلا وى يادۇوارە و خۇدانى بخۇرۇتىت، بەلى بى قىانا مە قى مژارى خۇب سەرەتەمى پەر و بالىت ھزرىكىدا بەردان و بەنەمى شىيانان ژى ئەم نەشىيان خۇرۇتىت بىكەين و ھەيمامەكى درېڭىز بۇو ئەم ل وى راستىتى دىگەريايىن كانى راستە ئەم و عەرەب ژ راست برايىت ئىكىن، كو ئەقە ب درېڭىز ۱۴۰۰ سالايدا بانگىنا قى چەندى دەيتە كرن و مە كوردان ژ مروقدوستى و دلىاقزىيا خۇرۇتىت ھنگى وەرە گوتىيە وان بلا و ئەم ژى گەلەك حەز وى براينى دىكەين، ب درېڭىز ى ديرۆكى مە كوردان ب دلسۇزى بزاف كرىنە قى براينى ب پارىزىن و ب سەدان زانا و بلىمەتىت كوردان كەفتە د خزمەتكىدا ئەزمان و ديرۆك و كەلتۈرى عەرەباندا و ب سەدان قەھرەمانىت كورد خۇكەرە گورى سەخەمەراتى بەرەقانىكىن ژ قى براينى و عەرەب ژ ھىرىشىت بىيانيان پاراستن و ئاخا وان ياداڭىز كرى زقراندەقە و ميناڭا ھەرى بەرچاڭ ژى ئەو بەرەقانى بۇويە يادا كو صەلاحەدىن ئەيوبيى كورد ل ھەبۇنا عەرەبان كرى و بىزلى قى ژى ئەقە پتى ۸۰ سالايدا ئەف بانگە دىگۈھى مەدا دەيتەدان كو ئەم و عەرەبىت ئيراقى برايىت ئىكىن و چارەنۋىسى مە ژى پىكىقە هاتىيە گۈرۈدەن و پتىدا مە ژ خۇشباومريا خۇ، باومرى ژى ب قى خاپاندىن ھەبۇويە و چ راستىيەك بۇقى دروشمى نەبۇويە، چمكى چ جارا مەرۆقى كورد ھەست ب وى براينى نەكىرىيە يادا كوب درېڭىز ى ديرۆكى كرىيە مادەكى گەرمەكىدا بازارى خۇرۇتىت داڭىركارىي و ب رىڭا قى دروشمى ب تى مالوئرانى و فەبراندىن بەھرا كوردىستانىيان بۇويە و بىزلى قى چ تىشەكى دىتىر مە ل وى پەزىزى نە راكرىيە، چمكى دجهوھەردا ئەف دروشىمە ب تى دروشىم بۇويە و چ جارەكى ژى نە چویە ددامكى كريارىدا و (بىزلى كەتكەكى كىما عەرەبان نەبىت) ديموکراسى و سىكولارىزم و دىندا و چەپ و راستىت وان، چ جاران دەقگوتى ب مافىت خەلکى كوردىستانى نەكىرىيە وەك باومر، بەلکو ھەميان ب تى دروشىمەك بۇويە و ژبۇو خاپاندىندا كوردان بۇويە و ئەو ھزردىكەن ئەگەر ئەو قى بىكەن، ئەقە وان خيانەت ل ئومەتا) عەرەبى كر و ئاخا وى يادا (پىروز) دى ھىيە پارچەكىدا و دى پشکەكى مەزن ژ رىسى تەقنى جەڭەكى عەرەبى ژى ھىيە قەقەتىان و ب درېڭىز ى ديرۆكى ھەميي عەرەب بىزلى كەرب و كىنى، ل نافبەرا خۇ و كوردان دا نەشىيانە چ تىشەكى بەرەم بىنن و كوردان بىكەنە قوريانى قىانىت خۇرۇت پىس.

نوكه ژى دگەلدا بىت ھېشتا عەرەب يى بانگينا براينيا كورد و عەرەبان دكەن و دېيىن دېيت كورد دگەل مەدا بژىن و نابىت ئيراق (ئەو ئيراقا ل بەرىڭ ھەلوھشىاي، كودكۈكا خۇدا وەلاتەكى ب كوتەكى چىكىريه) بەھييە پارچەكىن و ژىڭىفە بىبىت و ۋى دروشمى ل بازارىت بەغدا گەرم دكەن و روندىكىت تىمساحان بۇ كوردان درېيىن و ب داخقە نوكه ژى هندەك كەس و ھېزىت سىاسى يېت كوردىستانى و مسا ھزىدىكەن كو ئەقە راستە و باومرىي پى دېيىن و ئيراقچىيەتا خۇ بۇ وان ب دلسۇزى خۇيا دكەن كو دئەگەرا ۋى دىيتا وان ۋەرىزەكە خراب ب دويىش خۇدا ئىنايە و درزىت خراب كەفتىنە بىنپاتى ھەۋگىرتا كوردان.

ئەف نەقىان و كەرب و كىينا دەستەلاتدارىت عەرەبان ب تى دناف كوچك و ديوانىت سىاسى يىت قى وەلاتى دا نەمايد، بەلكو شوربۇويە خارى و ب كويىرى دناف گەھىت جڭاڭى عەرەبى ڦى دا جەن خۆ گرتىه و ئەقە گەلەك ب باشى بۇ مە ديار بۇو دەمىن ھېزىت تىرورستىت داعش ھندەك دەقەرىت كوردىستانى داگىركرىن و ئەو عەرەبىت ب درىزيا سالان ژلايى كوردانىھە هاتىنە حەواندىن ول ھەمبىزا خۆ گرتىن. كەفتە دىگەل شۇپا داعشيان ب دىرى كوردان رابوون و مال و ملک و نامويسا مە تالان و كريت كرن و ھەتا ل گەلەك بازىرەت كوردىستانى ئەو عەرەبىت هاتىنە ۋە حەواندىن، جلکىت رەشىت داعشيان كرنە بەرخۇ و مانە چاقەرى كو بچنە بەراھيا وان و دەستان بۇ ب قوتىن و ئەو نان و ئەمەكپا كوردان ھەمى زېرگرن و توخمەرسىيا وان خۆ ل سەر ھەمى دېتن و ھزرگرنىت وان زال كر.

بهلى دسهر قى هەمەيىرا زى دەقىت ئەم كورد وەكى وان نەبىن و مەرۆقدوستىا خۇ و گىانى خۇ يى لىپورىنى خۇرتى لى بىكەين و ئەم چاڭ ل ۋان كىريار و ھزركىرنىت وان نەكەين، چەمكى ھەرگاڭا مە زى وەكى وان كر ھنگى چ جوداھى ل ناقبەرا مە واندا نامىنىت، بهلى دەقىت سەرمەتىا مە زى دەگەل واندا ياب ھشىارى بىت و ھەممى كار و كىريار بىكەقىنە دېن سېبەرا خش و گۈماناندا.

SILAV99

Tabax 2014

Kovaraka Heyvanýe U Amedye Dardikavit

دلنيا کاموسى: ھىنەمايىن دا من
باوجرى بىتھوپسا نىنە